

Møte fredag den 9. desember 2011 kl. 9

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 32):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012 vedrørende kapitler under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Justis- og politidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet (rammeområdene 1 og 6) (Innst. 16 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012) og Prop. 1 S Tillegg 3 (2011–2012))
2. Referat

Presidenten: Fra den møtende vararepresentant for Sogn og Fjordane fylke, Jacob *Nødseth*, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget fredag 9. desember, under representanten Bjørn *Lødemels* permisjon, av velferdsgrunner.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Andre vararepresentant for Sogn og Fjordane fylke, Monica *Finden*, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses også vedtatt.

Monica *Finden* er til stede og vil ta sete.

Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil debatten under sak nr. 1 deles i to, slik at man først behandler budsjettkapitlene under Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Finansdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet, og deretter budsjettkapitlene under Justisdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [09:01:10]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012 vedrørende kapitler under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Justis- og politidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet (rammeområdene 1 og 6) (Innst. 16 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012) og Prop. 1 S Tillegg 3 (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at de to debattene blir begrenset til 1 time og 30 minutter hver, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Presidenten vil opplyse om at statsrådenes taletid vil tas av Arbeiderpartiets taletid.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og inntil fire replikker med svar etter medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

I og med at komiteens leder av sykdomsårsak ikke er til stede, vil talelisten blir fordelt på vanlig måte etter partienes størrelse. Dermed blir første taler representanten Ingalill Olsen og deretter representanten Gjermund Hagesæter.

Ingalill Olsen (A) [09:03:04]: Krisen i Europa er veldig alvorlig og kan ramme Norge. Stødig økonomisk styring er avgjørende for å trygge norske bedrifter og folks arbeidsplasser. Det er også viktig for norske kommuner. I 2012 overfører staten 285 mrd. kr i frie inntekter til kommunene som fordeler seg med 138 mrd. kr i form av rammetilskudd og 147 mrd. kr som skatteinntekter. Nivået på kommunenes skatteinntekter henger nøye sammen med om vi lykkes med å holde folk i arbeid. Et annet eksempel er at om rentenivået i Norge øker med 1 pst., så får norske kommuner en utgiftsvekst på ca. 1 mrd. kr. Norge har ikke råd til å eksperimentere i turbulente tider som dette. Vi trenger trygg økonomisk styring. Én milliard er mye penger. For å illustrere hvor mye penger det er, kan vi eksempelvis drifte 1 100 nye sykehjemsplasser eller drifte 6 400 barnehageplasser for den summen. Dette er eksempler på viktigheten av å holde orden i økonomien.

Siden 2005 har vi hatt en realvekst i samlede inntekter på 49 mrd. kr, noe som er en gjennomsnittlig årlig realvekst på 2,7 pst. Det bevilges mer penger til kommunene i 2012 enn i 2011, til tross for et nøkternt opplegg. Mange land i Europa må nå kutte i offentlige midler. Ser vi til vårt naboland, foreslo den nylig avgåtte regjeringen i Danmark i 2010 en langsiktig spareplan som innebar et uendret nivå på kommunenes utgifter fra 2010 til 2014.

Mange kommuner strever med å få sine budsjett i balanse for 2012. Det har jeg forståelse for, men det påhviler regjeringen å styre offentlige midler slik at det ikke rammer norsk økonomi. Det betyr at også kommunal sektor merker dette.

Sektoren har store summer til rådighet, men også store og omfattende oppgaver. Kommunesektoren omsetter politiske vedtak til tjenester og konkret politikk. Når vi ser på sysselsettingstallene for sektoren, ser vi hvor pengene har gått. De har gått til nye stillinger: 46 000 nye årsverk fra 2005 til 2010. 19 100 av disse årsverkene er opprettet innen pleie- og omsorg – 2 700 av dem fra 2009 til 2010.

Det er mye tall, og det er store tall, men vi kan forenkle det ned til at det er ansatt 25 personer hver dag fra 2005 og til i dag. Av de 25 stillingene som er opprettet hver dag, har kun én gått til administrasjon. Det har blitt hevdet at utgiftene til administrasjon vokser i kommune-

ne. Det er ikke riktig. Tvert imot var andelen til sentraladministrasjonen i kommunesektoren i 2010 den laveste på ti år.

Vi er opptatt av at kommunesektoren skal drives godt og effektivt, slik at innbyggerne får flest mulig og best mulige velferdstjenester for pengene. Dette tar kommuner og fylker på største alvor.

Kommunene gjør en god jobb, de gjør en viktig jobb og de fortjener full anerkjennelse for det. Høyre-folk har omtalt offentlige ansatte som «ansiktsløse byråkrater». Jeg oppfatter det ikke som et honnørord. Enhver kommune må administreres. Hvis ikke kan de ikke gjennomføre sine oppgaver.

Noen må sende ut faktura på kommunale avgifter, gi beskjed om at sønnen din har fått plass i barnehagen og skrive protokoller fra kommunestyrevedtak. I tillegg skal enhver kommune ha en forsvarlig saksbehandling, og det krever faktisk saksbehandlere. Det betyr at administrasjon er nødvendig for at en kommune eller et fylke skal kunne oppfylle sine forpliktelser i henhold til lover og forskrifter. Vi skal fortsette et fornyings- og effektiviseringsarbeid i offentlig sektor. Regjeringen har som mål at offentlig sektor skal fornyes, forsterkes og forbedres. Hensikten er bedre service overfor innbyggerne, en mulig rasjonalisering og et forbedret tjenestenivå. Innbyggerne har, gjennom den store innbyggerundersøkelsen fra 2010, klart gitt uttrykk for at de er fornøyde med tjenestene i norske kommuner. Innbyggerundersøkelsen er den største nasjonale undersøkelsen av tilfredshet med offentlige tjenester som er gjennomført noen gang. Den skal gjentas annethvert år og gi regjeringen et godt faktagrunnlag for å fornye offentlige tjenester og for å styrke velferdssamfunnet. Det handler om to ting. Det handler om viljen til å prioritere, og det handler om at offentlig sektor på enkelte områder må løse oppgavene annerledes – eksempelvis gjennom teknologiske løsninger.

Fornyingsarbeid er bra og det må man fortsette med. Skal man lykkes med det, trenger de ansatte trygghet på arbeidsplassen. Det de ikke trenger, er usikkerhet om arbeidsplassen skal konkurranseutsettes, eller fare for dårligere lønns- og arbeidsvilkår. Arbeiderpartiet mener at trygge mennesker skaper mer. Næringslivet på sin side er tjent med gode offentlige velferdstjenester. Og det svekker ikke konkurranseevnen, snarere tvert imot. Næringslivet nyter godt av en godt utdannet arbeidsstyrke og høy yrkesdeltakelse. Velferdsstaten og en sunn statlig styring fungerer dessuten som en buffer i dårlige tider, noe som også kommer næringslivet til gode.

Kommunene har økt sine antall ansatte, som vist tidligere. De har i tillegg opprustet sine bygninger. KS melder at det ble investert for nær 10 mrd. kr i grunnskolen i 2010, og det utgjorde over 20 pst. av kommunenes samlede investeringsramme for forrige år. Vi er klar over at gjeldsbelastningen er høy i mange kommuner. Dette er et uttrykk for at mange kommuner har bygd ut barnehager, skoler og sykehjemsplasser i et høyt tempo de siste årene. Vi følger den økonomiske situasjonen for kommunene nøye, men det er også viktig å minne om at enhver kommune er ansvarlig for sin egen økonomi, inklusive egen gjeld og andre

forpliktelser. Samtidig ser vi at antall ROBEK-kommuner, kommuner som ikke greier å håndtere egen gjeld, er på et lavt nivå. I 2004, etter at Høyre hadde sittet i regjering i tre år, var antall ROBEK-kommuner 118. Det var en økning på 61 fra 2001. Siden 2007 har vi ligget på mellom 40 og 50 ROBEK-kommuner. Det er det laveste nivået siden ROBEK-registeret ble opprettet i 2001. I dag er det 51, og økningen er ikke dramatisk, selv om kommunene har hatt et historisk høyt aktivitetsnivå.

Hvor går skillelinjene i de framlagte forslag fra opposisjonen og regjeringens forslag? Det er ikke enighet på borgerlig side om styring av den økonomiske politikken. Det er avgjørende for norske arbeidsplasser, for verdiskapingen og for velferden som kan tilbys i norske kommuner, at styring av kommunesektoren er trygg og forutsigbar. En borgerlig regjering vil også skape stor usikkerhet om kommunenes inntekter blir prioritert som i dag, eller om det blir skatteuttak som under den forrige borgerlige regjeringen. I tillegg er det stor usikkerhet knyttet til om de borgerlige vil sørge for en rettferdig fordeling mellom kommunene, og likeverdige velferdstjenester i norske kommuner.

Jeg mener norske kommuner er tjent med at budsjettforslaget fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i dag blir vedtatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [09:12:53]: Eg trur vel ikkje representanten Ingalill Olsen treng bekymre seg for at den innstillinga ikkje blir vedteken her i dag – men om det er bra for norske kommunar, er noko heilt anna.

No skryter Arbeidarpartiet heile tida av at det aldri har blitt overført så mykje pengar til norske kommunar som det blir i dag og neste år. Det er for så vidt riktig, men samtidig er det slik at ting blir dyrare, det blir fleire innbyggjarar i Norge, vi har ei aldrande befolkning, og kommunane blir også pålagde fleire krav frå både storting og regjering.

KS har berekna at neste år manglar det 800 mill. kr berre for å oppretthalde dagens tenestetilbod. Viss vi går ut frå at det er riktig, kva meiner representanten Ingalill Olsen at norske kommunar skal skjere ned på neste år, i forhold til det dei tilbyr i dag?

Ingalill Olsen (A) [09:13:54]: Det er ingen tvil om at årets opplegg er strammere enn tidligere, det er meldt fra regjeringen. Det har en sammenheng med den internasjonale situasjonen som også norske kommuner blir påvirket av. Vi er, som jeg sa i mitt innlegg, klar over at mange kommuner strever med å komme i havn. Men samtidig følger vi med, og vi tror at opplegget skal bli bra, og at vi skal kunne få dekt oppgavene. Men det betyr også at det må prioriteres nøye fra kommunene, det har kommunene visst. Jeg har selv vært ordfører under en borgerlig regjering og hatt atskillig vanskeligere prioriteringsoppgaver enn kommunene får i dag, men – som sagt – den internasjonale situasjonen setter også oss på en prøve, dog ikke som resten av Europa.

Trond Helleland (H) [09:14:59]: I fem av sju rød-grønne styringsår har veksten i kommunenes frie inntekter vært betydelig mindre enn den var i 2004 og 2005, altså under den berømte sulteføringen av norske kommuner som Erna Solberg sto for, og som de rød-grønne liker å framheve. Da var det høyere vekst enn det har vært i fem av sju rød-grønne styringsår. Det var et unntak i 2006, da den nye regjeringen tiltrådte og skulle innfri alle løfter. Men etter det har veksten gått kraftig nedover, og gjelden er doblet – i dag har norske kommuner doblet gjeldsgraden sin siden 2005 og skylder nå over 40 mrd. kr. Ingalill Olsen var opptatt av at en økning i rentenivået på 1 pst. betyr 1 mrd. kr mer i gjeld for kommunene.

Er Ingalill Olsen komfortabel med at norske kommuner har lån til over pipa, og at faren for store betalingsvansker kan øke med en renteøkning?

Ingalill Olsen (A) [09:16:01]: Som jeg sa til forrige replikant, hadde jeg gleden av å være ordfører også under den forrige regjeringen. Ved regjeringsskiftet i 2005 var i hvert fall min kommune i den situasjonen at vi måtte si opp veldig mange ansatte. Vi ble reddet av gongongen, for i 2005 ble det tilført ekstra midler. Så er det slik at hvis vi ser perioden fra 2005 og til nå, har det vært høyere vekst – gjennomsnittlig 2,7 pst. Det er klart at det varierer mellom årene, men med den veksten vi har sett i kommunene, er det helt tydelig at det har vært tilført mye mer midler. Gjeldsgraden er også et uttrykk for det. Det har vært stor aktivitet i kommunene, men det er samtidig kommunenes eget ansvar ikke å låne mer enn de kan svare for. Men jeg bekymrer meg for rentenivået, og det gjør også regjeringen. Derfor er det nå det stramme opplegget.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [09:17:11]: Jeg synes for så vidt det er bra at Ingalill Olsen er tydelig på at dette er et strammere budsjett, for det er det helt tydelig, og at den internasjonale krisen gjør at vi er nødt til å porsjonere ut pengene på en varsom og klok måte. På ett område er Kristelig Folkeparti likevel spørrende til de rød-grønnes budsjett, og det er det som har med Husbankens rammer og mulighet til å være en aktør når det gjelder bl.a. sosial boligbygging, å gjøre. I år har de lagt inn en låneramme på 15 mrd. kr. Det gjorde de også i fjor, men de kom raskt på banen og økte rammene til 20 mrd. kr, slik vi i Kristelig Folkeparti hadde foreslått i vårt alternative budsjett, og som vi også har foreslått i år.

Når Ingalill Olsen sier at man skal følge med på det som skjer, er det da en mulighet for at man faktisk kommer til å gjøre det samme til neste år som man gjorde i fjor, altså å øke rammene, slik at det ikke blir en pause når det gjelder sosial boligbygging?

Ingalill Olsen (A) [09:18:17]: Sosial boligbygging er et svært viktig tiltak for å bekjempe boligløshet og for å hjelpe dem som er vanskeligstilte, inn på boligmarkedet og også for å hjelpe til å viske ut fattigdomsgrensene og hjelpe folk med bolig. Det er et viktig område. Vi har meldt at vi skal følge med på flere områder fordi det er usikre tider i verden. Regjeringen Stoltenberg har tidlige-

re vist, ved den forrige finanskrisen, at de evner å snu og sette inn tiltak når det er nødvendig. En så usikker internasjonal situasjon vil måtte følges fra dag til dag, og jeg føler meg helt overbevist om at regjeringen kommer tilbake hvis man ser at det er nødvendig å fylle opp noen steder for at vi skal nå vårt mål. For det er viktig å holde fast på velferden og forbedre situasjonen, selv om det er vanskelige tider i Europa.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gjermund Hagesæter (FrP) [09:19:34]: Den norske staten er ein ekstremt rik stat. Vi har meir enn 3 000 mrd. kr på bok i oljefondet, og dersom vi hadde delt det på alle innbyggjarane i Noreg – frå dei yngste til dei eldste – ville det utgjort ca. 650 000 kr per innbyggjar. Det statsbudsjettet som skal gjelde neste år, er budsjettet med eit overskot på 345,7 mrd. kr. Det betyr at vi har eit overskot på ca. 1 mrd. kr i døgnet, eller 40 mill. kr i timen. Det betyr at i løpet av dei 10 minutta eg har taletid, blir det overført 7 mill. kr til oljefondet.

På mange måtar kan vi seie at Noreg har vunne i Lotto. Vi har oppdaga enorme rikdomar som våre forfedrar ikkje var i nærleiken av å drøyme om at vi skulle finne. Det betyr at Noreg har heilt andre moglegheiter og eit heilt anna utgangspunkt enn nesten alle andre land i verda. Når vi har så mykje pengar, og når vi på mange måtar har vunne i Lotto, må vi stille spørsmålet: Har vi løyst alle problema i Noreg? Har vi greidd å fjerne alle køar? Og rundt omkring i kommunane kan vi stille spørsmål til dei folkevalde: Er alt i orden i kommunane? Får alle innbyggjarane dei tenestene dei har krav på? Og: Har ein pengar, slik at ein greier å yte dei tenestene som innbyggjarane har krav på? Då får ein eit nei tilbake. Lokale ordførarar, rådmenn og lokalpolitikarar slit med å få endane til å møtast.

Det er klart at krava frå innbyggjarane ikkje blir noko mindre når dei ser kor rik staten er, og når dei ser korleis oljefondet veks. Trass i at investeringane ikkje har vore like bra, tilfører ein så mykje pengar til oljefondet at det heile tida har vakse sakte, men sikkert.

KS åtvarar og seier at dette statsbudsjettet manglar 800 mill. kr for å oppretthalde dagens tenestetilbod. Det tenestetilbodet som innbyggjarane får i Kommune-Noreg i dag, manglar 800 mill. kr for å kunne bli vidareført til neste år. Det er ganske ille, og no innrømmer heldigvis Arbeidarpartiet at budsjettet er strammare enn det har vore tidlegare – dette er mindre pengar, og kommunane må altså redusere tenestetilbodet til innbyggjarane.

Men eg må jo seie at eg høyrde ingen raud-grøne politikarar springe rundt i valkampen og snakke om nedbygging av tenestetilbodet. Tvert imot – då skapte ein eit inntrykk av at tenestetilbodet til innbyggjarane i Kommune-Noreg skulle styrkjast og ikkje byggjast ned i åra framover.

Men Framstegspartiet tek til etterretning at kommunane får for lite pengar. Derfor har vi plussa på 3 mrd. kr til eldreomsorg, til grunnskule, til kommunalt barnevern, kommunal rusomsorg og psykiatri, inkludert 250 mill. kr til ein auke i lærlingtilskotet. I tillegg har vi plussa på 4 mrd. kr i rentefrie lån til kommunane og også 800 mill.

kr til ressurskrevjande tenester ut over det regjeringspartia har foreslått. Det medfører at vi kan senke innslagspunktet og også auke kompensasjonsgraden til 85 pst. Det er sjølvsagt eit forslag som allereie er nedstemt og blir vidare nedstemt. Det må vi berre ta til etterretning.

Uansett er det ikkje berre pengar som trengst for å få bukt med køane i Kommune-Noreg. Vi må også få til ei systemendring. Vi må få til eit system der kundane – brukarane – blir ei inntekt for dei som yter desse tenestene, og ikkje ei utgift, slik det er i dag. Det betyr at vi må ta i bruk marknadsmekanismene. Marknaden har gjort at vi ikkje har kø nokon andre plassar i samfunnet. Skal ein kjøpe ein bil, skal ein kjøpe ein vaskemaskin, så får ein det på dagen. Det er marknaden som regulerer det. Det er ingen politikarar som går inn og seier kor mange vaske-maskinar som skal seljast, og kor mange bilar som skal tilbydast i marknaden. Dette er det marknaden som regulerer sjølv, og det fungerer. No hadde vi for så vidt kø for å få kjøpe bilar i etterkrigstida også, då politikarane regulerte dette, men då ein overlét dette til marknaden, blei det løyst. Sovjetunionen gjekk vekk frå planøkonomi. Det er fordi marknadsøkonomi fungerer godt og planøkonomi fungerer dårleg.

Vi har eksempel i Noreg i dag på at mottakarar av ressurskrevjande tenester må flytte halve landet rundt for å få dei tenestene som dei meiner dei har krav på. Det var ein reportasje for ei stund sidan i TV 2 om ein familie som hadde flytta frå Alta til Vågsøy på grunn av at det i Alta var dårlege tenester, i Vågsøy kommune var det gode tenester. Dermed måtte dei flytte halve landet rundt for å få dei tenestene som dei hadde krav på og behov for.

Det paradoksale i dette er at det er den kommunen som yter dårlege tenester – som altså medfører at innbyggjarane flyttar ut av kommunen – som får ein økonomisk gevinst, mens det er den kommunen som yter gode tenester, som medfører at innbyggjarar flyttar inn til kommunen for å ta imot desse tenestene, som taper økonomisk på det. Det er altså heilt motsett av slik det er elles i samfunnet – at dei som yter gode tenester, får ein gevinst og ei inntekt av det, og dei som yter dårlege tenester, går ut av business etter ei stund. Derfor er det vårt forslag, som vi har heile tida, at vi må ha ei statleg, behovsstyrt stykkprisfinansiering av grunnleggjande velferdstenester i kommunane. Først då kan vi få bukt med køane. Då kan kommunane budsjettere med det og vite kor mykje dei har å rutte med når det gjeld å tilby ressurskrevjande tenester som sjukeheimplassar, eldreomsorg osv. Då får ein altså finansiert dette frå staten, på same måte som ein får finansiert det dersom ein blir arbeidsledig eller sjuk eller får alderspensjon.

I tillegg er det viktig at ein avbyråkratiserer og forenkler, og at ein også gir kommunane større sjølvråderett. Derfor har vi foreslått at vi skal utfase fylkesmannsembeta i løpet av fire år. Dei skal erstattast av ein nasjonal forvaltningsdomstol. Vi ønskjer også å utfase fylkeskommunane over fire år, med ei oppgåvefordeling til både stat og kommune, hovudsakleg til kommune. Det vil også vere ei forenkling. Dette må følgjast opp med at kommunane får større sjølvråderett, spesielt i strandsoneproblematikken. For er det noko som det i dag går mykje ressursar vekk

på, er det nettopp kranglinga mellom f.eks. kommunane og fylkesmannen, når fylkesmannen kjem med innvendingar mot folkevalde avgjerder i kommunane når det gjeld bygging i den såkalla strandsona.

Så her er det ein vinn-vinn-situasjon. Kommunane får større sjølvråderett, ein får enklare reglar, slik at dei kan styre buet sitt – styre kommunane – sjølv, og ein sparer pengar, både i kommunane og ved at ein legg ned fylkesmannsembetet og fylkeskommunen.

Det betyr at ein har meir ressursar igjen til å yte tenester til innbyggjarane. Ein får altså meir teneste for kvar krone som kommunane har til disposisjon. I tillegg er det viktig at ein legg til rette for at ein får større og meir robuste kommunar.

I dag er poenget at kommunane ikkje har noko incitament til å slå seg saman. Derfor meiner vi at vi må utfase småkommunetilskotet, og vi må fullt ut kompensere i form av ei eingongsutbetaling for noverdien av andre inntektsreduksjonar som ein får ved å slå seg saman, som f.eks. basistilskot. Det vil medføre at ingen taper på å slå seg saman.

Då vil eg berre avslutningsvis på nytt fremme dei forslaga i innstillinga som Framstegspartiet står bak, anten aleine eller saman med andre.

Presidenten: Da har representanten Gjermund Hagesæter tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [09:29:57]: Etter dette innlegget har jeg opptil flere spørsmål. Jeg tror jeg må oppklare et par åpenbare misforståelser først. Når representanten Hagesæter sier at et nøkternt budsjett betyr at kommunene må redusere, er det en helt annen oppfatning. Det gir kommunene muligheten til å videreføre et høyt aktivitetsnivå. Det betyr altså ikke at kommunene må kutte.

Så gjentar representanten misforståelsen om at nasjonens formue først og fremst er knyttet til finansformuen. Nasjonalbudsjettet viser jo at mesteparten av formuen vår ligger i verdien av framtidig inntekt.

Mitt spørsmål til representanten må likevel bli: Når han snakker om å innføre en statlig, behovsstyrt stykkprisfinansiering og samtidig snakker om behovet for mindre byråkrati og mindre statlig overstyring, kan jeg ikke forstå noe annet enn at et statlig regelverk som byråkratiserer kommunenes innsats på viktige velferdsområder, vil føre til mer byråkrati og mindre handlingsrom.

Gjermund Hagesæter (FrP) [09:31:08]: Dette blir ikke meir byråkrati, dette blir mindre byråkrati. Det er jo altså slik at når nokon skal ha ei teneste i kommunane og ein skal dokumentere om nokon har krav på tenester, og kva slags tenester dette er, må ein gå gjennom ein prosess for å finne det ut. Den same prosessen må ein sjølvsagt gå gjennom no òg, sjølv om det er staten som finansierer dette. Kommunane må ha ansvaret for dette, uavhengig av om det er kommunane som utfører tenestene, eller om det er nokon som vel å gå til private for å få utført desse tenestene. Men rekninga skal altså bli send til sta-

ten, på same måten som dersom ein blir arbeidslaus og får arbeidsløysetrygd frå staten, og dersom ein blir sjukemeld og etter ei stund får sjukepengar frå staten, pensjon osv. Dette er det ein automatikk i, som vil medføre at det blir mindre byråkrati og ikkje meir byråkrati.

Lars Egeland (SV) [09:32:12]: Fremskrittspartiet snakker på den ene siden med bekymring om kommunalt sjølstyre, og nå hørte vi i innlegget her i dag at de er bekymret over at noen mennesker finner ut at det er bedre å bo i en annen kommune, at de rett og slett flytter på seg for å få et bedre liv et annet sted.

Men spørsmålet mitt dreier seg om at Fremskrittspartiet vil utvikle finansieringsmodellen for kommunene og la staten overta skole, eldre, helse og omsorg. Hva blir det da igjen til kommunepolitikkerne? Vi kjenner til slike statlige overtakelser fra andre områder, og spørsmålet er: Synes Fremskrittspartiet at helseforetakene er et godt eksempel til etterfølgelse?

Gjermund Hagesæter (FrP) [09:32:56]: Dette er ikkje snakk om helseforetaka. Vi kunne gjerne gått inn i ein lang diskusjon om helseforetaka og om kva som fungerer der og ikkje, men der er det rett og slett for mykje rammefinansiering og for lite innsatsstyrt finansiering som er eit av problema, og det gjer at det dannar seg køar.

Når det gjeld kommunane, skal kommunane framleis ha ansvaret for dei grunnleggjande velferdstenestene, men finansieringa skal kome frå staten. Når ein har dokumentert eit behov for ei teneste, skal dette utløyse ei finansiering frå sentralt hald. Når det gjeld ressurskrevjande tenester, har ein delvis finansiering frå sentralt hald og ein del andre ting. Dette er ikkje noko nytt. Tidlegare hadde ein også barnehagefinansiering på denne måten, der ein fekk finansiering frå staten i forhold til kor mange som gjekk i barnehagen. Dette er eit veldig bra system, som eg håpar vi får innført etter valet i 2013.

Heidi Greni (Sp) [09:34:05]: Fremskrittspartiet ønsker å fjerne småkommunetilskuddet for på den måten å tvinge kommunene til å slå seg sammen. Jeg er på ingen måte motstander av frivillig kommunesammenslåing. Det kan i mange tilfeller være fornuftig. Jeg forundrer meg dog litt over at det bare er senterpartiordførere som finner ut at det kan være fornuftig å slå sammen kommuner, og at det ikke er noen fremskrittspartiordførere som har funnet det ut, men la nå det ligge.

Årsaken til at små kommuner er dyrere å drive, er ikke at det er et lavt innbyggertall, men at det er store geografiske avstander. Det blir ikke billigere å drive hjemmesykepleien i to små kommuner om de slår seg sammen til én kommune. Tjenestene vil bli like dyre å drive. Hvis vi går ut fra at vi har et felles mål om at vi alle skal ha likeverdige tjenester her i landet, hvordan skal da de minste kommunene, f.eks. Utsira, om de slår seg sammen med en annen liten kommune, kunne levere likeverdige tjenester til sine innbyggere innenfor en mye dårligere kommuneramme?

Gjermund Hagesæter (FrP) [09:35:12]: Vi har sagt at for å få fortgang i samanslåingsprosessane vil vi gå inn for å utfase småkommunetilskotet over ein periode på f.eks. ti år. Det vil vere føreseieleg, og då veit ein òg korleis utviklinga blir, og korleis økonomien vil sjå ut om ti år. Det vil sjølvstendige medføre at enkelte små kommunar vil få problem med å vere sjølvstendige. Utsira, med 214 innbyggjarar, vil sjølvstendige få problem dersom dei mistar småkommunetilskotet på i overkant av 4 mill. kr. Ved ei samanslåing skal sjølvstendige dei som bur på Utsira, få akkurat like gode tenester, men dei treng ikkje å sitje der ute med eigen ordførar, eigen varaordførar, eige kommunestyre, eige formannskap, eige kontrollutval, eigen rådmann og ein fullstendig administrasjon og tilby alle tenester. Det vil det vere betre at ein gjer i ein samanslått kommune.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Michael Tetzschner (H) [09:36:33]: Høyres forslag og uttalelser innenfor de rammeområdene vi nå har til behandling, kort sagt de sektorområdene av statsbudsjettet som kommunalkomiteen har som sitt arbeidsområde, er selvsagt konsistente med Høyres alternative statsbudsjett og generelle alternative politiske og økonomiske tenkning. Det som er avviket fra den rød-grønne regjeringen, og som er en rød tråd i Høyres alternativ, er at vi ser noe sterkere og understreker noe sterkere at den norske velferden er avhengig av at vi har klart å satse mer på kunnskap og konkurransekraft, mens venstresidens budsjettpolitikk ofte er mer innsatsorientert, uten at man er så nøye med hva pengene går til. Så får man en følelse av at pengene skapes i det de bevilges. Høyres alternative tenkning er at vi har respekt for at det er noen som har finansiert all offentlig aktivitet, og at vi derfor skylder skattebetalerne at de offentlige midlene brukes alternativt mer gunstig når de skal brukes i det offentlige, og at de ellers blir tilbakebedriftene og i husholdningen.

Vi ønsker å satse på kommunene som en av demokratiets byggesteiner, og vi ønsker å gjøre kommunene så robuste som mulig. Vi ønsker at det kan bli lagt grunnlag for et reelt lokaldemokrati. Og igjen – det som ligger bak det hele, er at vi innser at velferd ikke bare er et fordelingssspørsmål, men at det rett og slett er et verdiskapingsspørsmål.

Regjeringen hevder at den sterke omfordelingspolitikken er viktig for å få likest mulig kommuner. Det er altså et mål i seg selv at resultatet på kommunebasis skal bli mest mulig likt. Da kan man jo spørre, siden vi har hatt kommunevalg i høst, hvorfor vi i det hele tatt tar oss bryet med å arrangere kommunevalg.

Vi registrerer at Arbeiderpartiet har en sentralistisk tenkning og tradisjon, og har mindre tillit til lavere forvaltningsnivå. De vil gjerne overstyre det lokale selvstyret gjennom sektorpolitikk, la den spille fritt og ukoordinert og med gjennomslag for ideelle standarder, som ikke passer mange steder lokalt.

For Høyre er det viktig å understreke at vi har tillit til at man lokalt vet best hvilke prioriteringer som trengs. Der-

for bør også kommunene få mer makt og større råderett over egne inntekter. Med dagens opplegg fra regjeringen får de vesentlig mindre. Vi vil også at det blir lagt til rette for en politikk som gjør at kommunene kan konsentrere seg om kjerneoppgaver, der også gode alternative løsninger, f.eks. åpenhet i samarbeid med private og frivillige, oppmuntres og ikke straffes.

Økt kommunalt selvstyre kan gi ulikheter mellom kommunene. Men dette er positive og dynamiske ulikheter der som slike ulikheter avspeiler forskjellige politiske prioriteringer ut fra ulike lokale forhold. I dag har vi den mangfoldigheten først og fremst fordi det er skjevheter og tilfeldigheter i inntektssystemet for kommunene.

Vårt opplegg er at vi ønsker å skape mer, ikke skatte mer. I møte med en tøffere konkurranse har regjeringen gitt norske bedrifter en tung bør med særnorske skatter og avgifter. Både kommuner, bedrifter og arbeidstakere må få beholde en større andel av verdiene som disse skaper, og dermed bidra til nye investeringer og ny vekst senere. Vi har sett at Høyre foreslår å øke minstefradraget for arbeidstakere, redusere den særnorske formuesskatten som rammer norske bedrifter og arbeidsplasser, og at kommunene skal få beholde en større andel av selskapsskatten i egen kommune, i stedet for som med dagens system, hvor alt går til staten og så blir omfordelt etter politiske kriterier. Vi tror det er viktig at kommunene også får en belønning for å legge til rette for et bedriftsvennlig og næringsvennlig klima.

Ellers har vi registrert at det igjen er en bevilgningsorientering og veldig få virkemidler som går ut på å få til en modernisering av offentlig sektor. Til tross for at regjeringen har styrt landet under en historisk opptur med nærmest ubegrenset tilgang til økonomiske ressurser, er det lite som er prioritert for å sette Norge bedre i stand til å møte fremtiden. Vi vil igjen understreke det lokalpolitiske tilbudet om å få et folkevalgt organ til også å være en hjelp til å prioritere – noe av det vanskeligste politikerne gjør, er å prioritere – og lokalpolitikere med reell myndighet vil hjelpe det sentrale beslutningsnivå med å treffe gode prioriteringsvedtak på lokalt nivå.

Vi ser at mange kommuner er for små, hvilket gjør dem til minimumskommuner og veldig avhengig av nøyaktig de overføringene de får. Jo mindre kommunene er, desto mer avhengig er de av øremerkede tilskudd. Vi ønsker da å bruke positive virkemidler for å få kommunene til å innse at de har fordeler av å slå seg sammen, og at vi på den måten får brukt mindre til administrasjon, får bygd opp større kompetanse og mer gjennomgripende fagmiljøer som kan gi et bedre tilbud til befolkningen.

Regjeringen foreslår en vekst i kommunesektorens frie inntekter på 3,75 mrd. kr i 2012. Dette er en realvekst på 1,3 pst., og KS anslår at dette er om lag 800 mill. kr mindre enn hva en ren videreføring av dagens tjenestetilbud vil kreve, hvis man hensyntar demografi og økte pensjonskostnader i kommunesektoren. Og jeg viser til den replikkunden vi hadde før dette innlegg, som nettopp belyser dette paradokset at vi har en automatisk utgiftsstigning, som gjør at man stadig må øke realoverføringene til kommunesektoren, uten å være sikker på at det fører

til bedre tilbud for befolkningen, som man tross alt er til for.

Så vil jeg henlede oppmerksomheten på to forhold. Det ene er den forestående Samhandlingsreformen, som riktignok følges opp med bevilgningsforslag på til sammen 740 mill. kr og en overføring av 5,6 mrd. kr fra helseforetakene til kommunenes rammetilskudd. Reformen innebærer bl.a. at kommunene skal overta ansvaret for såkalt ferdigbehandlede pasienter fra første dag, med en døgnsum på 4 000 kr, og man gjør det på et tidspunkt da man ikke vet om kommunene har klart å bygge opp alternative behandlings- og rehabiliteringstilbud. Det er en reform som innføres under et veldig sterkt tidspres, og uten at man har sikkerhet for at kommunene kommer tilfredsstillende ut av det. Høyres alternativ er gradvis å bygge opp tilbudet i kommunene gjennom frie og øremerkede midler og ikke straffe kommunene med slike gebyrer hvis innbyggerne bruker sykehus. Vi vil unngå at kommunene kan bli presset til å gi et uforsvarlig tilbud, og det er ikke bare hensynet til kommunene som får oss til å understreke dette, det er faktisk hensynet til pasientene.

Avslutningsvis vil jeg også peke på at det under komiteens behandling av budsjettet fremkom opplysninger i pressen om at man nå skal innføre forsterkede krav til egenkapital, hvilket i praksis vil si at man avviker startlånordningen. Husbanken har altså vært et nyttig redskap for å supplere det ordinære kredittmarkedet ved å stille til disposisjon lånemidler som ellers ikke ville kommet fra den private banksektoren.

Vi har vist til at vi overveiende har gode erfaringer med startlån, som formidles gjennom kommunene. I praksis refinansieres en ikke ubetydelig del, hvor husstandene er i fare for å måtte fraflytte sine leiligheter. Som regel har kommunene god styring med slik refinansiering. Det er veldig lite mislighold. 27 kommuner som har svart på en undersøkelse, sier at dette forsterkede egenfinansieringskravet i praksis vil være det samme som å avvike ordningen. Vi har understreket meget sterkt i en merknad at vi ser at Finanstilsynet blir instruert av regjeringen om ikke å ha soliditetsregler som i dette tilfellet kaster barnet ut med badevannet, eller slår beina under en sosial boligordning.

For øvrig vil jeg vise til innstillingen, der Høyres forslag er nærmere beskrevet, og jeg vil uttrykkelig ta opp disse forslagene fra denne talerstolen.

Presidenten: Representanten Michael Tetzschner har tatt opp de forslagene som han refererte til.

Det blir åpnet for replikkordskifte.

Ingalill Olsen (A) [09:47:02]: Verden rundt oss er preget av stor økonomisk usikkerhet, og det er viktigere enn noen gang å holde orden i økonomien. Staters overforbruk får alvorlige konsekvenser for lands økonomi og folks arbeidsplasser. Denne regjeringen fører en ansvarlig økonomisk politikk og har vist at den kan styre gjennom krevende økonomiske tider. Kan Høyre garantere at ved en eventuell borgerlig regjering vil Fremskrittspartiet ikke få gjennomslag for sin økonomiske politikk, som jeg oppfatter at også Høyre mener er uansvarlig?

Michael Tetzschner (H) [09:47:45]: Det er jo interessant å få spørsmål om et så sentralt tema i en sak som gjelder kommuneøkonomien!

Jeg er helt enig i at det ikke er aktuelt å fravike handlingsregelen. Vi har tross alt en nasjonalforsamling med et flertall av partier som står vakt om handlingsregelen, så de politiske tyngdelover vil tilsi at handlingsregelen ikke blir rørt ved, hvis ikke et flertall i Stortinget ønsker det.

Lars Egeland (SV) [09:48:32]: Høyre vil tilbakeføre selskapsskatten til kommunene for å motivere kommunene til aktiv næringsutvikling. Det kan jo høres fristende ut for de kommunene som tror at det betyr at de får nye penger. Men det gjør de jo ikke, for kommune får jo i dag inntektene fra selskapsskatten tilbake, men fordelt i rammetilskuddet. Så dette vil vel være et forslag som først og fremst fører til skjevere fordeling, og ikke minst ganske tilfeldig over år. Selskapsskatten går jo dit selskaps hovedkontor ligger, og det er ikke nødvendigvis der virksomheten er, og verdiskapinga skjer. Er dette en måte å sørge for at Tetzschners kommune, Oslo, der det er flest hovedkontor, får mer penger, på bekostning av kommuner i resten av landet?

Michael Tetzschner (H) [09:49:30]: For det første blander man sammen to problemstillinger. Det ene er om verdiskapingen egentlig skjer i kommunen og det er rimelig å skattlegge i denne kommunen, og at hovedkontoret kan være et annet sted. Av administrative grunner er det naturlig å oppkreve der selskapet er registrert. Så må en huske på at dette bare gjelder for noen større selskaper. Det vanlige Bedrifts-Norge består av småbedrifter med under 15 ansatte, og da vil det være veldig lite aktuelt med hovedkontorproblematikk. Så det er en meget marginal problemstilling som replikanten peker på.

Det andre er omfordelingen. Ja, vi har andre elementer i inntektssystemet for kommunene som er satt for å utjevne skjevheter som man ikke ønsker, altså skjønnsmidlene. Så det er et annet problem som man kan ordne gjennom skjønnsmidlene.

Heidi Greni (Sp) [09:50:37]: Høyre er et parti som ofte snakker om utvikling og nyskaping, om gründere og entreprenørskap, og det er bra hvis det ikke bare blir snakk. Men realiteten er at det næringsvennlige partiet Høyre kutter 1 500 mill. kr i regional utvikling og nyskaping. Denne regjeringen har vært den mest næringsvennlige regjeringen på mange tiår. Det er skapt 250 000 nye arbeidsplasser siden 2005, og to av tre av dem har kommet i privat sektor. Vi har også den laveste arbeidsledigheten i hele Europa. Hvordan skal et kutt i utviklingsmidler på 1 500 mil. kr kunne gi regional utvikling og nyskaping og skape entreprenørskap?

Michael Tetzschner (H) [09:51:40]: Replikanten legger til grunn at vekst og velferd og privatbedrifter vokser ut gjennom regionale tilskudd. Vi andre mener at grunnen til at vi har velstand i samfunnet, er at vi har gode produkter som folk er villig til å kjøpe. Derfor er vårt alternative

opplegg lavere skatter for bedriftene, slik at det blir lettere å produsere varer til konkurransedyktige priser, større omsetning, større overskudd og faktisk, i den andre enden, større skatteinntekter. Så vi har et annet system. De rød-grønne tror at man skaper arbeidsplasser gjennom vedtak. Det gjør de bare i én sektor, og det er hvis man legger på byråkratiet eller andre stillinger som er avhengig av andres overskudd, nemlig skattebetalerne og bedriftene.

Presidenten: Replikskiftet er dermed omme.

Lars Egeland (SV) [09:52:52]: Det er spesielt å debattere det norske statsbudsjettet i år. Mens vi diskuterer om en økning i kommunenes inntekter på noen milliarder er tilstrekkelig, foretar resten av Europa betydelige kutt i viktige velferdstilbud. Mens vi er uenige om hvordan helsetilbudet skal finansieres mellom stat og kommune, kutter resten av Europa i helsetilbudet. Mens vi er usikre på om kommunene har nok folk til å gi innbyggerne den omsorgen de har rett på, er arbeidsløsheten i resten av Europa på et rekordnivå, særlig blant de unge.

Vår gunstige økonomiske situasjon handler også om hell og om oljeinntekter. Men jeg vil også understreke at vi har ført en økonomisk politikk som gjør at vi, som ett av svært få land i vår verdensdel, kan gjennomføre en budsjettbehandling uten å være nødt til å gjøre dype kutt i skoler, sykehus og samferdsel. Det er det grunn til å være stolt over. Det kommer ikke av seg sjøl; det er fordi det føres en ansvarlig økonomisk politikk. Det er noe representanter fra Fremskrittspartiet bør merke seg. Krisetider er ikke tidspunktet for økonomiske eksperimenter.

2012 blir ikke et år med fest med hensyn til kommunebudsjettene. Det er et stramt og ansvarlig budsjett, som ikke gir mye handlingsrom. Vi er begrenset både av et skatтелøfte og av hensynet til en eksportindustri som gjør at vi ikke kan ha et for ekspansivt budsjett. Men kommunene får dekket opp økte kostnader som følge av at det blir flere av de innbyggerne som koster kommunene penger, nemlig de eldste og de yngste. Og det er satt av penger til økte pensjonsutgifter, men ikke mye mer.

Siden 2005 har den rød-grønne regjeringa økt kommunenes inntekter med 49 mrd. kr, halvparten av det har vært frie inntekter. Det har gitt kommunene rom til å øke antallet personer som jobber i skoler, i barnehager og i eldreomsorg. Under Bondevik II kom det 8 600 flere ansatte i kommunene. I den rød-grønne regjeringas tid har det kommet 46 000. Det er 25 nye ansatte hver dag – 24 av dem i velferdsproduksjon, bare én i administrasjon.

En av hovedutfordringene for det norske samfunnet i årene framover er det økende antallet eldre. En verdig eldreomsorg framover vil kreve mye av norske kommuner, særlig i fraflyttingsområder. Dette vil legge press på tjenestetilbudet i alle kommuner.

Et viktig svar på dette er Samhandlingsreformen. Med økt ansvar for befolkningens tjenestetilbud får kommunene større mulighet til å se helheten i helsetilbudet. Minst like viktig er det at vi sørger for at de kommunene som er flinke til å forebygge helseproblemer, også får ta del i gevinsten når forebyggingen virker. På sikt har vi i SV stor

tro på at det vil føre til et langt større fokus på å forebygge. Det vil være en fordel for alle, ikke minst den enkelte, som får bedre helse.

Neste år skal de første stegene i Samhandlingsreformen settes ut i livet. Det vil sikkert bli mange innkjøringsproblemer knyttet til dette, og dette er vel det grepet i neste års budsjett som vil få størst konsekvenser framover. 5,6 mrd. kr overføres til kommunene. Samtidig vil jeg peke på merknadene fra de rød-grønne partiene om at regjeringa må følge innføringen og finansieringen av Samhandlingsreformen nøye og komme tilbake til Stortinget ved behov.

Det er i kommunene velferden produseres. Det er et nesten ubegrenset behov for å styrke innsatsen i kommunene. Jeg mener at vi skal ha store ambisjoner. Det er de som mener at vi nå har nådd velferdsstatens eller velferdskommunens grenser. Det er jeg sterkt uenig i. Veksten i produktiviteten i samfunnet vil fortsatt gi rom også for vekst i offentlig velferd. Handlingsrommet vårt ligger i en omfordeling fra vekst i privat sektor til felles velferd.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [09:57:26]: Representanten pratet om hvor viktig forebygging i kommunene er, og at det er kommunene som produserer velferdstjenester. Det er jeg helt enig i.

Vi har i media den siste tiden sett en del eksempler på at barnevernet har en del utfordringer, og barnevernet er jo som kjent kommunenes ansvar. Noen tar til orde for at det eneste som trengs i barnevernet, er mer penger og høyere kompetanse. Ser representanten det som den eneste måten å løse barnevernets problemer på, eller kan det være mulig at en må til med en større omstrukturering av norsk barnevern?

Lars Egeland (SV) [09:58:09]: Jeg tror at barnevernet trenger mer penger. Jeg tror ikke at svaret er økt overføring av det ansvaret som i dag ligger på kommunene, til staten. Men jeg ser at vi har et kompetanseproblem i mindre kommuner, som kommunene må kunne løse i et samarbeid kommunene imellom.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [09:58:40]: SV har tatt til orde for og har fått hele den rød-grønne regjeringen med seg på at man nå skal legge om kontantstøtten og fjerne den for 2-åringer, noe som medfører at presset på barnehager og behovet for barnehageplasser kommer til å bli større fra høsten 2012. Regjeringen har i sitt budsjett lagt inn midler til 1 100 barnehageplasser, men behovet kommer til å ligge et sted mellom 5 000 og 10 000.

Da er mitt spørsmål til SV: Aksepterer SV at det nå blir barnehagekøer, eller vil de peke på kommunen og si at dette er kommunens ansvar? Det blir i tilfelle kommune-politikerne som blir løftebryterne, fordi de ikke har penger nok til å bygge de barnehageplassene som det kommer til å være behov for.

Lars Egeland (SV) [09:59:34]: SV aksepterer ikke at det nå skal bli nye barnehagekøer. Jeg mener at det også står i merknadene fra de rød-grønne partiene at hvis det beløpet som er satt opp i budsjettet til bygging av barnehager som følge av endring av kontantstøtten, ikke er nok, må regjeringa følge opp og komme med mer midler – i hvert fall mener SV det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Heidi Greni (Sp) [10:00:12]: Kommunene har det overordnede ansvaret for velferdstilbudet i landet vårt, og jeg er grundig glad for at vi i et relativt nøkternt budsjett prioriterer fortsatt vekst i kommunesektoren.

Det legges opp til en realvekst på 5 mrd. kr, noe som tilsvarer 1,4 pst. Av den samlede veksten kommer 3,75 mill. kr som frie midler. Veksten i frie midler legger til rette for et fortsatt høyt aktivitetsnivå i kommunesektoren og gjør kommunene i stand til å bygge ut et tjenestetilbud i takt med befolkningsutviklingen.

Sammenlignet med andre europeiske land er det et utrolig positivt kommunebudsjett. Vi trenger ikke å gå lenger enn til Danmark for å finne eksempler på det motsatte. Der er det foreslått å fryse kommunebudsjettene fra 2010 til 2014. Situasjonen i f.eks. Spania og Hellas kjenner vi alle til.

Senterpartiets hovedsak er geografisk og sosial utjevning, og vi må skape for å kunne dele. Derfor vil vi prioritere en samfunnsmodell som legger et godt grunnlag for å skape verdier, en modell med gode velferdsordninger og likeverdige tjenester uansett hvor i landet du ønsker å bo. Det vil vi prioritere framfor skattelette. Kombinasjonsmodellen med lave skatter og høyt velferdnivå er utprøvd over tid i f.eks. Hellas, og alle vet hvordan det gikk. En slik modell vil fungere like dårlig i Norge.

I januar 2012 starter innfasingen av Samhandlingsreformen. 5,6 mrd. kr er i budsjettet for 2012 overført fra helseforetakene til kommunene. Samhandlingsreformen vil gi innbyggerne større nærhet til tjenestene og er den største utflyttingen av kompetansearbeidsplasser som noen gang har skjedd. Reformen er helt nødvendig for å møte befolkningsutviklingen. Vi vil få en stadig økende andel eldre og dermed et økt behov for pleie- og omsorgstjenester. Samhandlingsreformen flytter fokus fra reparasjon til forebygging og vil gjøre kommunene i stand til å løse en stadig større del av oppgavene i helse- og omsorgssektoren.

Øremerkede tilskudd til dagtilbud til demente vil være en viktig forebyggende faktor. Jeg har merket meg at det er en del usikkerhet rundt omkring i landet om hvordan dette vil virke, og det har jeg stor forståelse for. Derfor er det viktig å presisere at de kommunene som ikke er i stand til å ta alle disse oppgavene nå, har mulighet til å kjøpe tjenester fra helseforetakene i en overgangsperiode.

Etter hvert som kommunene klarer å ta flere og flere oppgaver, vil de også få frigitt mer midler til forebyggende helsearbeid. Innkjøringsfasen av en ny reform er bestendig knyttet til usikkerhet, så flertallet i komiteen ber derfor regjeringen om å

«følge innføringen og finansieringen av samhandlings-

reformen nøye og komme tilbake til Stortinget ved behov».

Regionale utviklingsmidler skal bidra til å realisere nasjonale og fylkeskommunale mål for regional utvikling. Fylkeskommunen har et særskilt ansvar som regional utviklingsaktør. Fylkeskommunen har lokalkunnskapen og muligheten til å koordinere.

SIVA styrkes med 5,9 mill. kr. Næringshageprogrammet får dermed doblet sine rammer fra 2010 til 2012. Senterpartiet mener det er en god start for videre satsing på dette viktige arbeidet.

Regjeringen foreslår 20 mill. kr til et nytt tilskudd for økt boligtilbud i kommuner med små boligmarkeder og mangel på boliger. For oss som kommer fra små distriktskommuner, er det en kjent problemstilling at boligbyggingen stopper opp fordi videresalgsværdien av nye boliger ligger under byggekostnadene. Jeg håper denne forsøksordningen med tilskudd til boligbygging i distriktene blir vellykket, og at ordningen kan forsterkes i årene framover.

I et land der smørkrisen dag etter dag har forsiden på landets aviser, er vi utrolig privilegert. Smørkrisen er den som bekymrer oss, ikke kraftige kutt i velferdsordningene. Tvert imot har vi fått 25 nye arbeidsplasser hver dag i kommunesektoren de siste årene, 24 av dem i tjenesteyting. Vi har fått 250 000 nye arbeidsplasser siden 2005, og to tredjedeler av dem har kommet i privat sektor. Vi legger opp til en fortsatt realvekst i kommunesektoren, og det vil gi flere hender i tjenesteytingen, bedre service til innbyggerne og fortsatt gode tjenester til en økende befolkning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åge Starheim (FrP) [10:05:38]: Kommunane sit no og slit med sine budsjett for 2012. Enkeltkommunar som ikkje vil påføre innbyggjarane sine ein ekstra skatt og difor ikkje har innført eigedomsskatt, vert straffa. Synest Senterpartiet det er greitt at distriktskommunar legg ned grendeskular og kuttar i eldreomsorga fordi dei ikkje har innført eigedomsskatt, og såleis går glipp av skjønnsmidlar?

Heidi Greni (Sp) [10:06:09]: Jeg er glad for at jeg får det spørsmålet. Jeg har selv vært i en kommune der vi har prøvd å unngå eiendomsskatt, men vi har innført den, og eiendomsskatten gir muligheter til bedre tjenester.

Jeg føler ikke at skolene må legges ned fordi en ikke innfører eiendomsskatt. Ofte er det det at en ikke har disponert sine midler fornuftig i forkant. Eiendomsskatten gir også midler fra hytteinnbyggerne. Mange småkommuner klager over at de har veldig mange utgifter med fritidsboliger. En måte å kompensere det på er bl.a. å innføre eiendomsskatt.

Nå skulle jeg selvsagt ønske at vi slapp den skatten. De fleste skatter er upopulære, spesielt skatter som kommunene pålegger, men jeg mener det er et viktig bidrag at de utnytter sitt potensial også på den inntektssiden.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:07:23]: For Kristelig Folkeparti er nærhetsprinsippet et bærende prinsipp, og vi legger til grunn at politiske beslutninger skal tas på lavest mulig hensiktsmessig nivå. Det forutsetter selvfølgelig at maktfordelingen og finansieringen er slik at både kommuner og fylkeskommuner har virkemidler til å ivareta sine oppgaver.

Kommunen er en viktig leverandør av velferdstjenester, kanskje den viktigste. Dette krever både forutsigbar og god kommuneøkonomi, og det må være samsvar mellom kommunens pålagte oppgaver og kommunens økonomi. Det vil si at statlige reformer og pålegg må følges opp med tilstrekkelig frie midler. Det har ikke skjedd. Dermed har det oppstått et stort gap mellom befolkningens forventning til velferdsgoder og kommunens økonomiske handlekraft. Dette faktum er vel også en av årsakene til at arbeiderpartiordføreren i Sande ga komiteen en veldig viktig påminnelse da vi var på komitéreise der: Gå ikke ut og lov ting som vi ikke klarer å holde. Med andre ord: Ikke gjør oss til løftbrytere. Det var et meget godt råd denne ordføreren ga komiteen.

Kristelig Folkeparti har fått mange tilbakemeldinger på stram kommuneøkonomi. Kommunepolitikere må kutte i driftsbudsjettene på både skole og helse, inkludert eldreomsorg og tilbud til demenssyke og dere pårørende. Det er trist når vi ser at kommunene er nødt til å kutte på så viktige velferdsområder som dette.

Verdighetsgarantien, eller forskrift om en verdig eldreomsorg, er en glimrende sjekkliste for hvordan omsorgen skal være. Den kan brukes av både ansatte, pårørende og politikere for å få en kjapp oversikt over hvordan det egentlig står til. Både statsministeren og helseministeren sa i valgkampen at hvis det var brudd på forskriftene, kunne man klage – og takk for det! Det har kommet meldinger om at pårørende er blitt mer bevisste på at de både kan og bør klage når de opplever manglende omsorg, mens mange ansatte er positive til å få hjelp til å sette fokus på det de selv oppfatter som faglig uforsvarlig. Politikerne bør også bruke verdighetsgarantien som sjekkliste for hva en verdig eldreomsorg skal ivareta.

Men hvordan kan politikerne gjøre riktige prioriteringer, hvis sannheten i de faglige vurderinger i forhold til forsvarlighet og lover og forskrifter skal skvises bort for å få plass i en altfor trang økonomisk kommuneramme?

Kristelig Folkeparti vil vise til sitt alternative statsbudsjett, hvor vi bl.a. har foreslått 750 mill. kr i økte frie inntekter for at kommunene kan øke kvaliteten nettopp i eldreomsorgen, bl.a. ved flere ansatte i hjemmetjenesten og på sykehjemmene. Vi har også flere andre økninger på poster, som bl.a. går til stimuleringstilskudd, til etablering av dagaktivitetstilbud til hjemmeboende demente. Vi har også økt innsatsen når det gjelder utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger, fordi vi ser at det er viktig at vi er på banen og gjør kommunene i stand til å kunne satse på dette området, slik at verdighetsgarantien faktisk blir mer enn ord, at det også handler om noe konkret.

Videre vil jeg peke på en sak som har vært veldig ofte framme. Det gjelder brukerstyrt personlig assistanse. Regjeringen har vegret seg veldig for å lovfeste denne rettig-

heten. Kristelig Folkeparti øker budsjettet med 150 mill. kr for å få dette på plass.

Med fare for at jeg blir beskyldt for å være litt lett på tråden, vil jeg allikevel rose regjeringen for at de øker bevilgningen til barnevernet. Det setter jeg stor pris på. Vi vet at det er stort behov for mer penger og mer kompetent arbeidskraft i barnevernet. Men allikevel er ikke regjeringens innsats stor nok og god nok. De 50 mill. kr som regjeringen legger inn i økte midler, vil hjelpe noe på vei, men det er ikke langt på vei nok for å nå det mål som Kristelig Folkeparti har tatt til orde for, nemlig å få full barnevernsdekning innen 2017. Det er et tankekors at vi i dag klarer å gi alle barn en barnehageplass, men vi klarer altså ikke å gi alle barn et trygt og godt hjem. Der trenger vi større innsats for å kunne bistå på et så viktig område.

Til slutt tar jeg opp de forslagene i innstillingen som Kristelig Folkeparti har alene eller står sammen med andre om.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Geir Jørgen Bekkevold har tatt opp de forslagene han viste til.

Det blir replikkordskifte.

Roald Aga Haug (A) [10:12:48]: Dei politiske skilje-linene i Noreg er rekna som relativt små, og dei går på tvers av blokker. Det blir allereie spekulert i regjeringssalternativ etter valet.

Arbeiderpartiet er oppteke av å utvikla fylkeskommunen som ein viktig regional aktør. Framstegspartiet og Høgre vil derimot leggja ned fylkeskommunen. Korleis ser Kristeleg Folkeparti på dette? Er partiet best tent med Arbeiderpartiet sitt standpunkt når det gjeld fylkeskommunen, eller er det greitt å samarbeida med Framstegspartiet og Høgre om utviklinga av fylkeskommunen?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:13:28]: Jeg er glad for det spørsmålet. Kristelig Folkeparti er ikke på linje med Høyre og Fremskrittspartiet når det gjelder å legge ned fylkeskommunen. Vi ser på fylkeskommunen som en viktig aktør, og det er ikke Kristelig Folkepartis politikk å skulle legge ned den. Det har vi vært veldig tydelig på før. Jeg vil allikevel få lov til å si – når Arbeiderpartiets representanten utfordrer meg på dette – at vi var veldig enig i den regionreformen som vi gikk i gang med for en del år tilbake. Den regionreformen ble nok ikke slik Kristelig Folkeparti hadde tenkt. Det ble vel stort sett ingenting av den, bortsett fra at fylkeskommunen fikk ansvar for veldig mange ekstra slitte riksveier. Det var regionreformen. Det var ikke mye sprekkt, men trenivåmodellen som vi har i dag, er også Kristelig Folkepartis politikk framover.

Roald Aga Haug (A) [10:14:49]: Når Høgre snakkar om å gje privat sektor større spelerom innan f.eks. omsorgstenester, opplever vi at dei er opptekne av marknadsmoglegheiter, marknadssektor og profitt. Slik eg oppfattar det, er Kristeleg Folkeparti oppteke av frivillig åtte orga-

nisasjonar, dvs. profesjonelle aktørar, men med ideelle eigarar – noko Arbeiderpartiet meiner er ein viktig forskjell i mentalitet.

Spørsmålet er: Meiner Kristeleg Folkeparti at dei står nærast Høgre eller Arbeiderpartiet i synet på bruken av private løysingar i offentleg sektor, og korleis vil Kristeleg Folkeparti stella seg til dette spørsmålet ved ei eventuell Framstegsparti–Høgre–sentrum-regjering i norsk politikk?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:15:42]: Det er helt riktig som representanten peker på, at Kristelig Folkeparti har vært veldig opptatt av ideell sektor, også når man kommer inn på det som har med omsorgsfeltet å gjøre.

Om vi står nærmere Arbeiderpartiet? Vi har gjennom de siste årene sett at det anbudsregimet som Arbeiderpartiet står ansvarlig for, faktisk har gjort at ideell sektor har blitt skviset. Man har ført en politikk som er helt på tvers av hva Kristelig Folkeparti står for og har ønske om. Derfor synes jeg det er litt underlig at en representant fra Arbeiderpartiet stiller dette spørsmålet og later som om han er veldig opptatt av ideell sektor, for praktisk politikk viser at Arbeiderpartiet er for det motsatte. Det ser vi på hvordan ideell sektor har blitt skviset i mange, mange år. Men det er riktig som representanten peker på – vi er mer opptatt av ideell sektor, og det har vi vist ved mange anledninger i denne sal.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Ola Elvestuen (V) [10:17:20]: Venstre er ikke representert i kommunalkomiteen i denne perioden. Jeg vil likevel benytte anledningen til å knytte noen generelle kommentarer til innstillingen fra kommunalkomiteen om neste års statsbudsjett, bl.a. sett i lys av Venstres prioriteringer i eget alternative statsbudsjett.

På et overordnet plan vil jeg begynne med å gi regjeringen rett på ett punkt, kommunebudsjettene har økt de senere år. Det har faktisk vært en ganske stor vekst på noen felt – det vil sikkert også kommunalministeren understreke når hun skal holde sitt innlegg, slik som hun alltid gjør når det er snakk om kommuneøkonomi.

Det er ikke så rart at det har vært en vekst, all den tid statsbudsjettet har vokst betydelig de siste årene. Men det store problemet er at det aller, aller meste, dvs. så godt som alt, er knyttet opp til bundne oppgaver og bundne midler. De øvrige opposisjonspartiene berører dette i flere merknader i innstillingen. Problemet er at stort sett det meste av dette, sett fra kommunenes side, er bundet opp i lønns- og prisvekst og økte pensjonsutgifter.

Jeg vil på vegne av Venstre advare mot en stadig lovfesting av oppgaver innenfor kommunens ansvarsområde. Selv om det tilsynelatende kan være gode intensjoner bak å lovfeste et bestemt tiltak, kan summen av alt som lovfestes, føre til at kommunenes handlingsrom innsnevres betydelig.

Her i Oslo hadde vi i noen bydeler veldig gode arbeidstreningstiltak fram til Nav ble etablert. Da ble byen pålagt å nedlegge sine egne tiltak for å kjøpe statlige tjenester. Dette er en uheldig utvikling for lokaldemokratiet, og det

er uheldig når det gjelder kommunens mulighet til å finne særegne løsninger til beste for sine borgere.

Den store utfordringen i kommunesektoren i tiden som kommer, er å få til en fornyelse av velferdsstaten. Det gjør vi aller best ved å delegere makt nedover, fra stat til kommune, men også gjennom å bygge opp mer kompetanse i kommunene. Skal vi klare å gjøre akkurat det, er det behov for større og mer robuste kommuner. Det handler bl.a. om at veldig mange av tjenestene som borgerne har behov for, blir mer og mer styrt av kompetanse. I kommunene framover blir det viktigere med flere kloke hoder, ikke bare flere hender. Vi trenger rett og slett en viss størrelse på den enheten som skal tilby de gode løsningene for sine borgere. Skal en sikre framtidens velferd, kommer en ikke utenom å snakke om kommunestruktur. Det er kanskje ikke et populært budskap for Senterpartiet å høre, men det gjør det ikke mindre viktig av den grunn.

Et av de viktige områdene i denne innstillingen handler om regional utvikling. I den forbindelse vil jeg minne om at SIVA har etablert 50 inkubatormiljøer rundt om i hele landet. Eierskap til disse deles mellom SIVA, privat næringsliv, kommuner, fylkeskommuner, universiteter og høyskoler. Nøkkelen til suksess ligger i at miljøene kan bruke hverandres sterke sider. Årlig får 150 nye gründerbedrifter hjelp til å vokse og utvikle seg. Siden oppstarten av inkubatorprogrammet i 2000 har mer en 1 000 bedrifter fått denne muligheten.

Inkubasjon gir resultater i form av solide arbeidsplasser og økt verdiskaping, noe vi trenger mer av. Samtidig viser flere evalueringer av inkubatorordningen at innovasjonsmiljøene er for svakt finansiert. Ved å øke satsingen på inkubasjon kan vi årlig utvikle 300–400 nye bedrifter, i stedet for rundt 150, som i dag. Dette vil også gi resultater i form av avkastning og økte skatteinntekter.

Siden 2004 har hver krone som er brukt via SIVA, skapt verdier tilsvarende 16,5 kr. Det er god samfunnsøkonomi. I Venstres alternative statsbudsjett foreslår vi derfor å doble SIVAs programmidler med en økt bevilgning på 55,5 mill. kr samt en økning av egenkapitalen på 150 mill. kr.

Et viktig område i innstillingen handler om personvern. Et sterkt personvern er avgjørende både for den enkeltes frihet og for demokratiet. Frihet forutsetter at hvert menneske vernes mot en utilbørlig registrering, overvåkning og inngripen i privatlivet. Personvernet står i dag enten under et sterkt press eller er på vikende front på mange områder. Venstre mener det er behov for å styrke de institusjoner som ivaretar personvernet i det norske samfunnet og har i vårt alternative statsbudsjett økt bevilgningene til Datatilsynet med 5 mill. kr, herunder 3 mill. kr til drift av tjenesten slettmeg.no.

For øvrig er det slik at flere av Venstres hovedgrep i vårt alternative statsbudsjett er innenfor kommunenes handlingsområde, selv om det ikke sammenfaller med kommunalkomiteens rammeområder.

Når det gjelder vår satsing på skole, helse, transport og barnevern, for å nevne noe, vil jeg henvise til finansinnstillingen og til de respektive fagkomiteers debatter.

Til slutt vil jeg gjerne få opplyse om at Venstre vil stemme for forslagene nr. 1, 2, 5, 20, 22 og 23 under voteringen i dag.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Håkon Haugli (A) [10:22:40]: På partiet Venstres hjemmesider brukes det ganske sterke ord om kommunebudsjettet. Men om jeg har forstått representanten Elvestuen riktig, foreslår ikke Venstre å øke rammene for kommunene, kun å omfordele innenfor de nøkterne rammene som et bredt flertall er enig om, bl.a. ved å endre reglene for selskapsskatt. Det betyr i realiteten at Venstre tar fra skattesvake kommuner og gir til skattesterke. Er det riktig forstått? Eller vil Venstre, som Fremskrittspartiet, plusse på penger som vi andre ikke har?

Ola Elvestuen (V) [10:23:15]: Det er ingen økte bevilgninger til kommunene, bortsett fra det som går innenfor de andre områdene. Vi har bl.a. en satsing på økte sosialhjelpssatser, vi har en satsing på styrking av skolehelsetjenesten. Det er flere poster i vårt alternative budsjett som også vil gripe inn i økonomien i kommunene. Det er riktig.

Ellers er det en endring også, sånn at selskapsskatten kan komme tilbake til kommunene. Det ligger også inne i vårt alternative forslag.

Det dreier seg om fordeling mellom kommunene og ikke størrelsen som sådan.

Lars Egeland (SV) [10:24:09]: Elvestuen snakket om kommunestruktur. Det er etter min mening to grunner til at man kan se på kommunesammenslåinger. Den ene er, som noen argumenterer for, at større enheter er økonomisk lønnsomme, altså effektivitetsargumentasjon. Det har ikke jeg så mye tro på. Den andre er, som noen peker på, utbredelse av interkommunalt samarbeid, som er vanskelig politisk å styre, og som svekker lokaldemokratiet. Det er kanskje en type argumentasjon jeg skjønner mer. Hva slags argumentasjon vil Elvestuen legge vekt på? Dette har jo også betydning for hvem som skal bestemme, og hvem som skal avgjøre kommunesammenslåinger.

Ola Elvestuen (V) [10:24:52]: Bedre helsetilbud, bedre barnevern og bedre skole er formålet med større enheter, for å få større fagmiljøer og bedre kvalifisert personell. Vi mener at dette vil man ikke klare i tilstrekkelig grad ved et interkommunalt samarbeid. Man trenger også større enheter.

Det er helt riktig at det er store – hva skal vi si – demokratiske problemer med bare interkommunalt samarbeid gjennom at man ikke får den samme forankringen i de større folkevalgte organene i den enkelte kommune.

Håkon Haugli (A) [10:25:41]: Det var representanten Elvestuens svar på min første replikk som fikk meg til å tegne meg igjen. Jeg vil bare oppklare en misforståelse. Det er jo ikke slik at selskapsskatten ikke kommer tilbake til kommunene. Den kommer tilbake til kommunene,

men den kommer tilbake til kommunene med samme fordelingsnøkkel som de andre midlene kommunene får. Så spørsmålet står fast: Er det slik at Venstre kun omfordeler innenfor eksisterende rammer, eller vil man være med og plusse på?

La meg også stille et annet spørsmål til representanten i samme omgang: Behov for endringer i kommunestrukturen, ja vel, men hvordan vil Venstre gå fram for å få til dette?

Ola Elvestuen (V) [10:26:21]: Endringen i selskaps-skatten betyr jo en omfordeling. Nettopp ved at den går direkte, vil de kommunene som er gode til å stimulere næringsliv i egen kommune, få mer enn det de ville fått ellers. Det er med i den omfordelingen.

Når det gjelder kommunestruktur, burde for det første regjeringen i hvert fall gjøre det sånn allerede nå at det kan lønne seg å se på sammenslåing, istedenfor å gjøre dette økonomisk vanskeligere for kommunene, som det er nå. Ellers er det klart at dette må være en lengre prosess, der kommunene selv må gis et stort ansvar for hvordan man skal løse en sammenslåing i sine områder. Man må ha dem med seg i en slik type prosess. Det som er Stortingets ansvar, er å sette et mål, og så må man selvfølgelig vedta det som til slutt blir resultatet. Men dette må bygges opp nedenfra, man må involvere, og det bør være en god prosess som fører fram til et resultat, og ikke en ren nytegning av det norske kartet fra statens side.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:27:49]: Det er urolige tider. Mange europeiske land slit med arbeidsløyse, budsjettkutt og låg vekst.

I Noreg må me vere budde på at desse problema kan verke inn på konkurranseutsette næringar og lokalsamfunn. Me ser det alt rundt oss.

Kommunesektoren er kjenslevar for renteauke og finansuro. Det slår rett inn i handlefridomen til kommunane, noko som igjen vil kunne råke innbyggjarane. I ein slik situasjon er det heilt avgjerande å vere økonomisk ansvarleg.

Det pregar òg kommuneopplegget i budsjettforslaget for 2012. Lat meg likevel få understreke at opplegget legg til rette for gode kommunale tenester i 2012. Sjølv i usikre tider med stramt budsjett prioriterer regjeringa velferd i kommunane, slik me har gjort sidan 2005.

Satsinga har sett spor. Kommunane leverer fleire og betre velferdstenester. Det har vorte 46 000 nye årsverk i sektoren, 25 nye kvar dag. Av desse har 24 gått til tenester, berre eitt til administrasjon. Over 50 000 barn har fått plass i barnehage, 29 nye barn kvar einaste dag. Fleire barn enn tidlegare får hjelp av barnevernet. Det har vorte 19 100 fleire avtalte årsverk i pleie- og omsorgssektoren.

Innbyggjarundersøkinga frå 2010 viser at eit fleirtal av dei som får offentlege tenester, er nøgde med tenestene. Dei mest nøgde finn me i kommunar med mindre enn 5 000 innbyggjarar.

Eg er òg nøgd med at den raud-grøne regjeringa syste-

matisk har prioritert både storbyar, småstader og mellomstore byar.

Denne salen er òg vel kjend med satsinga på Husbanken, startlån og bustøtte og områdesatsing der levekåra er vanskelege. Nytt neste år er at me set inn tiltak for å auke tilbodet av bustader i kommunar med små og usikre bustadmarknader og mangel på bustader.

Kva gjeld bustadbygginga i pressområde, er det viktig å hugse at høge kostnader m.a. heng saman med marknaden og delar av skattesystemet – me subsidierer bustadmarknaden med mellom 52 og 53 mrd. kr over skattesetelen. Det er ikkje høge byggjekostnader berre som følgje av offentlege forskrifter, for prisutviklinga på bustader har vore langt, langt høgare enn prisutviklinga på byggjekostnader.

Kva ligg til grunn for prioriteringane? Jau, eit ynske om å sikre at me har trygge og gode lokalsamfunn som er rusta for framtida, som kan utvikle seg for og saman med innbyggjarane, som framleis kan vere med og sikre velferd og verdiskaping i heile landet vårt. Me har det aller beste utgangspunktet for å klare dette, sjølv i vanskelege tider. Dagleg ser eg korleis norske lokalsamfunn, med sine kommunar, frivillige organisasjonar og lokale gründerar mobiliserer for utvikling, nytenking og gode levekår. Det kan vere tiltak for redusert sjukefråvere og auka kompetanse blant medarbeidarar i Songdalen kommune i Vest-Agder. Det kan vere dei lokalsamfunna som vil auke bulyst og lokal attraktivitet ved å satse på kulturbasert stad- og næringsutvikling, integrering og prosjekt for å skaffe bustader og nye arbeidsplassar, eller det kan vere alle dei kommunane som i desse dagar arbeider med å leggje til rette for Samhandlingsreforma, ei nasjonal folkehelsereform som nettopp spring ut av kommunal nytenking og samarbeid i lokalmedisinske senter, samarbeid mellom kommunar, mellom distriktskommunar som har vist veg.

Eg har respekt for at andre parti vel andre løysingar og annan pengebruk enn det me prioriterer i budsjettopp-legget. Men eg har vanskeleg for å sjå for meg ei tilnærming til dei områda som budsjettinnstillinga omhandlar, som ikkje tek utgangspunkt i dette: at ein livskraftig nasjon må kvile på livskraftige lokalsamfunn, på kommunar med eit likeverdig tenestetilbod. Det betyr at lokalsamfunn skal vere stolte og ha sjølvkjensle, dei skal verte handsama med respekt av storsamfunnet og av staten. Dei må ha armslag for å ta vare på eigne innbyggjarar, anten det er ein liten kommune, ein mellomstor by eller ein bydel i ein storby.

Lat meg minne om at når me i år har markert at det er 50 år sidan Distriktenes Utbyggingsfond vart etablert, har det først og fremst vore ei markering av ei vellukka satsing på heile Noreg. Difor er det forstemmande at Høgre demonstrerer sin uvilje mot å satse på regional utvikling og næringsutvikling i heile landet. Distriktenes Utbyggingsfond vart etablert og har vist seg å vere levedyktig – i dag er arvtakaren Innovasjon Norge.

Me evnar å få det beste ut av dei menneska som bur i dette landet, og dei ressursane me har fått frå naturen, når me satsar slik regjeringa gjer. No gjeld det at me også framover forvaltar dei verdiane godt. Det kan me få til gjennom å sikre regional balanse og satsing på lokalsamfunn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:33:11]: Kommunalministeren snakkar om at det er viktig å få til eit likeverdig tenestetilbod i heile landet. Då har eg forslaget, som Kommunaldepartementet kan begynne å jobbe med, og det er å innføre ei statleg finansiering. Då vil det ikkje bli nokon forskjell om ein bur i ein rik eller i ein fattig kommune, dersom staten tek på seg finansieringa av grunnleggjande velferdstenester i kommunane.

Når ein høyrer på kommunalministeren, får ein inntrykk av at det å vere lokalpolitikar og tilsett i kommunane på mange måtar er ein dans på roser. Det er ikkje måte på kor flott det er. Men når ein snakkar med lokalpolitikarar, er det eit anna bilete ein får. KS har berekna at for å oppretthalde dagens tenestetilbod manglar ein 800 mill. kr i det statsbudsjettet som gjeld for 2012. Då er spørsmålet: Kvar meiner kommunalministeren at norske kommunar bør skjere ned, dersom KS sine tal er rette?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:34:15]: Det er litt vanskeleg å ta Framstegspartiet heilt på alvor. Framstegspartiet vil støtte Høgre. Dei vil i tillegg ha mykje meir pengar inn – det vil ikkje Høgre. Høgre vil gjeninnføre selskapsskatten, som for ein framstegspartikommune som Vardø vil bety at ein taper ganske formidabelt. Ein vil ta vekk regionaltilskottet. I Vardø vil det bety at ein taper 25,6 mill. kr. Det samarbeidet som ein ser no, og som ein heilt klart ser for seg kan verte eit alternativ til neste val, vil vere ein katastrofe for Kommune-Noreg. Det vil bety ja, ein vekst i skattesterke kommunar som Oslo, Stavanger, Sola, Bærum, men det vil vere katastrofalt for eit likeverdig tenestetilbod i dei kommunane som vil tape på stykkpris – fordi det er færre å fordele dei faste, grunnleggjande kostnadene på – og tape på at alle regionalpolitiske tilskott vert raderte ut.

Trond Helleland (H) [10:35:30]: Katastrofevarsel er alvorlig, og særlig når det kommer fra en statsråd, så det hadde vært interessant å få en utdypning av det. Men jeg har lyst til å ta opp en annen katastrofe, nemlig regjeringens totale handlingslammelse når det gjelder forholdet mellom stat og kommune. Der proklamerte statsråden i fjor at nå skulle Oslo tas. Så ble det omdefinert til Oslo-eliten, og så ble det egentlig staten, som hun selv representerer, som skulle tas, i den forstand at kommunene skulle få større selvstyre. Det ble varslet en stortingsmelding. Den skulle komme – sa hun på Kommunedagene – etter 22. mai, altså før ferien. Så ble det sagt her i Stortinget at den skulle komme før valget. Ok, vi hadde 22. juli, men nå sier statsråd Navarsete i Kommunal Rapport at meldingen er utsatt på ubestemt tid på grunn av intern uenighet i regjeringen. Når ikke Senterpartiet fram med sitt ønske om mer kommunalt selvstyre?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:36:35]: Me har i dag ei historisk låg øyremerking av dei kommunale rammetilskota. Det er eit avtrykk av Senterpartiet sitt ynske om å gi kommunane større sjølvstyre. Det har ikkje all-

tid vore slik at kommunane kan disponere stort sett heile ramma si alt etter kva den enkelte kommune finn føremålstenleg.

Når representanten òg ynskjer ei utdjuping av katastrofevarselet, så skal han få det. Dersom Høgre sitt forslag hadde vorte vedteke i Stortinget, ville 40 av dryge 30 mrd. kr vorte omfordelte til fordel for 55 stort sett skattesterke kommunar. 376 kommunar ville tapt, det ville ført til forsterka ulikskap, og det ville gitt kommunane svært ulike føresetnader for å yte kommunale tenester. 64 pst. av landets innbyggjarar ville fått eit dårlegare tilbod. Mange av Høgre sine ordførarar skal prise seg lukkeleg for at det ikkje vert vedteke i Stortinget.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:37:47]: Startlån er et sentralt virkemiddel som skal hjelpe vanskeligstilte inn på boligmarkedet. Nå har altså Finanstilsynet vurdert å øke egenkapitalen, dvs. kravet til 15 pst. ved kjøp av egen bolig, også for startlån.

Høye boligpriser, særlig i pressområder, gjør det svært vanskelig å komme inn på boligmarkedet, både for unge og for mennesker med en utfordrende økonomi. Startlånordningen har for mange vært den eneste muligheten til å komme inn på boligmarkedet.

Er statsråden enig i at den foreslåtte endringen vil ødelegge denne ordningen? Og deler statsråden Kristelig Folkepartis syn på at startlån må fritas for krav om økt egenkapital?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:38:35]: Som det går fram av brevet frå Finansdepartementet til Finanstilsynet, vil startlåna òg i framtida ha den same moglegheita til å vere eit særdeles viktig bidrag for å få både unge og vanskelegstilte inn på bustadmarknaden. Eg er glad for at både kommunalkomiteen og finanskomiteen har presisert at slik skal det vere. Dei signala er vidareformidla, og dei er òg grunnlaget for det som skal skje framover.

Heldigvis er det slik at signal frå Stortinget vert tekne på alvor. Eg er som kommunalminister veldig fornøgd med at me har årvakne komitear som følgjer med, og som gir uttrykk for at ei så viktig ordning som startlån ikkje må svekkjast i framtida.

Ola Elvestuen (V) [10:39:45]: Statsråden er opptatt av lokalt selvstyre – det er vi også i Venstre – og er også opptatt av at eventuelle kommunesammenslåinger må skje ut fra en frivillighet mellom kommunene.

Da er mitt spørsmål: For at dette skal være en reell frivillighet, bør det ikke da også være økonomiske insentiver for kommunene? Det bør i hvert fall ikke være negativt å slå seg sammen, men at man opprettholder den samme økonomien ved en sammenslåing som man gjør ved å være flere mindre kommuner. Er statsråden enig i at det i hvert fall ikke bør være negative insentiver ved kommunesammenslåing der dette skjer ved frivillighet?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:40:30]: Denne regjeringa har jo gjort det enklare å slå seg saman, for det første fordi me bidreg aktivt for å få til gode prosessar der

ein ønskjer å slå seg saman. Me dekkjer 100 pst. av kostnadene til prosessar som går i forkant av ei samanslåing. Me har forlenga inndelingstilskotet, som gjer at ein får ein føreseieleg økonomi. Det er viktig i ein lengre periode etter at ein har slått seg saman.

Dersom Venstre verkeleg var oppteke av at kommunane skulle ha føreseielege økonomiske kår, hadde dei ikkje føreslått å gjeninnføre selskapsskatten. Det er ei ordning som 383 kommunar vil tape på. Berre 47 kommunar, som Oslo, Stavanger og Sola – skattesterke kommunar – vil vinne på det. Alle ordførarane frå Venstre vil tape på ei slik ordning, som òg er uføreseieleg, fordi ho følgjer konjunkturane og gir ikkje kommunane moglegheit til å ha ein føreseieleg økonomi fram i tid.

Så både Høgre og Venstre sine alternative budsjettforslag om selskapsskatt er med på å gi kommunane ei skeivfordeling og ein mindre føreseieleg økonomi.

Presidenten: Replikskiftet er dermed omme.

Eirik Sivertsen (A) [10:41:56]: Den 1. januar 2012 iverksettes Samhandlingsreformen. I reformen skal det legges vekt på helsefremmende og forebyggende arbeid, på habilitering og rehabilitering, på brukerinnskyting, på avtalte behandlingsforløp og forpliktende samarbeidsavtaler mellom kommuner og sykehus.

Reformen bygger på at kommunene skal ha en sentral og styrket rolle i den samlede helse- og omsorgstjenesten, bl.a. for å sikre befolkningen bedre tjenester der de bor, og økt vektlegging av forebyggende innsats. I reformen legges det til grunn at den forventede veksten i befolkningens behov for helse- og omsorgstjenester i størst mulig grad må finne sin løsning i kommunene. Det innebærer en gradvis innføring av nye oppgaver, sånn at kommunene får tilstrekkelig tid til å forberede nødvendige endringer.

Nytt lovverk for kommuner og fylkeskommuner settes i verk fra 2012. I tillegg skal det innføres økonomiske virkemidler som skal gjøre det lønnsomt for kommuner og helseforetak å samarbeide. Det gjelder innføring av kommunal medfinansiering og kommunal betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter og plikt for kommunene til å etablere døgntilbud for øyeblikkelig hjelp fra 2016.

Til oppfølging av dette i 2012 foreslås det å overføre om lag 5,6 mrd. kr fra de regionale helseforetakene til kommunenes rammetilskudd på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, og om lag 130 mill. kr til etablering av et nytt tilskudd til kommunene på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til oppretting av døgntilbud for øyeblikkelig hjelp. Til sammen blir det vel 5,7 mrd. kr. I tillegg kommer det om lag 750 mill. kr over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til ulike tiltak.

Ingen kommuner kan forventes å være klare til å innføre alle aspekter av Samhandlingsreformen fra 1. januar. Det har heller aldri vært intensjonen. I en sektor som er så kompleks, med så mange oppgaver og ansatte, og hvor feil bokstavelig talt kan være et spørsmål om liv eller død, må det tas ett skritt om gangen.

I høst er rammeverket kommet på plass gjennom lover og regler, og i dag kommer de økonomiske rammene på

plass. I 2012 vil operasjonaliseringen av reformen starte, men ikke slutføres.

Det vil komme utfordringer og avdekkes svakheter når vi vinner erfaringer med reformen. I den sammenheng vil jeg vise til komiteens merknad i kommuneproposisjonen for 2012, om at Samhandlingsreformen må følgeevalueres, slik at utilsiktede virkninger kan justeres raskt. Jeg er tilfreds med at regjeringen, slik som statsråd Navarsete også i sitt forrige innlegg understreket, har fulgt opp Stortingets signaler, og har varslet en følgeevaluering som skal vurdere effekten av de juridiske, økonomiske, organisatoriske og faglige virkemidlene, bl.a. for å kunne gi kunnskapsgrunnlag om mulige justeringer i virkemiddelbruk underveis i planperioden. Det må ikke bli sånn at prestisjen skal stå i veien for nødvendige endringer, slik at vi kan nå målene med den viktige velferdsreformen som Samhandlingsreformen er.

Kommunal Rapport hadde i går et oppslag om at 180 kommuner har fått en større faktura fra Helsedirektoratet enn økningen i rammeoverføringen over statsbudsjettet skulle tilsi. Det er en faktura som tar utgangspunkt i forbruket av sykehustjenester i kommunene i første og andre tertial 2011, og det er et annet grunnlag enn det som foreligger for statsbudsjettet – som har tatt utgangspunkt i det faktiske forbruket i kommunene for 2010. Derfor oppstår det også en forskjell – en differanse – mellom det kommunene har blitt bevilget, og det fakturaen fra Helsedirektoratet tilsier at de skal betale.

Det forandrer likevel ikke det faktum at kommunene skal betale for sitt faktiske forbruk av sykehustjenester i 2012. Helsedirektoratet har i sitt brev til kommunene, og på sine hjemmesider, varslet at justeringer av a konto-beløpet vil kunne forekomme etter første og andre tertial, hvis det er avvik mellom det fakturerte beløpet og det faktiske forbruket som foreligger i kommunene.

Dette blir jo som med strømregningen: Vi betaler for det forventede forbruket ut fra historiske data. Så vet vi at verden kan endre seg. Vi setter i verk effektiviserings tiltak – på strømregningen heter det enøktiltak. Innenfor Samhandlingsreformen handler det om tiltak for bedre helse, mer forebygging for innbyggerne. Da er håpet, og målet, at regningen skal bli lavere enn den var forventet å bli.

Jeg vil likevel understreke at regjeringen må følge denne situasjonen nøye. Det kommer signaler om kommuner som har utfordringer knyttet til saldering av sine budsjetter – som følge av Samhandlingsreformen. Men det kommer også signaler fra kommuner som har likviditetsutfordringer. Det må ikke bli sånn at disse mindre, praktiske problemene står i veien for å lykkes med Samhandlingsreformen. Denne reformen er altfor viktig til det.

Åge Starheim (FrP) [10:47:18]: I media ser vi no at kommunane legg fram store kuttforslag i sine budsjett for 2012, og lokalpolitikarar i det ganske land må kutte i helse og omsorg, skule og andre velferdstenester.

Dei raud-grøne har ved kvart val skapt store forventingar om mykje midlar til kommunesektoren, midlar som

ein ikkje ser igjen i dette budsjettframlegget frå den raud-grøne regjeringa.

Raud-grøne politikarar, i denne sal og i regjeringsbygget, seier at dei har løyyt mykje statlege midlar til kommunane. Det dei ikkje seier noko om, er auken i oppgåver som kommunane har fått, og den kostnadsauken som har vore i form av auka byråkrati i den same tida.

Berekningar som KS har gjort, viser altså at kommunane, med regjeringa sitt budsjettforslag, vil mangle 800 mill. kr i 2012 for å kunne halde ved lag dagens tenestenivå.

Eg skulle ønskt at kommunalministeren, finansministeren og statsministeren måtte stille opp når dei enkelte kommunestyra behandla sine budsjett for 2012.

Frå mitt fylke – og det eg har registrert på komitéreiser i andre fylke – ser eg at det forsvinn mange hender ut av pleie- og omsorgssektoren i samband med at kommunane skal sy saman sine budsjett. Mange kommunar må rett og slett kutte i tenestenivået for pleie- og omsorgssektoren, og dermed må det dessverre verte færre hender i denne sektoren i desse kommunane.

I den raud-grøne regjeringa sin første periode var det ikkje grenser for kor mange raud-grøne politikarar som brukte Stortinget sin talarstol for å fortelje kor mange hender som skulle kome i helse- og omsorgssektoren. I seinare tid er det meir forsiktighet å spore frå dei same politikarane. Min påstand er at når kommunane no har sydd saman sine budsjett, er talet på varme hender i pleie- og omsorgssektoren sterkt redusert.

Ei undersøking Kommunal Rapport har gjort ute i Kommune-Noreg, viser at halvparten av kommunane i år ligg an til å få eit dårlegare netto driftsresultat enn budsjettet. To av tre budsjett sprekk, og det er særleg innan pleie og omsorg og barnevern at kommunane ikkje klarer å halde budsjetta, ifølgje rapporten frå Kommunal Rapport. I nesten seks av ti kommunar er økonomien dårlegare no enn for eit år sidan, viser denne rapporten

Kommunalminister Liv Signe Navarsete har uttalt, etter at denne rapporten er framlagd, at ho synest tala er urovekkjande, og det er det også etter mitt syn svært god grunn til å meine.

Eg minnest at vi som støtteparti til Bondevik II-regjeringa klarte å få auka løyvingane til kommunane. Vi stilte krav om at etterslepet – som vart etter budsjetteventyret Bondevik II-regjeringa hadde med Arbeidarpartiet – skulle dekkjast inn.

No snakkar vi som opposisjonsparti for døde øyre. Varme hender forsvinn frå omsorgsyрка, lærartettleiken i skulen skrumpar inn, og kommunale vegar forfell. Ved å sjå på landets lokalaviser vil ein sjå at min påstand er rett. Etter mitt syn står dette som eit grelt eksempel til det representanten Eirik Sivertsen påstod – at her kom det ikkje til å verte kutt ute i kommunane neste år.

Så til slutt nokre ord om barnevernet. Framstegspartiet meiner det er ei investering for framtida å ha eit kompetent barnevern, eit barnevern som er til stades i alle landets kommunar. Vi meiner derfor det er heilt nødvendig å få ei evaluering av barnevernets arbeid, med sikte på ei omorganisering og forbetring av denne tenesta.

Vi høyrer stadig vekk – sist i dag – om uheldige episodar frå barnevernet si side. Dette er det heilt nødvendig å motverke. Feil som barnevernet har gjort seg skuldig i, rammar uskuldige barn og familiar. Dette kan vi ikkje la halde fram. Regjeringa må rydde opp i dette snarast.

Trond Helleland (H) [10:52:03]: Denne budsjettdebatten bærer vel preg av at regjeringa har måttet tøyle utgiftsveksten sin noe. Samtidig har vi en statsråd som nå i over et år har varslet at hun skal gå gjennom forholdet mellom stat og kommune, men som blir stoppet av sine kolleger i regjeringen fra å gjøre det hun ønsker.

Hun skal få hjelp av Høyre. Vi har lansert og foreslått i Stortinget nå en lokaldemokratidomstol, som kunne være et første skritt på å få et mer jevnbyrdig forhold når det er snakk om tvistesaker mellom stat og kommune. En forvaltningsdomstol kan være én løsning på dette, men vi er åpne for hvordan dette skal organiseres. Vi har registrert at det er ulike holdninger i regjeringspartiene til dette, men at Senterpartiet i hvert fall delvis har sagt at dette kan være en god idé.

Kommunesektoren har store utfordringer. Men det er også veldig mange pålegg og veldig mange føringer som skal gjennomføres. På den nevnte konferansen om Distriktenes Utbyggingsfonds 50-årsjubileum hadde jeg gleden av å delta i en debatt med statsråd Navarsete. Det som var interessant der, var at Innovasjon Norge og de regionalpolitiske virkemidlene som statsråden er så glad i å snakke om, nesten ikke ble nevnt av paneldeltagerne. Det som var det viktige i Distrikts-Norge nå, var tilrettelegging for arbeidsinnvandring og hjørnestensbedrifter langs hele kysten – fra Hasvik i nord, som vi hadde ordføreren fra i panelet, til Austevoll i vest sa en at det avgjørende for at distriktene nå skal kunne utvikle seg videre, er at en har tilgang på arbeidskraft som kan bidra til å øke verdiskapingen langs kysten ytterligere.

Derfor foreslår Høyre å legge om den regionale distriktutviklingen, som på en måte var det som ble igjen av regionreformen, til rett og slett å overføre pengene til samferdsel – veiutbygging i Distrikts-Norge, i fylkene – til satsing på lokale næringsfond, dvs. kommunale eller interkommunale næringsfond, som vi setter av 200 mill. kr til, fordi verdiskapingen skjer lokalt, og fordi at de som vet hvor skoene trykker, bor i vedkommende kommune, og ikke i fylkeskommunen.

Så vi har en annen modell for hvordan vi ønsker å stimulere Kommune-Norge til vekst. Den modellen deler vi heldigvis med flere andre partier, og den går også ut på at verdiskapingen i kommunen i større grad skal være synlig i kommunen. Derfor ønsker vi å gjeninnføre selskapsskatten, en selskapsskatt som Bondevik II innførte etter at den hadde eksistert under vekslende arbeiderpartiregjeringer i mange år. Da var det sånn, som representanten Egeland fra SV var inne på, at alle pengene gikk til den kommunen som hadde hovedkontor. Og da kan jeg skjønne at det var en litt vanskelig modell å forholde seg til. Men Bondevik II innførte jo en modell der det er hver arbeidsplass i bedriften som danner grunnlaget for den selskapsskatten som tildeles.

Så er det interessant at statsråd Navarsete her i Stortinget nå kan bekjentgjøre hvilke kommuner og hvor stor andel av Kommune-Norge som vil tjene og tape på dette. Det har vi nemlig stilt spørsmål til departementet om i tre år og ikke fått svar – nei, det er helt umulig å beregne. Men det er tydelig at de beregningene da finnes, men at Kommunaldepartementet, Finansdepartementet og andre ikke har noe ønske om å meddele Stortinget den fordelingen. Så jeg vil gjerne be om at statsråd Navarsete oversender den listen som vi nå i flere år har bedt om, gjennom spørsmål til finansministeren i forbindelse med budsjettbehandlingen. Jeg synes det er ganske alvorlig at statsråden kan sette fram den type påstander i stortingssalen, når Høyre mange ganger har stilt dette spørsmålet.

Det som er viktig for kommunene, er at de har armslag. Det armslaget har blitt stadig mindre under denne regjeringen. På den nevnte distriktskonferansen sa flertallet av dem som var der, at det viktigste nå er at vi får være herre i eget hus, at staten legger seg mindre borti våre beslutninger og gir oss større muligheter til å utvikle politikk i vår kommune og ha større ansvar for arealet i vår kommune.

Jeg venter fortsatt på stortingsmeldingen om forholdet mellom stat og kommune, og jeg beklager å måtte si det: Jeg ser mindre og mindre fram til den, for jeg tror ikke statsråd Navarsete får gjennomslag for noen ting.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:57:20]: Regjeringen arbeider systematisk og effektivt for å fornye offentlig sektor. De siste fem årene har det vært gjort mye for å effektivisere og fornye sektoren. De store reformene er velkjente, og jeg kan nevne Pensjonsreformen, Nav-reformen og Samhandlingsreformen. Ordningene knyttet til uføre er gjennomgått, vergemålsordningen er i endring, organiseringen av arkiv, bibliotek og museum er i endring, og det har skjedd store endringer innenfor UDI-systemet.

Fornyng betyr også å drifte tjenester på nye måter, og i Norge er vi kommet langt når det gjelder å digitalisere offentlige tjenester. Vi er verdensledende når det gjelder elektroniske tjenester for næringslivet, og åtte av de ti største tjenestene i statlig sektor er digitalisert. Utfordringen nå er å klare å få til tjenester på tvers av forvaltningsnivåene. Noen må ta ansvar for det. Derfor er det overraskende at Høyre og Fremskrittspartiet svarer på denne utfordringen med å kutte i Difis driftsbevilgning. Det er det organet som bidrar til at vi får til samhandling på tvers av sektorer.

Jeg er glad for at komiteen – eller iallfall flertallet i komiteen – har merket seg de utfordringene Departementenes servicesenter står overfor etter 22. juli. Dette arbeidet har naturlig nok høy prioritet i departementet. Det er viktig for regjeringen at både ansatte og besøkende føler seg trygge i våre lokaler, og at arbeidet i regjering og departement kan foregå mest mulig effektivt, gitt de rammebetingelsene vi har etter 22. juli. Det blir derfor merkelig at både Høyre og Fremskrittspartiet som svar på disse utfordringene kutter i DSS' driftsbevilgning.

Regjeringen er opptatt av at statlige bygg skal være energieffektive og miljøvennlige. Dette, sammen med eien- dommenes funksjon, pris og universell utforming er vik-

tige hensyn som vektlegges ved bygging og ved inngåelse av leieforhold.

Staten er en stor leietaker i markedet. Det er viktig i større grad å benytte den posisjonen til å stille krav til utleier om lokalitetens miljøkvaliteter, energibruk og universelle utforming. Statsbygg skal tilby rådgivning til statlige virksomheter ved inngåelse og fornyelse av leiekontrakter i markedet.

Komiteen er opptatt av at Statsbyggs erfaringer og kompetanse på energiområdet tilflyter andre offentlige byggherrer. Det er jeg enig i og vil spesielt vise til samarbeidet mellom Forsvarsbygg og Statsbygg om utvikling av en egen webside om livssyklus kostnader.

Dette er et beregningsverktøy for byggenes livssyklus kostnader som benyttes for alle typer prosjekter og i alle faser av planlegging og drifting av bygg. Tjenesten er gratis. Bruk av analyser om livssyklus kostnader vil også kunne gi viktig informasjon som kan benyttes som underlag ved beslutninger om f.eks. nye statlige bygg.

Komiteens flertall peker på at statlig eide bygninger så snart som mulig bør tilkobles fjernvarmenett der dette finnes.

I følge SSBs rapport representerer fossilt brennstoff om lag 4 pst. av energibruk til oppvarming i statlige bygg. Elektrisk kraft og fjernvarme sto for om lag 93 pst.

Vi har lenge stilt krav om energifleksibilitet når nye bygg oppføres. Det betyr at det ligger til rette for bruk av forskjellige energibærere, noe som gjør at overgang fra fossilt brennstoff til andre mer miljøvennlige alternativer blir enklere og billigere. Forutsetningen er imidlertid at det er tilgang på fjernvarme eller andre energibærere i området.

La meg avslutte med noen ord om samiske spørsmål. Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnloven § 110a, og Sametinget har med tiden fått en viktig rolle i vårt demokratiske system som et representativt organ for samene i Norge.

Regjeringen vil fortsette sin målrettede satsing på samiske språk. Regjeringen har de tre siste årene sørget for en økning på til sammen 23 mill. kr til samiske språk, og satsingen er videreført i 2012.

Gjennom Divvun-prosjektet er det utviklet stavekontroll og korrekturprogram for nord-, lule- og sørsamisk, og Universitetet i Oslo utvikler digitale pedagogiske verktøy. Slike elektroniske språkverktøy er en forutsetning for at samiske språk skal kunne overleve som bruksspråk i dagens samfunn. Regjeringen har med sitt budsjettfor-slag sikret full drift av Divvun som en egen enhet ved Universitetet i Tromsø.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åge Starheim (FrP) [11:02:41]: Noreg har eit stort byråkrati, altfor stort etter Framstegspartiet si mening. Eg vil ta utgangspunkt i f.eks. Landbruksdepartementet. Trass i at det har skjedd ein dramatisk nedgang i talet på

bønder her i landet, har ikkje byråkratiet i Landbruksdepartementet fått den same rasjonaliseringa. Viss regjeringa sin rasjonaliseringspolitikk innan landbruk ikkje vert endra – og ifølgje den siste landbruksmeldinga er det vel ikkje nokon grunn til å tru det – kan ein risikere at ein om ei tid kjem dit at kvar bonde har sin eigen byråkrat.

Når vil statsråden syte for at det skjer ei reell rasjonalisering og effektivisering i byråkratiet?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:03:45]: Jeg er enig i at vi skal fokusere på å drive den offentlige forvaltningen så effektivt som mulig. Regjeringens svar er at vi har gjennomgått en rekke områder og lagd nye ordninger. Som jeg sa i mitt innlegg, er Nav-reformen, Pensjonsreformen og Samhandlingsreformen vesentlige elementer i å drive offentlig forvaltning på en mer effektiv måte.

Samtidig registrerer jeg, bl.a. i denne debatten, etterlysninger av mer rettigheter og mer spesifikke ordninger, som også vil nødvendiggjøre at man har et byråkrati. Så er det opp til den enkelte statsråd å gjennomføre de organisatoriske tiltakene som er hensiktsmessige innenfor statsrådets områder. Det mitt departement er særskilt opptatt av, er å legge til rette for at vi får gode digitale løsninger. Det reduserer byråkratiet og er med på at vi får mer fornøye brukere. Det vil vi fortsette å jobbe med, på tvers av departementer, også i tiden framover.

Michael Tetzschner (H) [11:04:49]: Statsråden begynte sitt innlegg med å fortelle at regjeringen arbeider både systematisk og effektivt med omorganisering, og hun viste til flere store reformer.

Det gleder oss selvfølgelig at regjeringen selv mener at den er både systematisk og effektiv. Men når hun viser til Nav-reformen, som vel egentlig ikke kan evalueres fordi den ikke fullt ut er satt ut i livet etter intensjonene, og til Samhandlingsreformen, som ennå ikke er påbegynt, tenkte jeg at jeg skulle spørre statsråden, som er regjeringens fremste ansvarlige for rasjonalisering i staten, om hun noen gang har reflektert over hvorfor vi har et sykehusvesen i Norge som har lavere produktivitet enn sykehusvesenet i Danmark og Sverige.

Statsråd Rigmor Aasrud [11:05:40]: Vi har en historisk fordeling av sykehus i Norge som gir befolkningen nærhet til de helsetjenestene som den har behov for. Samhandlingsreformen er et svar på at vi trenger å gjøre noen endringer i hvordan vi har organisert helsevesenet vårt. Det å overføre flere tjenester til et lokalt nivå er Samhandlingsreformens intensjon. Det at vi oppretter lokalmedisinske sentre, er et grep for å fornye helsesektoren vår i tiden som kommer.

Så er jeg enig i at Samhandlingsreformen ikke er satt ut i livet. Men den viser at regjeringen tenker nye tanker, og at vi foretar omorganiseringer på de områdene vi mener det er viktig.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:06:41]: Det er ikke lenge siden statsråden og jeg var her i salen og snakket om kirkebygg i forbindelse med Riksrevisjonens rapport.

Kristelig Folkeparti har i sitt alternative budsjett økt rammen for såkalte rentefrie lån med 0,5 mill. kr, for vi har fått rapporter fra både KA og – selvsagt – Riksrevisjonen som viser alarmerende tilstander knyttet til kirkebyggene rundt om i landet.

Jeg vet at også statsråden er opptatt av dette. Men ser statsråden for seg at det må kunne vises til flere tiltak enn bare rentefrie lån? Vi vet jo at kommuner i dag sliter med en enorm gjeldsbyrde. Det er ikke alle kommuner som kan ta opp mer lån, ergo er det vanskelig å prioritere sikring av kirkebygg. Ser statsråden for seg at det kan finnes andre måter å bidra på, f.eks. med et spleiselag mellom stat og kommune for å få fortgang i sikringen av disse viktige signalbyggene?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:07:55]: Jeg deler representantens bekymring over at det fortsatt er ugjørt vedlikeholdsarbeid på en del av landets kirker. Det som gleder meg, er at det er gjort betydelige fremskritt på en del områder den siste tiden.

Det spleiselaget jeg ser for meg må være mellom stat og kommune, er å fortsette å ha en god kommuneøkonomi, som setter kommunene i stand til å bevilge de midlene som trengs til vedlikehold av kirkebygg. Det som gleder meg, er at det i de årene vi har sittet i regjering, har vært en betydelig – og den er betydelig – økning av den innsatsen kommunene gjør overfor kirkene når det gjelder å stille til disposisjon midler til vedlikehold. Så må vi bidra til kunnskap og systematikk. Så håper jeg at de midlene vi har stilt til disposisjon gjennom låneordningen, brukes opp. Her er jeg enig i at det er bekymringsfullt at kommunene ikke bruker den anledningen fullt ut.

Ola Elvestuen (V) [11:09:09]: Statsråden tok i sitt innlegg opp behovet for å avvikle bruk av fossil energi til oppvarming i statlige bygg. Men hun la inn den forutsetningen at det var avhengig av at man hadde fjernvarme eller andre energikilder tilgjengelig. Jeg vil hevde at alternative energikilder alltid er tilgjengelig og kan brukes. Mange kommuner, bl.a. Oslo, har avviklet all bruk av olje til oppvarming i sine kommunale bygg og har brukt store midler på det.

Er statsråden villig til å sette en tydelig tidsfrist for når staten skal avvikle bruk av olje og fossile energikilder til oppvarming i statlige bygg, slik at staten også kan være med på denne dugnaden for å redusere klimautslipp i Norge, som mange allerede gjør?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:10:07]: Jeg mener at vi har vært ganske gode fra statens side når 94 pst. av våre bygg blir oppvarmet uten bruk av fossil energi. Så vil det stå igjen noen bygg som det er krevende å gjøre rehabiliteringstiltak i, for vi besitter eierskap til veldig mange forskjellige byggtypen, som det er krevende å gjøre de nødvendige endringene i. Men vårt mål er at vi skal fase inn så mye ikke-fossil energibruk som mulig i våre bygg, og det mener jeg faktisk vi har lyktes ganske godt med. Det er viktig at vi tar dette i rehabiliteringsprosjektene knyttet til byggene, og det er viktig at vi gjør riktige valg når vi

bygger nytt, og vi er i alle fall på vei til å gjøre de riktige valgene når det gjelder de aller, aller fleste av byggene våre.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Håkon Haugli (A) [11:11:12]: De siste månedene har det vært debatt om boligpolitikk. Det er bra, for det bidrar til økt forståelse for dette viktige politiske feltet.

Alle andre mål i boligpolitikken er avhengige av at det bygges nok nye boliger. I perioden 2005–2007 ble det satt i gang bygging av mellom 30 000 og 35 000 boliger årlig. Det var den høyeste byggeaktiviteten siden rundt 1980. Så falt nybyggingen i 2008 og 2009 som resultat av den internasjonale finanskrisen. I år har vi sett en økning, særlig i pressområder. I Oslo har nybyggingen økt med mer enn 400 pst., riktignok fra et lavt nivå. Og likevel: Fortsatt bygges det for få nye boliger i forhold til befolkningsveksten. Avstanden mellom tilbud og etterspørsel gir prispress.

Når vi har denne debatten neste år, regner jeg med at vi kan se tilbake på et år der nybyggingen økte, og der det ble tatt grep – særlig i kommunene, men også hos statlige aktører – for å gjøre byggeprosessen raskere og enklere.

Jeg vil nevne et eksempel på et godt initiativ. Kommunal- og forvaltningskomiteen var nylig i Vestfold. Der har fylkesmannen, fylkeskommunen og kommunene gått sammen for å tenke helhetlig og nytt rundt arealplanlegging. I store deler av fylket kan det verken bygges boliger eller drives næringsvirksomhet. Vestfold er allerede tettbygd, har mange kulturminner, strandsone, store skog- og jordbruksarealer, areal disponert til framtidig infrastruktur osv. På samme måte er det andre steder, og det skaper forsinkelser og stor frustrasjon i kommunene når staten – ofte ved fylkesmannen – legger ned innsigelser mot ellers gode byggeprosjekter. For å møte denne utfordringen har Vestfold sett alle begrensningene i sammenheng. De er enige om at arealet som ikke omfattes av noen begrensning, fritt kan brukes til bolig- og næringsvirksomhet, og innenfor disse områdene kan kommunene gå i gang. Det vil gjøre prosessen raskere og enklere og gi flere boliger.

Finanstilsynet la nylig fram nye retningslinjer om belåningsgrad. Forsvarlig belåningsgrad senkes fra 90 til 85 pst. av boligens markedsverdi. Norske husholdninger har aldri tidligere hatt høyere gjeldsbelastning enn det vi nå har. 11 pst. av norske husholdninger har en gjeld på mer enn seks ganger samlet årsinntekt. Finanstilsynet er et selvstendig organ som skal bidra til finansiell stabilitet og tillit til finansielle avtaler og tjenester. I en tid med stor økonomisk usikkerhet må vi ta på alvor at Finanstilsynet mener en innstramming er nødvendig.

Samtidig må vi sikre at ungdom og vanskeligstilte ikke rammes unødvendig hardt. Startlån gis etter en grundig, individuell vurdering, og det er mindre mislighold av startlån enn av vanlige boliglån. Representantene Bekkevold og Tetzschner påsto begge at startlånsordningen i realiteten avvikes som resultat av Finanstilsynets krav. Det er ikke riktig. Husbanken omfattes ikke av kravene. Jeg vil benytte anledningen til å understreke herfra at flertallet

legger til grunn at kommunene fortsatt skal gi startlån, og andre finansinstitusjoner skal også – etter en konkret vurdering – kunne gi boliglån i kombinasjon med startlån, uten at låntaker har 15 pst. egenkapital.

Regjeringen har gjort mye for unge og vanskeligstilte i boligmarkedet. Det arbeidet fortsetter i 2012. Bostøtten er kraftig styrket og forenklet. Flere får startlån enn noen gang tidligere. Norske kommuner har nå mer enn 100 000 kommunale boliger disponible for boligsosiale formål. Det er rekordhøyt.

I 2011 er Husbankens låneramme 20 mrd. kr. Stortinget utvidet rammen i år, etter at den opprinnelige rammen ikke viste seg å være tilstrekkelig. Også nå ber stortingsflertallet regjeringen følge utviklingen nøye og komme tilbake til Stortinget med en vurdering av behovet for økte rammer dersom det blir behov for det.

Verden rundt oss er preget av krise og stor økonomisk usikkerhet. Vi er et lite land, som er avhengig av å kunne selge varer og tjenester til landene rundt oss. På en eller annen måte vil den økonomiske krisen få betydning for oss. Kanskje vil vi først merke den for alvor i boligmarkedet. Dette er ikke tidspunktet for å øke statens utgifter eller kutte i statens inntekter, slik opposisjonen gjør. Å føre en ansvarlig økonomisk politikk som bidrar til å holde rentenivået nede, er viktig generelt, og ikke minst er det viktig i boligpolitikken.

Arne Sortevik (FrP) [11:16:02]: Siden statsråden som sist hadde ordet her, snakket om reformer, er det nettopp en av disse jeg skal snakke om – nemlig Forvaltningsreformen.

Fylkeskommunene ble fra 1. januar 2010 større veieiere. 17 000 km riksveier ble flyttet fra statlig eierskap til fylkeskommunalt eierskap. Det skjedde mot Fremskrittspartiets stemmer. Blir det bedre veier av slikt? Blir det bedre veier når statens veier skifter eier? Blir det bedre veier når dårlige veier skifter eier? Jeg tror de fleste som bruker fylkesveiene, ikke opplever det slik, men tvert om.

La oss gå litt tilbake i tid:

«Vi får tidenes vegsatsing i heile landet og eit tryggare og meir effektivt vegnett som fører til kortare reisetid og lågare avstandskostnader for folk og næringsliv i heile landet.»

Det sa daværende samferdselsminister Liv Signe Navarsete da Nasjonal transportplan ble lagt frem i mars i 2009. Men selv «tidenes vegsatsing» er ikke nok til at veiene i Norge faktisk er blitt bedre. Det viser jo beregningene fra Vegdirektoratet, som i sitt handlingsprogram skriver:

«Rammene til drift og vedlikehold av vegnettet vil ikke være tilstrekkelig til å stanse videre vekst i forfallet i handlingsprogramperioden 2010–2013.»

Oversatt til vanlig norsk betyr det at veiene blir enda dårligere enn de var fordi det mangler penger. Vegdirektoratets beskrivelser er riktignok av riksveiene, men det er all grunn til å tro at tilstanden også gjelder fylkesveiene – at de faktisk er enda dårligere enn det som er både målt og beskrevet omkring riksveinettet.

Opplysningsrådet for Veitrafikken, sammen med en

rekke landsomfattende medlemsorganisasjoner, stilte fire krav til Forvaltningsreformen:

- at fylkesveiene skulle settes i forsvarlig stand før overtakelsen fra staten
- at det ble innført lovpålagte standardkrav til veinettet
- at det ble innført et uavhengig tilsyn med veiene
- at det fulgte tilstrekkelig med økonomiske ressurser med

Vi er langt unna oppfylling av disse kravene når fylkeskommunene tar fatt på 2012, og når bilistene bruker fylkesveinettet i 2012. Påstanden om «tidenes vegsatsing» har i alle fall ikke gitt tidenes kvalitetsløft på fylkesveinettet, for å si det forsiktig. Ingen reform gir gode resultater når det ikke er penger til å etablere kvalitet på de tjenester reformen skal levere til brukerne. Så enkelt – likevel så vanskelig er det for regjeringen. For veibrukerne er det ingen forskjell på riksvei og fylkesvei. Kvaliteten på veiene, sikkerhetsnivået, påliteligheten og fremkommeligheten bør være lik. Slik er det ikke.

Forvaltningsreformen har gitt en oppsplitting av veipolitikken og veikvaliteten, med 19 ansvarlige fylkeskommuner og en stat som fraskriver seg ansvar. I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2012 er det lagt inn en kraftig økning på samferdsel, spesielt på veisektoren.

Fremskrittspartiet har lagt inn 2 mrd. kr mer til fylkesveinettet gjennom rentekompensasjonsordningen. Vi har lagt inn 250 mill. kr til rassikring av fylkesveinettet, til de rasutsatte fylkene. Vi har lagt inn 800 mill. kr mer til trafiksikkerhet, og det er fordelt til både til riksveier og fylkesveier i hvert fylke. Til fylkesveiferjenettet har Fremskrittspartiet lagt inn 50 mill. kr ekstra. Alt dette ble fremvist i innstillingen som ble behandlet i Stortinget sist onsdag, som gjelder Samferdselsdepartementets budsjett.

Der ligger det også inne forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre om å omgjøre Forvaltningsreformen og føre veiene og finansieringen tilbake til staten. Der fremmet Fremskrittspartiet også forslag om å sørge for at det blir utarbeidet en årlig vedlikeholdsrapport for samlet nasjonalt veinett, også for fylkesveinettet. Underlig nok ville ingen andre partier være med. Fremskrittspartiet mener en slik rapport er viktig, at den bør utarbeides av andre enn Statens vegvesen og andre tilsyn enn det nyetablerte veitilsynet, og at den bør fremlegges for både storting og offentlighet. Målet er gode og sikre fylkesveier – og like gode fylkesveier uansett økonomien i den enkelte fylkeskommune. Med regjeringens oppskrift vil dette ta lang tid å realisere, om det i det hele tatt lar seg realisere. Fremskrittspartiet vil derfor nullstille Forvaltningsreformen, og bevilger i 2012 mer penger til dagens fylkesveier – mens vi venter på å få gjennomført denne omstillingen av Forvaltningsreformen.

Roald Aga Haug (A) [11:21:14]: Verdiane blir skapte i kommunane. Velferdstenestene blir ytte i kommunane. Arbeidarpartiet har som grunnleggjande prinsipp at vi skal skapa for å dela. Vi skal skapa verdier i kommunane for å laga eit godt samfunn der fellesskap og solidaritet står sentralt. Derfor har dei raud-grøne partia sikra solid auke i kommuneøkonomien. Det gir meir velferd i store og små kommunar.

Vi kan seia at i det raud-grøne prosjektet går by og land hand i hand. Kommunane er styrkte med 49 mrd. kr i frie inntekter dei siste åra. Vidare er det skapt 46 000 nye årsverk, hovudsakleg for å stetta behov for god omsorg og barnehagesatsing. Samtidig må det understrekast at sidan 2005 er det skapt 250 000 fleire arbeidsplassar, og om lag to av tre av dei nye arbeidsplassane er komne i privat sektor. Vi må skapa for å kunna dela!

Samhandlingsreforma skal flytta helsetilboda nærare folk, og bør derfor òg vera eit godt distriktpolitisk tiltak.

Raud-grønt styre har hatt stor betydning for distrikts- og regionalpolitikken. Ein del døme er at differensiert arbeidsgjevaravgift er innført igjen, dei særskilde distrikts- og regionalpolitiske verkemidla er auka med 55 pst. frå 2005 til 2011, og det er satsa sterkt på innovasjon, entreprenørskap og kommunale næringsfond. Samtidig er samferdselsløysingar viktige og ein føresetnad for å sikra god regional distriktsutvikling.

Vi er no inne i ei historisk samferdselssatsing. Prioriteringane i Nasjonal transportplan blir målretta og nøye følgde opp. Her er det naturleg å trekkja fram at vi har følgd opp lovnaden om ei årleg løyving til rassikring på 1 mrd. kr, noko som betrar rasutfordringane ei rekkje stader i distrikta. Dette bidreg til større tryggleik og framkome, som vidare er viktig for lokalt næringsliv, innbyggjarar og offentlege tenester.

Regjeringa har styrkt den elektroniske infrastrukturen i distrikta med slagordet: Breiband til alle. Vi skal få større kapasitet på digitale løysingar over heile landet.

Det er folketalsvekst i alle delar av landet. Ein klar majoritet av kommunar har vekst. Når det gjeld vekst i distriktskommunar, ligg vi veldig godt an i høve til andre land det er naturleg å samanlikna seg med. Dette er ikkje tilfeldig og kjem ikkje av enkelttiltak. Det er ikkje minst eit resultat av eit fellesskapssamfunn der fornuftige ordningar for t.d. småbarnsforeldre medfører at norske kvinner får relativt mange barn, og samstundes kan delta i arbeidslivet. Dette bidreg til folketilvekst som kjem heile landet til gode. Sysselsetjinga i distrikta er halden høg som i landet elles. Det viktigaste for velferdsnivået i distrikta er at folk har jobb.

Regjeringa har lagt fram stortingsmeldinga Hjarte for heile landet, som varsla ei forsterka satsing på distrikts- og regionalpolitikken. Vidare er meldinga Lokal vekstkraft og framtidstru, som varsla ei styrking av arbeidet med lokal samfunnsutvikling, lagd fram.

Vi skal sikra at kompetansearbeidsplassar og nye statlege arbeidsplassar blir spreidd utover heile landet. Det er etablert kompetansesenter for distriktsutvikling, som blir ein viktig rådgjevar og bidragsytar i satsingane.

Det er oppretta regionale forskingsfond med 6 mill. kr i fondskapital. Fylkeskommunane har blitt styrkte gjennom eigarskap i Innovasjon Norge og større ansvar for vegar. Det skal takast distriktpolitiske omsyn i alle sektorar. Det er gjennomført Førsteline for utvikling av næringsliv i kommunane – FUNK, som det heiter – som skal styrkja kommunane si rettleiing til nyetablerte bedrifter.

Næringslivet er mange stader prega av tette næringsklyngjer som motorar i den regionale utviklinga. Dette

må stimulerast vidare og er ein viktig ressurs for å sikra verdiskaping og konkurranseevne.

Næringshageprogrammet SIVA er styrkt ved at ramme- ne er dobla. Lånerammer og budsjett for Innovasjon Norge er styrkte. Vidare blir det satsa sterkt på mentorordning for unge etablerarar. Entreprenørskap blant unge er styrkt frå 13 mill. kr i 2008 til 32 mill. kr i 2011. Det er sam- tidig lagt fram handlingsplanar for meir entreprenørskap for kvinner og for unge.

Det er gjennom nordområdesatsinga sett i verk ekstra- innsats for næringsutvikling på land. Vidare er det sett i gang forskingslyft i nord, med ei strategisk satsing på kunnskapsinfrastruktur.

Det er eit viktig mål å gjera det lettare for ung- dom, eldre og uføre å bu i distrikta. Ei effektiv samord- ning av ressursar og verkemiddel skal sikra busetjing og verdiskaping i heile landet.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [11:26:41]: Krisen i Europa er svært alvorlig og kan ramme Norge. I en slik situasjon er det helt nødvendig med stødig økonomisk styring. Det er nødvendig for å trygge norske bedrifter og arbeidsplasser.

Arbeidsledighet i utsatte eksportnæringer vil ramme mange kommuner hardt gjennom lavere skatteinngang, høyere sosialhjelpsutgifter og en generell pessimisme i mange lokalsamfunn. Orden i økonomien er også helt avgjørende for at renten ikke skal stige og påføre Kommune-Norge ekstra utgifter, som vil føre til mindre rom for bedre tjenester for innbyggerne. Men sammenliknet med alle andre land omkring oss er vi i den heldige situasjonen at vi kan forbedre velferden til innbyggerne også til neste år. Våre budsjetter er ikke preget av uforutsigbarhet og kutt i velferden, selv om budsjettene rundt omkring i kommunene er stramme til neste år.

Jeg skulle gjerne ha sett at Høyre sluttet å si at økonomien i norske kommuner var på stell i 2005. Svært mange norske kommuner sto på den såkalte ROBEK-listen på det tidspunktet, som Ingalill Olsen så godt beskrev i sitt innlegg. Svært mange kommuner hadde nedbemannet kraftig i viktige tjenestoområder som skole og omsorg for å kunne vise fram et budsjett i balanse og et regnskap med svarte tall. Det ga ingen lokal frihet, slik som Høyre tar så sterkt til orde for nå. Tvert imot: Det var ufrihet og stor uro i norske kommuner da vi tok over styringen av landet i 2005. Takket være det store økonomiske løftet i 2006 og senere kom kommunene igjen på offensiven.

Budsjettet til neste år har en god fordelingspolitisk profil, også i forhold til kommunene. Kommunene skal finansiere 40 pst. av egne inntekter, noe som gir en god utjevning mellom kommunene, slik at folk som bor i skattesvake kommuner, får det samme tilbudet innenfor skole og omsorg som folk som bor i såkalte skatter sterke kommuner. Jeg er også glad for at selskapsskatten fordeles slik som den gjør. Det betyr at den også kommer kommuner som har primærnæringer og mindre produksjonsbedrifter

i sin midte, til gode. Dette er god fordelingspolitikk som gjør det mulig å bo og arbeide i hele det langstrakte landet vårt.

Norske kommuner er gode tjenesteprodusenter, både alene og sammen med andre kommuner. Jeg skulle ønske at flere kommuner ville slå seg sammen, men selv mellomstore og store kommuner finner det hensiktsmessig å samarbeide når store oppgaver skal løses. Til neste år starter gjennomføringen av en stor og ny, viktig reform, nemlig Samhandlingsreformen. Mange kommuner ønsker da å samarbeide om hele eller deler av reformen, og jeg vil derfor bare benytte anledningen til atter en gang å minne om at flere kommuner ønsker å forankre et slikt interkommunalt samarbeid gjennom samkommunemodellen. De forteller meg stadig om sin utålmodighet for at modellen skal forankres i kommuneloven. Jeg har tillit til at statsråden kommer til Stortinget med saken.

Presidenten: Før neste taler vil presidenten for ordens skyld gjøre oppmerksom på at de som nå tegner seg til 3 minutter, tegner seg til debatten om budsjettkapitler under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Finansdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. Det betyr at hvis det er noen som nå har tegnet seg til 3 minutter som ønsker ordet under debatten om budsjettkapitler under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Justisdepartementet, må de tegne seg under neste debatt.

Så er det orientert om dette en gang til fra presidentplassen.

Jon Georg Dale (FrP) [11:30:38]: Etter at Senterpartiet gjennom seks år i regjering no har fått rasert lokalsjuehusa tilstrekkeleg, foreslår dei å overføre oppgåvene til kommunane. Dei hadde vel kanskje ingen andre val. Men når Samhandlingsreforma trer i kraft 1. januar 2012, veit vi jo at svært mange kommunar ikkje er i nærleiken av å vere klare til å overta dei utfordringane som kjem.

Det forundrar meg at når ein har sagt over tid at ein må spesialisere helsetenesta meir, sånn at lokalsjuehusa vert for små, flyttar ein heller oppgåvene til kommunar med 3 000 innbyggjarar – f.eks. Det viser at politikken ikkje heng saman.

Samhandlingsreforma har mange gode intensjonar, men heile føresetnaden for Samhandlingsreforma er å kunne klare å byggje store, gode kompetansemiljø som greier å møte dei medisinske utfordringane som ei spesialisert helseteneste har i seg. Då er det eit paradoks at mens vi stadig vert eldre og vi lever med stadig fleire diagnoser, så skal ein overlate til kommunane å drive spesialisert behandling – samtidig som ein aksepterer ein kommunestruktur som gjer at kompetansemiljøa ikkje under nokon omstende kan verte store nok og gode nok.

Så er det eit paradoks til. Senterpartiet aksepterer at finansieringsansvaret f.eks. for utskrivingsklare pasientar og kommunalt medfinansieringsansvar på 20 pst. for kommunane vert innført frå 1. januar 2012, vel vitande om at det ikkje ligg føre avtalar mellom kommunar og regionale

helseforetak om ulike samarbeidsmodellar. Cirka halvparten av norske kommunar seier at dei ikkje får i stand slike samarbeidsavtalar før Samhandlingsreforma trer i kraft. Det betyr i praksis at kommunane vert den svake parten som skal forhandle med dei regionale helseforetaka om ein avtale etter at dei har teke over finansieringsansvaret. Det er ikkje forhandlingar som vil skje mellom kommunane og dei regionale helseforetaka då. Samhandlingsreforma er mogleg å lykkast med, men det føreset at ein byggjer reforma nedanfrå og opp, får i gang gode prosjekt lokalt og begynner å byggje kompetanse, for deretter å få stadig større oppgåver.

Dagens regjering overfører finansieringsansvar utan at kompetansen er bygd opp. Det vil ramme pasientane i kommunane. Dessverre må vi vente til 2013 før vi får gjort noko med det.

Lise Christoffersen (A) [11:33:40]: Høyre har flere ganger i denne debatten påstått at Erna Solberg etterlot seg en god kommuneøkonomi. Våre 50 mrd. kr ekstra og mer enn en halvering av antall ROBEK-kommuner skal liksom bety at det nå er verre enn før. Den typen Erasmus Montanus-logikk har jeg aldri skjønnet meg på. Som ordfører i Erna-perioden kjenner jeg meg ikke igjen. Tvert imot skal jeg innrømme at jeg egentlig misunner min etterfølger litt, som har fått en god slump rød-grønne kroner til fortsatt byutvikling.

Og byutvikling er et stikkord. Byutvikling er et utrolig viktig politikkområde som nesten ingen har snakket om her i dag. Det handler ikke kun om penger, men også mye om evne til langsiktig planlegging. Da blir plan- og bygningsloven et særdeles viktig virkemiddel. Vi har reformert loven og ryddet opp i mye gammel moro. Nå henger plansystemet bedre sammen, på tvers av nivåene.

Det har ikke Høyre fått med seg, i hvert fall ikke hvis vi skal tro dem på merknadene. De påstår at den nye loven er mer restriktiv, at fylkesmennene kan overprøve lokale vedtak mer enn før. Men det er jo helt feil. I den nye loven er adgangen til innsigelser betydelig begrenset. Statlige organer må i større grad stille opp når viktige planprosesser pågår, og ikke overprøve i ettertid. Da kan også Høyres forvaltningsdomstol fort bli et slag i lufta. Å løfte viktige samfunnsmessige valg ut av politikken og over i jussen er dessuten ingen god løsning.

La meg ta et eksempel. Byutvikling er et område der konflikter lett kan oppstå. Det er politikk, ikke juss. Det vi trenger, er bypolitikk. Byene er motorene i vekst og selsetting i hele landet og viktige aktører i den distriktpolitikken representanten Aga Haug snakket om her i stad. Tidligere senterpartiordfører i Øvre Eiker Magne Ødegård var i sin tid helt tydelig på det: «Uten Drammen stopper Hokksund.» Nå har Drammen selv problemer, fordi viktige samferdselsspørsmål står uløst. Regjeringen bidrar med penger, men den viktigste jobben må skje i lokalt og regionalt samarbeid. Det er politikk.

Ny plan- og bygningslov krever også klarere nasjonale forventninger til temaene for lokal og regional planlegging. Regjeringen har valgt by- og tettstedsutvikling som et av de viktigste politikkområdene, nettopp på grunn av

betydningen for næringsutvikling og verdiskaping. Det er gitt klar melding ut om at statlige organer skal følge opp nasjonale forventninger og bidra til økt forutsigbarhet ved å medvirke i planleggingen. Så i stedet for å kjøre en gammeldags konfrontasjonslinje stat-kommune er mitt råd til Høyre at de selv heller kjører et ordførerkurs om muligheter i ny plan- og bygningslov. Så kan statsrådene Navarsete og Solheim ta en tilsvarende runde med fylkesmennene og la dommerne slippe. Sistnevnte er da heller ikke folkevalgte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:37:09]: Noen av innleggene i denne sal har båret preg av at en ønsker å skremme om motstanderens politikk framfor å få en reell debatt om uenige tilnærminger til målet. Representanten Egeland snakket om at krisetid ikke er tid for økonomisk eksperimentering, som om noen partier i Stortinget faktisk ønsker det.

Heidi Greni snakket om at lavere skatter og høyt velferdsnivå har blitt prøvd ut i Hellas, og at det åpenbart var årsaken til at det gikk galt i Hellas. Begge deler som jeg refererte til, er feil. Hellas er et land som var sosialdemokratisk styrt, så skal en skylde på noen, får en heller se på sine egne partivenner framfor å legge skylden for den situasjonen på Hellas. Men det er fundamentale forskjeller mellom Hellas og Norge som gjør at sammenligning er relevant uavhengig av partifarge. I Norge har man faktisk et overskudd som er 345 mrd. kr. Selv med Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, som enkelte her prøver å kalle uansvarlig, ville dette overskuddet vært på 344 mrd. kr. Det er en helt annen situasjon enn å føre et budsjettunderskudd som er på flere titalls prosent av budsjettets utgiftsside.

Norge har over 3 000 mrd. kr på bok. Det er det motsatte av det Hellas har. De har en statsgjeld som er mer enn 100 pst. av det de produserer på et år. Det går altså ikke an å sammenligne dette. Det vi heller skulle diskutert, var hvordan vi skulle brukt det enormt gode handlingsrommet som Norge har, for å sikre at norske arbeidsplasser overlever og for å sikre at vår produksjonsevne i framtiden blir bedre enn det regjeringen legger opp til.

Vi har altså en utgiftsside på statsbudsjettet på over 1 000 mrd. kr. Denne regjeringen kan skryte av at de bruker mer penger på alle gode formål, fordi de *har* mer penger til alle gode formål. Men det er ikke relevant å sammenligne med budsjett fra 2005 – utgiftssiden har økt med 50 pst. siden 2005. Det en må sammenligne, er hvordan de ulike partiene prioriterer innenfor budsjettet for 2012. Da mener jeg at Fremskrittspartiet har vist at det går an å bruke statens penger bedre og mer effektivt enn det regjeringen får til.

Representanten Bård Vegar Solhjell har skrevet bok og avslørt det indre liv i regjeringen. Han påpekte at reformer var utrolig vanskelig, fordi alle sitter kun og passer på det de har selv, istedenfor å tenke på tvers av departementene.

Fremskrittspartiets budsjett er et tegn på at vi tenker på tvers av fraksjoner og komiteer. Vi får til å skjære gjennom for å få en mer effektiv og slankere stat samtidig som vi får flere sykehjemsplasser, samtidig som vi kan styrke

grunnskolen, samtidig som vi kan styrke norsk næringsliv med skattelettelser, og samtidig som vi kan bidra til et lavere lønnsoppgjør gjennom skattelettelser til arbeidstakerne. Det er altså mulig å få til betydelige ting uten at det skal kalles eksperiment, og uten at det er uansvarlig. Vi har et handlingsrom som vi bør bruke. Det handler om å ha ambisjoner og handlekraft, ikke bare om å drive med administrasjon, slik som regjeringen gjør.

Are Helseth (A) [11:40:26]: Samhandlingsreformen starter offisielt 1. januar 2012, men svært mange kommuner har allerede gjort mange av grepene i reformen. Det er derfor underlig når opposisjonen sier at reformen er riktig og ønskes velkommen, men ikke nå. Det er en feilkobling i logikk, og den må tilbakevises.

Inspirasjonen til reformen kommer fra de mange kommuner som alene eller sammen med andre har utviklet lokalmedisinske sentra. Etter min vurdering har Alta kommune praktisk talt gjennomført Samhandlingsreformen allerede.

I politiske debatter fremkommer det skremsler om at ikke alle vil få nødvendig sykehusinnleggelse til neste år. Det stemmer rett og slett ikke. Alle som trenger det, skal på sykehus, og det skal fortsatt være legen – bare legen og ingen andre – som bestemmer dette. Opposisjonen sier videre at ansvaret for utskrivingsklare pasienter er en for stor oppgave for kommunene. Det er jeg helt uenig i. Svært mange sykehus og kommuner samarbeider allerede så godt at dette ikke er noe problem. Da må alle kommuner og alle sykehus kunne klare det.

Med Samhandlingsreformen blir samarbeidet mellom sykehus og kommuner bedre, og kommunene får 4 000 kr per døgn for å ta ansvaret. Hvis en kommune, helt eller delvis, ikke klarer dette, går pengene tilbake til sykehuset. Kommunen taper ingenting, men innbyggerne mister et gode.

Samhandlingsreformen er derfor ingen sparereform. Vi bruker mye penger på helse og omsorg i Norge, og slik vil det fortsatt være. Med Samhandlingsreformen vil også spesialisthelsetjenesten fortsette å vokse, men den skal vokse litt mindre enn før. Samtidig vil vi stimulere til vekst i kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette vil skje over noen år fordi fagpersoner skal rekrutteres og ansettes, og mange nye skal utdannes.

Jeg minner om at den store opptrappingsplanen for psykisk helse, som var tverrpolitisk, ble planlagt gjennomført over åtte år – og så tok det ti år.

I sitt innlegg gjentok Fremskrittspartiets Jon Georg Dale mange av de negative argumentene mot Samhandlingsreformen. Jeg mener det er å snakke norske kommuner ned. Jeg mener det er ikke å vise nødvendig tillit til norske kommuner. KS sier at Samhandlingsreformen er en tillitserklæring til kommunene, og jeg er overbevist om at kommunene er den tilliten verdig. Reformen er inspirert av allerede oppnådde resultater i feltet. Nå får alle kommuner glede av dette.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:43:51]: Grunnen til at eg tek ordet, er to ting. Det eine er ei openberr misfor-

ståing frå kommunalministeren og eit manglande svar frå kommunalministeren på mitt spørsmål, det andre er noko som representanten Håkon Haugli sa, som eg ikkje får heilt tak i.

For å ta det siste først. Representanten Haugli viste til at Finanstilsynet sitt krav om 15 pst. egenkapital står fast, men det skulle altså ikkje gjelde for startlån. Då er vi i den situasjonen at viss ein har ei såpass høg inntekt at ein etter ei bankfagleg vurdering skulle fått lån sjølv om ein ikkje har 15 pst. i egenkapital – ein har kanskje berre 10 pst. i egenkapital – får ein det altså ikkje, sjølv om banken seier at det er forsvarleg å låne pengar til leilegheit. Men dersom ein er i ein situasjon der ein har ein så dårlig økonomi, så låg inntekt at ein ikkje får lån i bank og er avhengig av startlån, kan ein altså låne meir enn 85 pst. av lånebeløpet. Då skal ikkje 15 pst. egenkapital gjelde. Det må eg berre seie eg slit litt med å skjønne logikken i. Eg fryktar at det blir mange som får startlån, og som kanskje kan kome i økonomiske problem den dagen renta begynner å gå oppover.

Det andre eg ville ta opp, var det kommunalministeren sa om at det ville vere ein katastrofe for Kommune-Noreg dersom stykkpris, altså statleg behovsstyrt finansiering, blei innført, på grunn av at det er ulike kostnader i ulike kommunar. Sjølv sagt er det ulike kostnader i ulike kommunar! I ein grisgrendt kommune vil det koste meir å drive heimesjukepleie enn i ein by. Derfor har vi sagt at vi skal ha differensiert stykkpris. Vi skal ikkje ha den same finansieringa uavhengig av kvar ein bur. Men om ein bur på ein plass i landet der det kostar meir å utføre desse tenestene, skal det også utløyse ei høgare statleg finansiering enn om ein bur i ein del av landet der det er billigare å utføre desse tenestene. – Dette er eit godt system, så det er berre å begynne å jobbe med det.

Så stilte eg òg eit spørsmål som går på at KS har berekna at kommunane manglar 800 mill. kr på å vidareføre for neste år den aktiviteten, det tenestetilbodet, ein har i dag. Spørsmålet til kommunalministeren er: Dersom ein føreset at det er riktig – kvar i 2012-budsjettet meiner kommunalministeren at kommunane bør kutte?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:47:07]: Min gode kollega fra Fremskrittspartiet begynte å snakke for differensiert stykkpris. Hvis man leser budsjettet deres, har de diverse effektiviseringstiltak når det gjelder staten, bl.a. kutt i administrasjon. Jeg lurer på hvordan det systemet kommer til å bli hvis en skal begynne å lage et differensiert stykkprissystem for hver eneste kommune i Norge. Jeg tror det kommer til å skape en del byråkrati. Men nok om det.

Politikk er interessant når en ser det over tid. Da jeg satt og fulgte med på denne debatten, tenkte jeg at jeg ville gå tilbake seks år og til debatten da – etter regjeringsskiftet i 2005. Da la vi, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, inn 5,7 mrd. kr, og det var et betydelig løft. Vi hadde da en frodig og aktiv debatt her i salen.

Takket være det løftet fikk f.eks. Sandnes kommune 33 mill. kr ekstra i 2006. Men hva var det representanten fra Kristelig Folkeparti gjorde i den debatten? Hun stem-

te imot. Høyres Bent Høie, som representerte Stavanger, stemte mot at Høyre-kommunen skulle få 66 mill. kr ekstra. Vår gode representant fra Selje argumenterte mot at Selje skulle få 3 mill. kr ekstra i frie midler i 2005. Det illustrerende ved dette var at det skjedde en enorm endring i 2005 – det ble et taktskifte. For i dag er det ingen i salen her som sier de er imot det løftet som skjedde i 2005, som gjaldt fra 2006. Nå prøver alle partier å legge seg tettest mulig opp til regjeringen, fordi de har sett at det har vært en vellykket snuoperasjon.

Hva er det som har skjedd siden 2005, da vi debatterte dette 14. desember, og til nå? Jo, vi har lagt inn ca. 49 mrd. kr ekstra til kommunal sektor. Av det har det blitt ca. 48 000 nye årsverk på disse seks årene: 20 700 er i pleie og omsorg, 11 500 i barnehagesektoren, og 8 670 er det siste tallet jeg har sett, i grunnskolen. Og under Bondevik II var det 8 000 i hele kommunal sektor. Så bare det løftet vi har gjort i grunnskolen, er større enn hele løftet, eller mangel på løft, som man gjorde under Bondevik II.

Det har skjedd et enormt taktskifte, og det merker vi også på klimaet her i salen – nå ønsker alle å være med på dette taktskiftet. Men det er på grunn av at vi fikk en ny regjering som var villig til å prioritere kommunal sektor, at vi har fått det til. Det merker mange av oss. For meg som småbarnsfar – det er naturlig å bruke det eksemplet når barne- og likestillingsministeren har kommet inn i salen – er det viktig at 53 500 flere barn har barnehageplass i dag enn høsten 2005. Så det er viktig å bruke stemmeretten. Det har hatt en effekt. Og kommunal sektor har fått et stort løft takket være denne regjeringen.

Akhtar Chaudhry (SV) [11:50:16]: Verden har vært igjennom og er fortsatt i en kraftig økonomi- og finanskrise. Europa blør. Det gjør for øvrig resten av verden også. Arbeidsledigheten er så høy at det er nesten ikke mulig å forestille seg hvordan situasjonen er i Italia, i Spania, i Storbritannia og mange andre land.

Da kan vi si at takket være den ansvarlige og ryddige politikken vår regjering har gjennomført i løpet av de siste seks årene, er det faktisk sann at landet vårt har den laveste renten i Europa og den laveste arbeidsledigheten i Europa. Dette er et resultat av den ansvarlige politikken. Det har mange mennesker glede av, men så er det et skår i gleden: Mens arbeidsledigheten er på gjennomsnittlig rundt 2,5 pst., sliter arbeidstakere med minoritetsbakgrunn i vårt land. Der er arbeidsledigheten tredobbel og tett opp mot 8–9 pst. Enkelte grupper sliter ytterligere. Der er arbeidsledigheten enda større.

Når vi nå behandler kommunalbudsjettet, ønsker jeg å sende en oppfordring til Kommune-Norge. Det er i kommunene veldig mange arbeidsplasser skapes. Da mener jeg at kommunene må ta sin del av ansvaret, sørge for å bidra til at slagsiden ikke blir så sterk for mennesker med minoritetsbakgrunn. Det å ha et arbeid er selveste grunnlaget for å komme videre i livet og sørge for at barna får mulighet til å ta god utdanning, ha en god oppvekst, komme inn i samfunnet og inn i arbeidslivet. Denne klasseforskjellen forsterkes når en ikke har arbeid å gå til. Det må kommunene ta på alvor. Ikke minst må det å skape arbeidsplasser,

rekruttere mennesker med minoritetsbakgrunn inn i lederposisjoner, være veldig viktig. Det er et usynlig glasstak mange steder rundt omkring i landet, ikke minst i det offentlige og i Kommune-Norge som stopper det. Ja, det er veldig mange som kjører T-bane, veldig mange som er en del av Sykehus-Norge, veldig mange som jobber her og der, men når du kommer opp på et visst trinn, stopper det. Oslo kommune f.eks. er en sinke. Mange andre kommuner som faktisk har veldig mange kvalifiserte mennesker med minoritetsbakgrunn i sin stab, klarer ikke å legge til rette for at disse menneskene også kommer inn i lederposisjoner, noe vi faktiske trenger. Vi trenger den kompetansen som de besitter. I tillegg kan vi bruke dem som gode rollemodeller for å dra enda flere inn i arbeidslivet og opp mot ledelsen rundt omkring i landet.

Robert Eriksson (FrP) [11:53:27]: Det har vært interessant å følge debatten i dag, og jeg har lyst til å komme inn på et tema som kanskje ikke har vært berørt i så stort omfang, og det er velferdspolitikken.

Det er godt kjent at kommunene er en viktig produsent av norske velferdstilbud når det gjelder eldreomsorg, når det gjelder skole, når det gjelder tilbud til de aller svakest stilte ungene i form av et barnevern, når det gjelder forebygging, og ikke minst ettervern i forhold til rusomsorgen. Kommunene har en viktig oppgave på det området. Men i media ser vi også gang etter gang etter gang at det er på disse områdene kommunene ikke klarer å gi et godt nok tilbud til innbyggerne.

Fra representanter fra de andre politiske partiene har jeg opp igjennom årene blitt møtt med at hvis Fremskrittspartiets politikk hadde blitt gjennomført, hadde det nærmest vært en rasering av Kommune-Norge. Med respekt å melde er det vel slik at hvis Fremskrittspartiet politikk hadde blitt gjennomført, ville det gitt rom for mer velferd i Kommune-Norge enn med den politikken som regjeringen legger til grunn. La meg ta noen få eksempler.

Fremskrittspartiet foreslår å bruke 2,7 mrd. kr mer til velferdsproduksjon i Kommune-Norge – til eldreomsorg, til grunnskoler, til barnevern, til rusomsorg og til psykiatri. La meg gå videre til eldreomsorgen. Hvis vi brukte 1,5 mrd. kr mer på eldreomsorg, ville det medført 2 143 flere sykehjemsplasser. Når vi vet om alle de eldre pleietrengende som sitter hjemme, og som så gjerne skulle hatt – og er kvalifisert for – en sykehjemsplass, og som ikke får det, synes jeg det er direkte tannløst av regjeringen at man ikke legger mer til rette for at kommunene kan gi et bedre tilbud.

Man snakker også om de ansatte i kommunal eldreomsorg som har små stillingsbrøker. Hadde man gjennomført Fremskrittspartiets budsjett, hadde det faktisk vært rom for å gi dem som går ufrivillig på deltid, på svært lave stillingsbrøker, muligheten til en 50 pst. økt stillingsandel. Det ville gitt rom for 5 000 flere som har ufrivillig deltid, til å få en økt stillingsandel. Det ville gitt flere varme hender i Kommune-Norge til å gi omsorg til de eldre som ikke får den pleie og omsorgen som man så gjerne skulle ha gitt dem, og som de etter mitt skjønn har krav på.

Så min konklusjon er ganske klar: Hvis Stortinget

hadde vedtatt Fremskrittspartiets politikk, hadde det blitt mer velferd rundt omkring i Kommune-Norge.

Eli Skoland (H) [11:56:35]: Det er ingen krise å stå på ROBEK-listen, uttalte en sentral arbeiderpartipolitiker i min hjemregion for ikke så mange måneder siden. Det hører med til historien at den kommunen han representerer, nå er representert nettopp på den listen, i godt selskap, dessverre, med tre andre i en region på syv kommuner. Fylkesmann Brustad har besøkt oss alle sammen de siste ukene, og i Høyre er vi glad for at hun ikke ser like avslappet på dette forholdet.

Som kommunepolitikere er vi fortsatt forpliktet til å sørge for at våre sambygdinger får det tjenestetilbudet de har krav på, ROBEK, eller ikke. Men det svir selvsagt, og det leder dessverre også ofte til fristelsen til å legge innbyggerne økte skatter. Det blir da plasteret man griper til for å lappe sammen en frynset kommuneøkonomi.

Vi politikere snakker mye om hvordan vi skal fordele kaken som om den for all tid skulle ha en angitt størrelse. Vi snakker etter Høyres syn altfor lite om hvilke grep vi må ta for å gjøre den større, kaken altså. Verdier skapes lokalt, og på det baserer Høyre sin begrunnelse for å stå for en styringsmodell der kommuner og regioner får en styrket mulighet til å ha hånd om rammene for næringsutvikling.

Det er også et svar på et av spørsmålene som kom frem i et replikkordskifte tidligere i dag, der Høyre ble stilt spørsmål om hvordan vi hadde tenkt å drive regional utvikling så lenge vi fjernet midler fra de fylkeskommunale budsjettene. Jo, det har vi tenkt skal foregå der verdien skapes. Det er også derfor vi ønsker å opprette en egen ordning for lokal næringsutvikling i spesielt næringssvake områder. Vi ønsker å styrke dette viktige arbeidet med 200 mill. kr, og har også lagt det inn i vårt alternative budsjett.

Jeg er ikke lenger så ung at jeg vet allting – dette er stjålet fra Oscar Wilde – men i Høyre er vi overbevist om at vi skaper attraktive regioner ved sterk satsing på kunnskap og ved at vi gir rom for at bedrifter kan øke sin konkurransekraft. Høyre stoler på at kommunene og regionene i Norge vet best hvilke områder det er naturlig å satse på.

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:59:23]: Det er interessant å sitte og høre på debatten – det er mange gode innspel og mange gode innlegg.

Det har òg vore nokre innlegg som har vore direkte vissittar til regjeringspartia, og ikkje minst til mitt eige parti, Senterpartiet, der Jon Georg Dale fyrte av ei breiside mot at me hadde lagt ned lokalsjukehus. Nei, representanten Dale, det har Senterpartiet ikkje gjort. Me har bidrege til at me faktisk har lokalsjukehus som framleis skal ha viktige tenester i sine lokalsamfunn. Kva situasjonen hadde vore utan Senterpartiet si kraft med omsyn til lokalsjukehus, skal ikkje eg seie så mykje om, men eg veit at eg er stolt av den innsatsen Senterpartiet har gjort.

Eg er òg stolt av det Senterpartiet og regjeringa har bidrege med når det gjeld å desentralisere helsetenestene til kommunane. Me viser Kommune-Noreg tillit, me viser

at me held fram med ein tradisjon der lokalt folkevalde kan prioritere viktige område for sine innbyggjarar. Det er desentralisering og førebygging i praksis. Ja, me skal følgje veldig nøye med på dei økonomiske overføringane, sjå at dei rekk, og sjå at ein kan halde fram med det viktige arbeidet som kommunane faktisk har gjort i mange år, nemleg ved å starte oppbygging av lokalmedisinske senter. Det er det som er modellen for Samhandlingsreforma. Ho er ikkje klekt ut på eit kontor i Oslo, ho er klekt ut i Valdres, på Ørland og rundt omkring i driftige regionale samarbeid, der ein har fått opp gode tilbod. Det skal me vidareføre.

Gjermund Hagesæter nemnde startlån. Det er slik – og det har vore slik – at dei som får startlån, vert underlagde ei særskild vurdering, både av banken og av kommunen. Difor er det berre ca. halvparten av dei som søker, som får, for ein har ei særskild vurdering; ein skal evne å betale tilbake. Det er ikkje alltid at det er storleiken på inntekta som betyr noko, men at ein har ei jamn inntekt. Og bustadutvalet, som la fram ein NOU for kort tid sidan, seier at mange fleire bør kunne kome inn på eigarmarknaden, gitt at dei har ei jamn inntekt og slik kan betene eit lån. Så me skal halde fram med satsinga på startlån. Det er ei veldig viktig satsing.

Så registrerer eg at Framstegspartiet vil ha differensiert stykkpris. Eg gler meg til å sjå den modellen i praksis, men eg trur ikkje eg kjem til å gjere det, for Framstegspartiets økonomiske politikk heng ikkje i hop. Eg er heilt sikker på at i neste sesjon kjem det òg til å vere mykje meir pengar til justis, andre dagar har dei heilt sikkert mykje meir pengar til både samferdsle og andre område som vert diskuterte her i salen. Dei skal ha fleirtal for dette saman med nokon, sannsynlegvis Høgre. Høgre står for ein ansvarleg økonomisk politikk, seier dei. Då er det umogleg å tenkje seg at me vil oppleve å sjå Framstegspartiet sin økonomiske politikk omsett i praksis.

Håkon Haugli (A) [12:02:32]: Jeg er litt usikker på hva representanten Ketil Solvik-Olsen mener vi har å lære av Hellas, som han brukte mesteparten av sin tid til å snakke om. Han får oppklare det i det neste innlegget. Men en misforståelse må oppklares. Han gir sosialdemokratene skylden for at det gikk dårlig i Hellas. Jeg må bare benytte anledningen til å minne om at da Papandreou overtok, viste det seg at statsgjelden i Hellas var mer enn dobbelt så stor som det den foregående borgerlige regjeringen hadde påstått. Hele Papandreous regjeringstid gikk med til å rydde opp. Og som sagt, jeg har vanskelig for å se at vi har mye å lære, men hvis vi har noe å lære, tror jeg det må være at det er bedre med en regjering som fører en ansvarlig økonomisk politikk, enn en regjering som ikke gjør det.

Representanten Hagesæter er opptatt av startlån. Hans innlegg gjør meg usikker på én ting og veldig sikker på en annen. Det jeg blir usikker på, er om representanten har lest komitéinnstillingen, for der står det helt tydelig at startlånsordningen skal videreføres. Det jeg derimot er sikker på, er at representanten ikke forstår hva startlånsordningen er. Startlånsordningen er en ordning som er lagd

for at vanskeligstilte unge som ellers ikke ville hatt mulighet til å komme inn i boligmarkedet, skal få den muligheten. Det er åpenbart slik at det ikke skal stilles de samme kravene, da faller hele poenget med ordningen bort. Jeg vil minne om at det foregår en individuell og konkret vurdering, ikke bare fra finansinstitusjonenes side, men også fra den enkelte kommune. Også et betydelig rådgivningselement er inne når det gis startlån. I tillegg vil jeg igjen minne om at det er mindre mislighold av startlån enn av ordinære boliglån gjennom bank.

Til slutt: Representanten Skoland tok opp dette med ROBEK. Jeg synes det er pussig at denne kritikken kommer fra en representant for et parti som administrerte tidenes høyeste ROBEK-nivå. I 2004 var det 118 kommuner i ROBEK-registeret. De siste årene har antallet vært stabilt, på mellom 40 og 50. Om antallet kommuner i ROBEK er barometeret på helsetilstanden i norske kommuner, tror jeg vi kan slå fast at det står mye, mye bedre til nå enn da Høyre satt i regjering.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:05:05]: Det er litt rart å høre en statsråd som avslører at hun ikke har lest Fremskrittspartiets alternative budsjett – når hun sier at dette ikke henger sammen. Vi har på utgiftssiden og på inntektssiden vist at vi får en balanse, med 1 mrd. kr mindre i overskudd enn det regjeringen har lagt opp til. Det er ansvarlig politikk, det er faktisk innenfor handlingsregelen. Men jeg kan forstå at statsråden er bitter, når det blir avslørt av statsministeren at hennes egne forsøk på å skape ny politikk ikke vil bli gjennomført av den regjeringen hun sitter i. Nok om det.

Til representanten Haugli: Undertegnede sa ikke at vi hadde noe å lære av Hellas. Jeg beklager at mitt innlegg ble vektlagt slik. Det er Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV som hele veien drar fram Hellas som eksempel på hvordan det kan gå hvis vi bruker 1 mrd. kr mer over statsbudsjettet enn det regjeringen har lagt opp til. Det er en helt irrelevant sammenligning når vi snakker om forskjellen på å ha 344 mrd. kr i overskudd eller 345 mrd. kr i overskudd. Det er ikke det som var forskjellen, det er ikke 1 mrd. kr på utgiftssiden som var forskjellen på suksess og fiasko i Hellas.

Når det gjelder startlån: Statsråden mener at det er helt greit å gi 100 pst. lånefinansiering til vanskeligstilte personer, fordi de blir gjenstand for en særskilt vurdering. Ja vel, men hvorfor den forskjellsbehandlingen? Hvorfor kan ikke vanlige studenter som har fått en jobb, som vil kunne betjene 100 pst. lån, f.eks., også få den muligheten til å få en særskilt vurdering av banken og låne mer enn 85 pst.? Med den politikken regjeringen fører, vil noen av de som har minst betjeningssevne, kunne låne opptil 100 pst., mens vanlige folk som f.eks. kommer ut av skolen, som ikke har opptjent egenkapital fordi de har betalt for sin utdanning, ikke vil kunne låne 100 pst., for det sier regjeringen er uansvarlig. Men det er det ikke. Dette må være et forhold mellom bank og låntaker, og den særskilte vurderingen kan banken gjøre like godt som Husbanken. Det som dette forslaget derimot ikke har noe om, er betjeningssevnen til dem det gjelder, og hvor mye pen-

ger en låner. Hvis en person får låne 85 pst. av 3 mill. kr, har en faktisk et større lån å betjene enn om personen låner 2,5 mill. kr til en bolig og det er 100 pst. av summen. Så bare det å sette 85 pst. som et virkemiddel, når en ikke ser på hvor stor verdien på det en kjøper, er, har man faktisk ikke oppnådd noe annet enn å gjøre det vanskeligere for vanlige folk å kjøpe bolig. Det synes jeg blir urimelig.

Vi må også gjøre det lettere for unge folk som kommer fra normale og velstående familier, å kunne etablere seg i boligmarkedet framfor å tvinge dem ut i leiemarkedet, slik som regjeringen nå gjør. Det vil ta lengre tid for en nyutdannet student som har en god jobb og kan betjene et godt lån, å oppnå den egenkapitalen når man må leie istedenfor å kunne gå og kjøpe.

Jon Georg Dale (FrP) [12:08:18]: Eg har delteke i nokre debattar om budsjettet dei siste dagane. Det er ein ting som slår meg, og det er at det har vore gruppemøte i Arbeidarpartiet i forkant. For det er slik at kvar gong opposisjonen kjem med konstruktiv kritikk til regjeringa, snakkar vi altså Noreg ned – anten snakkar vi kommunane ned, eller så snakkar vi utdanningssektoren ned, eller så snakkar vi samferdselssektoren ned, eller så snakkar vi alle ned. Slik er det ikkje. Det er trass i alt slik at med ei regjering som er så lite sjølvkritisk, kan det vere godt dersom nokon andre fyller på med idear.

Dersom vi går inn i Samhandlingsreforma igjen, som eg snakka om i mitt førre innlegg, slår det meg at det er paradoksalt at Senterpartiet faktisk vel å forsvare den reforma så hardt som dei gjer. Det er heva over tvil at alderssamansetjinga i distriktskommunar er annleis enn i bykommunar. Det er fleire eldre i distrikta. Det er også heva over tvil at jo eldre ein blir, dess oftare har ein behov for spesialisert behandling. Med andre ord: Når kommunane får ansvaret for medfinansiering for innlegging på sjukehus på 20 pst., rammar det først og fremst dei kommunane Senterpartiet tradisjonelt har vore oppteke av, nemleg distriktskommunane. At ein då er såre fornøgd med ein slik modell som ikkje har nokon nyansar i seg, forundrar meg. Det same gjeld for dei utskrivingsklare pasientane når kommunane no må stå med lua i handa og ta imot frå 1. januar 2012, og få ei dagmukt på 4 000 kr dersom dei ikkje gjer det – vital, ny politikk – og kommunane har fått ca. seks månader å førebu seg på. At statsråden finn det som forsvarleg behandling overfor kommunane, er problematisk.

Så til lokalsjukehus. Det er lenge sidan dei innsåg at Senterpartiet har ei anna verkelegheitsforståing enn dei fleste andre i distrikta. Men dersom ein reiser tilbake igjen til Nordfjord, ser vi jo at alle oppfattar at lokalsjukehuset på Nordfjordeid forsvinn, fordi dei viktigaste funksjonane forsvinn. Eg trur lokalbefolkninga på Nordfjordeid veit kva dei snakkar om.

Eirik Sivertsen (A) [12:11:06]: Jeg tok ordet for å ta opp en problemstilling som tar mye tid og tankevirksomhet for meg. I Meløy kommune i Nordland har vi en bedrift som heter REC. Der har vi flere hundre ansatte som i

julegave fra sin arbeidsgiver har fått oppsigelsesvarsel. Vi har flere bedrifter som varsler permitteringer som følge av at de er hovedleverandører til solcelleprodusenten REC. Dette er personer som går jula i møte – når vi andre er bekymret for om det er nok smør og fløte og pinnekjøtt, nå ser jeg at ribbebekymringen har begynt å oppta flere også – og er opptatt av om de får noe lønn i januar, om de har en jobb å gå til, om de har et sted der de faktisk kan sørge for seg og sin familie.

Jeg er derfor veldig glad for at en samlet komité har skrevet en merknad som oppfordrer regjeringen til å ha en hurtig og smidig saksbehandling, gitt at det kommer en tilfredsstillende søknad om omstillingsmidler fra Meløy kommune, slik at kommunen så fort som mulig kan komme i gang med arbeidet. Dette er ikke veldedighet, dette handler om å gi en hand til dem som trenger det mest. Meløy kommune har lange industritradisjoner, og har omstilt før, men forutsetningen for at omstillingen skal kunne virke, er at man har noen virkemidler å bruke, og at man klarer å holde på den kompetansen som er der. Så jeg håper vi får dette på plass så fort som mulig, og vi avventer søknaden fra Meløy kommune.

Så må jeg vende litt tilbake til representanten Hagesæters beskrivelse av Fremskrittspartiets opplegg for kommunesektoren. Jeg klarer altså ikke å få grep om hva dette er, og jeg har en rekke spørsmål. Hvis jeg har skjönt dette rett, er det et differensiert behovsstyrt stykkprisfinansieringssystem? Det får jeg altså ikke tak i. Er det slik at alle skal ha de samme grunnleggende velferdstjenestene, men at det skal skje gjennom en statlig øremerking av tilskudd per innbygger? Og det skal skje på alle de grunnleggende velferdsområdene, altså barnehage, skole, pleie og omsorg og helse? Hva skal lokalpolitikkerne gjøre da? Hva er deres jobb hvis alle pengene kommer fra staten og går videre ut? Skal de skrive ut sjekkene? Men så hører jeg også representanten Hagesæter i debatten si: Ja, men det skal ikke være den samme satsen for alle kommuner, bl.a. skal det være forskjeller knyttet til hvorvidt kommunen er grisgrendt eller tettere befolket. Men hva blir da forskjellen på det systemet vi har i dag med inntektsutjevning mellom kommunene, hvor befolkningsstruktur bl.a. er et av kriteriene vi tar hensyn til, men vi har et litt mer detaljert system. Hvordan kan vi hevde at dette ikke blir mer byråkrati, og hvem er det som skal kontrollere og regne på alt dette? Fremskrittspartiets system fremstår som noe uklart for meg. Jeg tror ikke denne regjeringen kommer til å regne på det, men jeg håper at Fremskrittspartiet kan legge fram en detaljert beskrivelse av dette, så vi faktisk kan ta stilling til det.

Lars Egeland (SV) [12:14:36]: Jeg har forstått det sånn at representanten Ketil Solvik-Olsen har som oppgave å framstå som Fremskrittspartiets ansvarlige alibi. Derfor skjønner jeg at han ikke liker at jeg angriper ham og partiet for uansvarlig økonomisk politikk. Jeg vil bare peke på at jeg ikke har sammenliknet ham med verken Berlusconi eller andre, men jeg har pekt på at Norge er et klart unntak fra hva som skjer i resten av Europa. Det skyldes at vi har hatt styring med den økonomiske politikken, og

det har vært en styring som Fremskrittspartiet har vært i opposisjon til.

Etter at Solvik-Olsen har bekreftet sin ansvarlighet, hopper han rett oppi pengebingen, oljefondet, og vifter med pengene. Det er viktig å peke på at det å bruke mer penger av oljefondet ikke er som Fremskrittspartiet sier, å fylle opp med nye ideer.

Norge har en god offentlig økonomi fordi denne regjeringa har styrt gjennom mange år, men nå står vi overfor helt spesielle nye, sterkere utfordringer, for nå handler det ikke bare om hva vi gjør i Norge, men det handler om hva som skjer i Europa, som ikke vi har stor kontroll over, og som kan ramme vår eksportindustri spesielt. Da er det et poeng å peke på at for kommunene vil en lav rente være veldig mye viktigere enn milliarder fra Fremskrittspartiet.

Det krever spesiell varsomhet. Det skjønner også vi i SV.

Så vil jeg bare minne om, som jeg sa til slutt i mitt innlegg, at SV ønsker å bruke mer på offentlig velferd og utvikle velferdskommunen videre. Det kan på sikt bare skje ved at mer av veksten går til fellesgoder på bekostning av privat forbruk – og det er jo en politikk som Fremskrittspartiet ikke vil være med på.

Presidenten: Neste taler er representanten Gudmund Hagesæter. Hagesæter har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:16:45]: Eg vil først presisere at eg ikkje har skifta namn til Gudmund. Eg heiter framleis Gjermund.

Eg ønskjer å ta ordet på grunn av ting som er sagt her. Mellom anna ønskte representanten Sivertsen ei forklaring på vårt stykkprissystem. No har eg ikkje meir enn 1 minutt til rådvelde her, og eg trur det vil ta atskilleg lengre tid å forklare representanten Sivertsen dette. Men eg vil berre minne om at barnehagar tidlegare var finansierte med statleg stykkpris, og ressurskrevjande tenester er òg i dag delvis finansierte med ein statleg stykkpris.

Representanten Håkon Haugli hadde eit langt innlegg om at eg ikkje hadde lese merknadane, at eg ikkje skjønte kva startlån er, osv. Eg har lese merknadane, og eg skjønar utmerkt godt kva startlån er, men det som var poenget mitt, og som eg ikkje fekk noka forklaring på, er korfor ein skal halde utanfor dei som etter ei bankfagleg vurdering er i stand til å betene eit lån – dei skal ein altså krevje har eigenkapital, men ikkje andre.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:18:05]: Startlån er eit av dei viktigaste bustadpolitiske verkemiddel me har, og det er verd å merke seg at det nesten ikkje er tap på startlån. Det er fordi ein har ei særskilt vurdering av søknadane. Det er ein del av den bustadpolitikken som regjeringa har lyfta sidan 2005. Det har me gjort gjennom å styrkje andre tilskot, det har me gjort gjennom å gå gjennom behova, og det har me gjort gjennom at me ikkje berre skal tenkje marknadsliberalistisk, og at det er det private næringslivet som skal tilby alt, men at me kan ha eit samverke mellom det private og det offentlege. Norsk bankvesen er

veldig fornøgd med det samarbeidet. Husbanken er veldig fornøgd med det. Det er bra, men det viktigaste er at det hjelper dei som elles ikkje hadde kome inn på bustadmarknaden, slik at dei då kan få ta del i den verdistinga som andre får del i. Så det er eit viktig verkemiddel.

Dale tek igjen tak i Samhandlingsreforma. Han snakka ikkje om regjeringa, men om Senterpartiet. Det får representanten gjerne gjere, men eg står her som representant for regjeringa og regjeringa sin politikk. Regjeringa skal gjennomføre ei samhandlingsreform som nettopp i distriktskommunar er særskilt viktig. At folk i Valdres kan reise til eit lokalmedisinsk senter og få dialyse i staden for å sitje timevis i bil kvar veg til eit sjukehus, har enorm positiv effekt for den enkelte. At ein kan opprette kompetansearbeidsplassar i distriktskommunar som kan tilby gode tenester, har enorm betyding for lokalsamfunna, men igjen: Det viktige er menneska, dei som får tene- stene, det er dei det handlar om. Eg ser store positive effektar av Samhandlingsreforma, og me får fase ho inn. Så må me tole at me må følgje nøye med. Det kan hende me må gjere nokre endringar, det er regjeringa villig til å gjere om det vert nødvendig.

Så til innlegget som Sortevik heldt tidlegare om fylkesvegane, og kor ille det står til der. Eg meiner at fylkeskommunane viser seg som gode vegeigarar. Dei satsar mykje på fylkesvegane. Dei nyttar rentekompensasjonsordningane fullt ut. Me har lagt inn 400 mill. kr på grunn av at fylkesvegane treng ytterlegare drift og vedlikehald i neste års budsjett, og eg er heilt sikker på at den iveren og den interessa for veg som eg – som tidlegare fylkespolitikar – visste var i fylkeskommunane, gir seg faktisk utslag i ei sterkare satsing og eit større medvit om kor viktige fylkesvegane er for det samla vegnettet i landet.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:21:14]: Jeg tror vi kan være enig i at fylkeskommunene er en bedre veieier enn det regjeringen var i alle fall. Den rosen skal de få.

Fremskrittspartiet argumenterer heller ikke mot startlån som sådant, vi bare påviser den manglende logikken til regjeringen når de er for 100 pst. lån til vanskeligstilte, men mot at vanlige folk med god inntekt skal kunne låne mer enn 85 pst. Der er det ingen logisk sammenheng.

Så til representanten Egeland som står på Stortingets talerstol og helt seriøst mener at 1 mrd. kr i forskjell på utgiftssiden i statsbudsjettet er forskjellen på lav rente og høy rente. I et budsjett på 1 000 mrd. kr utgjør en økning på 0,1 pst. forskjellen på god og dårlig økonomi for alle som har lån. Det er jo ikke troverdig.

For bare tre uker siden oppjusterte oljenæringen sine anslag for investeringer på norsk sokkel med 5 mrd. kr. Da var ikke SV ute og advarte mot renteøkning. Den 9. juni i denne sal stemte SV for nye investeringer på 90 mrd. kr på norsk sokkel. Da nevnte ikke SV handlingsregel og renter med ett ord, men 1 mrd. kr mer til sykehus og skole er altså fælt. Jeg forstår det ikke.

Åge Starheim (FrP) [12:22:43]: Viss eg ikkje tok mykje feil, syntest eg å høyre at statsråd Liv Signe Navarsete i sitt innlegg sa at regjeringa ikkje har lagt ned nokon sjukehus. Det kan hende at statsråden har rett i det. Det vil vi sannsynlegvis få svar på den 16. desember, da er deadline for ei eventuell nedlegging av ortopediavdelinga på Nordfjordeid. Viss det skjer, trur eg at det nesten ikkje finst noko menneske i Nordfjord som soknar til dette sjukehuset, som ikkje vil hevde at ein har lagt ned Nordfjord sjukehus på Nordfjordeid.

Nordfjordingane har samla inn betydelege midlar, slik at aksjonsgruppa i Nordfjord kunne gå til sak mot Helse Førde i samband med dette. Det vil kome ei rettsleg avklaring, sannsynlegvis om kort tid, og da får vi sjå kva som vert resultatet. Eg håper jo at aksjonsgruppa vinn fram med sitt søksmål. Dersom dei gjer det, vil dommen vere på bakgrunn av at også retten meiner at ein har lagt ned sjukehuset, ut frå den vurderinga ein gjer.

Eg er heilt sikker på at statsråd Liv Signe Navarsete sjølv har registrert at hennar medlemmer frå Nordfjord har skrive tallause lesarinnlegg om dette, der det går klart fram kva ein meiner om det Senterpartiet har vore med på i regjering. Så eg trur ein unisont i Nordfjord meiner at regjeringa har lagt ned Nordfjord sjukehus, dersom ortopediavdelinga vert lagd ned etter 16. desember.

Eg veit også at statsråd Liv Signe Navarsete godt kjenner til det som har skjedd i Lærdal – i Navarsete sin heimkommune – der det også er ei aksjonsgruppe som har arbeidd hardt for å oppretthalde fødeavdelinga der.

Presidenten: Da er den første delen av debatten om kommunal- og forvaltningskomiteens budsjettinnstilling avsluttet.

Stortinget går videre til del to av debatten, med budsjettkapitlene under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Justisdepartementet.

Presidenten vil videre vise til allerede vedtatt opplegg for denne debatten.

Lise Christoffersen (A) [12:26:21]: Denne delen av debatten skal handle om beskyttelse, innvandring, integrering og mangfold. Det er fint at vi har greid å organisere debatten på en måte som gir dette viktige feltet den plassen det fortjener.

Som sikkert er vel kjent nå, er regjeringens overordnede mål for arbeidet på flyktning- og innvandringsområdet en samfunnstjenlig og styrt innvandring og en human, solidarisk og rettssikker asyl- og flyktningpolitikk. Vi skal overholde våre internasjonale forpliktelser overfor mennesker i nød, og vi trenger arbeidsinnvandring.

Jeg vil allerede innledningsvis slå fast at innvandring og mangfold er positivt for det norske samfunnet. Hvor positivt avhenger av hvordan vi lykkes med integreringen av dem som får opphold her. Likeverd er en kjerneverdi i vårt samfunn. Opplevelse av likeverd er en forutsetning for tillit mellom mennesker. Det er spesielt viktig i et samfunn med større mangfold. Når mennesker opplever trygghet og mulighet for utfoldelse som del av et større forpliktende fellesskap med rettigheter og plikter, forebygger vi

også unødige konflikter, som vi dessverre har sett for mye av i en del andre europeiske land.

Europarådet har nettopp behandlet en rapport med tittelen: Å leve sammen i det 21. århundret. Rapporten kaller på et sterkt og tydelig politisk lederskap nå når fremmedfrykt og rasisme igjen er på frammarsj i Europa.

Flertallet i denne salen vil ta det lederskapet, være tydelige og møte påstander med fakta og demokratiske verdier. Vi har et bedre utgangspunkt enn mange andre europeiske land. OECD viser at vi er blant de beste på integrering. Det er lavere ledighet blant innvandrere i Norge enn det er blant majoritetsbefolkningen i mange europeiske land akkurat nå. Det skyldes at vi så langt har greid å sette inn motiltak mot virkningene av finanskrisen. Vi har ikke brukt pengene på skattelette, men på å holde folk i arbeid.

For en tid tilbake viste tall fra SSB at vi via skattelette får én arbeidsplass for 7,6 mill kr. Ved offentlig innkjøp av varer og tjenester får vi fire ganger så mange. Direkte inn i offentlig sysselsetting får vi 16 ganger så mange arbeidsplasser for samme beløp. Valg vi gjør i den økonomiske politikken, får også konsekvenser for integreringspolitikken. Holder vi folk i arbeid, lykkes vi også bedre med integrering. Her går det et ideologisk skille mellom posisjon og opposisjon. Det er ikke skattelette, men mennesker i arbeid som skaper verdier og finansierer velferden.

Kvinnenes inntog på arbeidsmarkedet bidro vesentlig til det velferdsnivået vi har i dag. Den reserven er for en stor del tatt ut. Innvandring er den muligheten vi har nå. Den demografiske utviklingen viser med all ønskelig tydelighet at det er nødvendig, men da må vi ha jobber som folk kan gå inn i.

Aftenposten hadde i juni en fiktiv annonse på førstesiden: 220 000 ledige stillinger i tjenesteyting, olje og bygg – både norske og utenlandske arbeidstakere er velkomne til å søke. La oss håpe at den annonsen fortsatt kommer til å gjelde en stund framover.

Så til debatten om innvandring og integrering, som jeg synes den senere tid har utviklet seg i en litt merkelig retning – det er forsøk på å vri den om til en debatt om debatten. Det er etter min mening en total avsporing.

En av disse noen påstår i Dagsavisen i dag at 22. juli har lagt en klam hånd over innvandringsdebatten. Da har jeg to meldinger til Siv Jensen. Den første: Slutt å misbruke 22. juli på denne måten! Den andre: Siv Jensen er feilinformert, debatten går. Denne høsten har vi hatt åtte debatter om asyl og integrering i denne salen pluss at det har vært tema i mange av debattene om budsjettet. Jeg har ikke sett Siv Jensen i en eneste en av de debattene, og heller ikke her i dag.

Siv Jensen kaller Støre for en «puddel», uten å si hva hun anser seg selv for å være, så der får vi bare gjette, og hun fremmer fire krav til regjeringen:

«Asylanttilstrømmingen må ned.» – Den går ned.

«Innvandringspause i Oslo» – hvordan da? Ved å nekte noen adgang til å krysse bygrensen? Etter hvilke kriterier da? Apartheid ble avskaffet i Sør-Afrika for mange år siden. Skal vi nå innføre det i Oslo? Og hva med alle de innvandrerne som trengs for å fylle og utføre nødvendige jobber i byen? Og hvis det er slik at tilstanden i Oslo er

så dårlig, hvor var da Fremskrittspartiet i sine åtte år ved makten? Jeg har en mistanke om at en var mer opptatt av medieoppslag enn av å gjøre noe positivt for integrering i sin egen by.

«Iverksett foreslåtte tiltak» i Arbeiderpartiets integreringsdokument. Støre-utvalget foreslo 99, landsmøtet tror jeg endte opp med 111 forskjellige tiltak. Vi er i gang, men vi greier ikke å ta alle på en gang. Og samarbeidspartiene våre må jo også få lov til å si sitt. Men det aller viktigste som har skjedd så langt, med full enighet, var utvidelse fra 300 til 600 timer i norsk og samfunnskunnskap. Andre eksempler hvor vi enten er delvis i mål eller er i gang, er kortere saksbehandlingstid i utlendingssaker, raskere bo-setting, Barn på flukt-meldingen, som kommer over nyttår, returavtaler – antallet er seksdoblet, med de nye på beddingen kan det snart bli en tidobling – antall returer har økt betydelig, inklusive de frivillige osv., osv. Jeg har en liste med 19 punkter, jeg rekker ikke å gå igjennom alle dem som vi allerede er i gang med.

«Forby burka» krever også Siv Jensen, men det fikk faktisk ikke flertall på Arbeiderpartiets landsmøte, så det kan hun ikke klandre regjeringen for.

Så kommer det også ganske snart en egen stortingsmelding om kultur som virkemiddel i integreringspolitikken, det kommer en egen melding om bedre integrering til våren, og da kommer vi selvfølgelig til å ta mange av sakene våre videre.

Det er på tide å få debatten inn på det rette sporet igjen, basert på fakta, verdier og holdninger. Men det er altså noen som hele tiden ønsker å stigmatisere innvandrere. Det kan fort vise seg å bli et tapsprosjekt. Vi kjenner alle medias hang til å polarisere, gi ekstreme ytringer større plass enn de fortjener. Resultatet blir alltid et fortegnet bilde av virkeligheten.

Da tror jeg SSBs undersøkelser av nordmenns holdninger til innvandrere ligger nærmere sannheten. Den siste målingen kom i forrige uke, og den viser en relativt stabil, positiv holdning til innvandrere og deres bidrag til det norske samfunnet. I den grad det er bevegelse i holdningsbildet, går det i positiv retning:

- Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv. Ja, sier 74 pst.
- Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene. Ja, sier 35 pst.
- Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge. Ja, sier 74 pst.
- Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet. Ja, sier 35 pst. – Da er det ganske mange igjen i den andre enden.
- Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn. Ja, sier 88 pst.
- Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så lik nordmenn som mulig. Ja, sier 52 pst. – 48 pst. sier altså det motsatte.
- Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi. Ja, sier 70 pst.

Nordmenn flest er med andre ord langt bedre enn sitt rykte. Det er et godt utgangspunkt for en konstruktiv debatt om virkemidler for en enda bedre integrering.

For som jeg sa: Vi er gode på integrering, men vi kan bli bedre. I budsjettet fra BLD er det redegjort for status. Noen viktige ting er på plass, f.eks. det jeg nevnte om utvidelse til 600 timers norsk- og samfunnsopplæring, men det er en utfordring at resultatene fra introduksjonsordningen ikke er like gode som før. Det har statsråden allerede tatt tak i. Noen kommuner har et forbedringspotensial, både når det gjelder bosetting og integrering. Det tas det tak i. Det er et avvik mellom andelen sysselsatte i befolkningen som helhet og blant innvandrere. Sivilsamfunnets bidrag til integrering kan med fordel bli bedre. Kultur har vært et hittil undervurdert virkemiddel. Jeg kunne nevnt mye mer – mange flere oppgaver som ligger foran oss. Men det kom altså tre viktige utredninger på løpende bånd i høst. De følges opp, og – som jeg sa – til våren kommer en stortingsmelding for en enda bedre integrering, som handler om bedre koordinering og samordning av virkemidler på tvers av offentlige sektorer. Jeg mener at denne forsamlingen har et særlig ansvar når den debatten kommer, for at den blir ført på grunnlag av fakta og saklig argumentasjon.

Dagfinn Høybråten hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:35:55]: I år vil Norge ta imot ca. 9 000 asylsøknader, og en del asylsøkere vil selvfølgelig få opphold. Til neste år er det en stor mulighet for at dette tallet kan øke på grunn av den uroen vi ser i Europa. Poenget mitt er å se sammenhengen mellom antall innvandrere, asylsøkere, og de utfordringene vi står overfor når det gjelder integrering i Norge. Ser representanten en sammenheng mellom antallet som kommer til Norge, og de utfordringene vi har med å integrere dem i det norske samfunnet?

Lise Christoffersen (A) [12:36:35]: Nå vil jeg først og fremst påpeke at den innvandringen som skjer til Norge, for en stor del er arbeidsinnvandring, som vi faktisk trenger og har bruk for. Hvis vi ser på de fire veiene som er inn til Norge, er det arbeidsinnvandring som er den største, og så er det familiegjengenforening – og så kommer asylsøkere og de som kommer hit for utdanning, som utgjør omtrent like små grupper. Så jeg mener at Fremskrittspartiet overvurderer problemstillingen.

Det er klart at det som skjer ute i verden, påvirker antallet asylsøkere både til Norge og til alle andre land. Utlendingsmyndighetene sier jo også at den aller, aller viktigste årsaken til endringer i antallet asylsøkere er konflikter utenfor Europa. Det er mennesker som har krav på vår beskyttelse etter internasjonale konvensjoner. Så jeg synes den problemstillingen som reises her, ikke er relevant i det hele tatt, fordi vi har de forpliktelsene vi har.

Trond Helleland (H) [12:37:49]: Jeg er enig med representanten Christoffersen i at asylstrømmen fra Europa knapt vil øke noe særlig – det kommer ikke så mange

fra Hellas for å søke asyl i Norge, i hvert fall ikke grekere. Men de som kommer, som representanten var inne på, er arbeidsinnvandrere. Vi har jo nylig behandlet et representantforslag fra Høyre der dette er satt fokus på, og for halvannen uke siden var statsminister Stoltenberg i spørretimen og svarte på et spørsmål fra meg om hva med dem som mister jobben, og som fortsatt blir i Norge, og som da mister dagpengene dersom de går på norskopplæring som ikke er godkjent AMO-kurs – f.eks. polske bygningsarbeidere? Ser representanten Christoffersen at vi har noen utfordringer i tiden som kommer, med å heve kompetansen og bedre muligheten for at disse skal komme inn igjen på arbeidsmarkedet, og vil hun åpne for norskkurs for disse?

Lise Christoffersen (A) [12:38:49]: Det er for tidlig å si om vi kan åpne for norskkurs, men vi har gjort endringer i permitteringsregelverket tidligere som følge av en vanskelig situasjon på arbeidsmarkedet, og regjeringen har sagt at selv om vi nå har gått tilbake igjen til «normalsituasjon» når det gjelder permitteringsregelverket, kan vi være villig til å se på det på nytt. En av de tingene som jeg nevnte at vi kommer til å ta opp diskusjon rundt i forbindelse med nye meldinger, er forslaget fra Arbeiderpartiets landsmøte om at arbeidsinnvandrere og deres familier skal ha rett til 300 timer norsk- og samfunnsfagopplæring, uavhengig av situasjonen deres på arbeidsmarkedet. Men det er av de 111 punktene som vi ennå ikke har kommet langt nok med. Vi valgte å prioritere utvidelse fra 300 til 600 timer for de andre, men ser ikke bort fra at dette kan vurderes.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:39:47]: Representanten Christoffersen nevnte selv Gahr Støres integreringsutvalg, hvor representanten selv var med, hvis jeg ikke husker feil. Et av de tiltakene som er foreslått av Støreutvalget, er å heve innslagspunktet når det gjelder underholds kravet. Man bruker altså innvanderregulerende tiltak for å fremme integrering. Hvor er linken her, og hvorfor er det så viktig for Arbeiderpartiet å gjøre det vanskeligere med f.eks. familiegjengenforening?

Lise Christoffersen (A) [12:40:42]: Ja, det stemmer det som representanten Bekkevold sier, at jeg var medlem av det utvalget, og det forslaget som ble vedtatt på landsmøtet, om å vurdere å heve innslagspunktet, er knyttet opp til den debatten som det virkemidlet egentlig er ment å skulle forebygge, nemlig tvangsekteskap. Så så vi så sent som i denne uka i min egen lokalavis uforutsette og litt uheldige utslag av det regelverket overfor familier som i en midlertidig periode på grunn av sykdom hadde for lav inntekt hos referansepersonen, og det får en del utslag som vi ikke har tenkt oss. Regjeringen har tenkt å gå gjennom erfaringene med det regelverket, og da er det ikke 100 pst. sikkert at det blir Arbeiderpartiets vedtak på dette landsmøtet som blir gjennomført. Kanskje det kommer et nytt vedtak på neste landsmøte, fordi vi ser at ting kanskje må endres.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed avsluttet.

Neste taler er Morten Ørsal Johansen, som har en taletid på inntil 20 minutter.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:42:02]: Det var godt presidenten sa «inntil 20 minutter». Det betyr at jeg ikke *må* bruke 20 minutter.

Presidenten: Det er helt korrekt oppfattet.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:42:10]: Det er godt. Det kan det jo hende forsamlingen er glad for!

Reaksjonene på statsbudsjettet er mange. Noen er glade, og andre er skuffet. Men selv ikke i Norge kan vi gjøre alle like glade, i hvert fall ikke hele tiden. Som vi har sett, kunne vi ha bevilget mer penger innen mange sektorer, innen både infrastruktur, helsesektoren og justissektoren, for å nevne noen. Men det er én sektor som alltid blir skjermet, nemlig innvandring. Der står det sjelden på penger. Selvfølgelig er det ikke sånn at Stortingets flertall prioriterer innvandrere framfor landets egne borgere, selv om det enkelte ganger kan virke sånn.

Hittil i år har Norge mottatt 8 351 asylsøkere – dvs. innen 1. desember. I snitt er dette 775 asylsøkere i måneden, og hvis dette skal gjelde også for desember, vil vi altså passere 9 000 asylsøkere i 2011. Noe som slår meg, er at Norge, med det ugjestmilde klimaet vi har – og et sosialt miljø som kanskje kan avspeile landets klima – er så attraktivt. Kan det ha noe å gjøre med ytelser vi har i Norge, enten sosiale ytelser eller trygd, som kanskje er blant de beste i verden? Kan det ha noe å gjøre med at en i Norge blir grundig informert om alle rettighetene sine, men ikke så godt informert om pliktene? Eller kan det skyldes at i Norge kan en få ganske godt betalt for ikke å gjøre noe som helst? Det er en illusjon at alle som kommer til Norge, kommer for å få jobb. Mange synes det er utmerket å leve på norske skattebetaleres regning.

For samtlige politiske partier, også i høy grad for Fremskrittspartiet, er det et primært siktemål å opprettholde velferdsstaten på omtrent samme nivå som i dag. I Fremskrittspartiet har vi forstått at betingelsen for å opprettholde velferdsstaten er en høy verdiskaping i samfunnet. Hvis det ikke kommer penger inn, er det også veldig lite å dele ut. Dessverre kan jeg ikke si at jeg er helt overbevist om at denne grunnleggende sannheten har like stor forståelse i alle grupper.

Men det er ikke bare verdiskapingen som er en betingelse for velferdsstaten. En annen betingelse er at antall brukere er begrenset. Hvis det oppstår et stort misforhold mellom alle dem som bruker velferdsytelser, og dem som betaler, går det ikke bra for velferdssamfunnet. En uansvarlig innvandrings- og integreringspolitikk vil kunne være en liten bombe under velferdsstaten.

De asylsøkergrupper som i år har dominert, kommer fra Somalia, Eritrea og Afghanistan. Disse tre landene utmerker seg ved bl.a. å ha særdeles dårlig utbygd skolesystem. Resultatet er at mange av dem som kommer fra disse landene, er analfabeter, og mange av dem har heller aldri hatt arbeid. Å få analfabeter som ikke kan et ord norsk og helt mangler arbeidserfaring, til å bli gode, produktive

norske samfunnsborgere, er en utfordring som må tas på største alvor.

Tallene for sysselsetting av nettopp disse gruppene er nedslående. Godt under halvparten av alle afghanere i Norge er i jobb, og bare rundt en tredjedel av somalierne. Vi må selvfølgelig berømme dem som har overvunnet de språklige og kulturelle barrierene vi har i Norge, og klarer å forsørge seg selv, men mitt poeng er at det er altfor store grupper som ikke klarer det. Dermed utgjør de en utfordring for velferdssamfunnet. Da er mitt spørsmål: Hva vil regjeringen gjøre for å begrense innvandringen, slik at disse utfordringene blir mindre i framtiden?

Norge trenger arbeidskraft, men vi trenger arbeidskraft som kan gjøre de jobbene det er behov for blir gjort. Norge har blitt et høyteknologisk samfunn, som har behov for arbeidskraft med helt spesielle kvalifikasjoner.

Mange vil vise til Norges internasjonale forpliktelser som er en følge av de konvensjoner som Norge har underskrevet. Men Finland har også underskrevet nøyaktig de samme konvensjonene som Norge, og Finland har god kontroll med innvandringen. Det har de hatt fra første dag og har også vesentlig færre asylsøkere enn Norge. Når finnene har klart det, hvorfor kan ikke vi også klare det? Jeg tør antyde at vi ville ha klart det med Fremskrittspartiets innvandringspolitikk.

Så er det sånn at de fleste som søker asyl i Norge, begrunner søknadene sine med at de er forfulgt i hjemlandet. Og, ja – mange er forfulgt i hjemlandet. Disse skal vi hjelpe til å få en framtid som gjør at de kan være trygge og fostre opp sine unger i trygge miljøer. Men det viser seg også at det er merkelig mange som er utrygge og forfulgt innen de får oppholdstillatelse i Norge. Når den er sikret, er de ikke så forfulgt lenger. Det er mange historier om folk som reiser tilbake til hjemlandet på ferie. Det er til og med de som reiser til hjemlandet på ferie med ungene sine og lar ungene bli igjen for å vokse opp i et miljø som er upåvirket av norsk kultur. Da er spørsmålet mitt: Hvor forfulgt er man egentlig da?

Mitt poeng er egentlig at grunnlaget for asylsøknader ofte er litt sviktende. De påstått forfulgte er ikke så forfulgt likevel, viser det seg. Det er en stor utfordring for politiet og for UDI å avsløre svindlere og sende dem tilbake dit de kommer fra, uten unødige opphold.

Integreringen er et stort problem når det gjelder store grupper av innvandrere. Noen finner det helt unødvendig å lære norsk, noe som er nøkkelen til å tilpasse seg det norske samfunnet, til å få seg jobb, til å bli en del av det sosiale nettverket og til å bli godt integrert. Andre tar sterkt avstand fra norsk kultur og hele det verdigrunnlaget som det norske samfunnet hviler på. Noen er til og med så ekstreme at de ønsker å innføre sharialover i Norge, altså et lovsystem som reflekterer forholdene på den arabiske halvøya i tidlig middelalder. Heldigvis er det et stort fåtall, i hvert fall så langt.

Det er mange festtaler rundt inkludering, men de som holder disse festtalene, bor ofte i områder med få innvandrere og har begrenset kontakt med dem. Selv bidrar de kanskje ikke til å inkludere en eneste innvanderer. Det overlater de til unger, kvinner og menn som bor i områder

med mange innvandrere. I praksis blir det da disse som må tilpasse seg innvandrerne, og ikke omvendt. Det blir ikke mye inkludering av slikt.

Det er viktig å ta inkludering på alvor. Det er viktig å få inkludert dem som kommer til dette landet, som har behov for beskyttelse, og som trenger å komme til et trygt og godt land fordi de var forfulgt i sitt eget land. Derfor er det også et stort ansvar for Norge, som skal ta imot disse, å gi dem denne trygge oppveksten. Det er ikke trygt, og det er ikke godt å komme til et land der man må sitte i månedsvis og vente på at søknader skal behandles, der man må sitte i månedsvis og vente på å få en skoleplass, eller sitte i månedsvis, og kanskje årevis, for å få en jobb. Det er den utfordringen man har rundt omkring i norske kommuner, det er den utfordringen norske kommuner står overfor. Det er norske kommuner som må ta utfordringen med å skaffe skoleplasser, skaffe utdanning, skaffe helsetilbud og skaffe jobb til dem som kommer til Norge. Jo flere som kommer, jo større blir utfordringene for de norske kommunene.

Vi vet at norske kommuner sliter økonomisk for å få dette til å gå i hop. Det viser seg at de bruker mer penger på å integrere sine nye landsmenn enn det de får fra staten. Det må også Det norske storting ta hensyn til når vi ser på integreringen. Skal norske kommuner ha det slik at de må betale mer enn det det koster for å få integrert sine nye landsmenn, eller er det faktisk ansvaret til Det norske storting og til regjeringen, som sier ja til å ta innvandrere og asylsøkere inn i dette landet?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingalill Olsen (A) [12:51:02]: Fremskrittspartiet har skiftet innvandringspolitisk talsperson, og vi i komiteen ønsker representanten hjertelig velkommen i komiteen og til jobben der.

I et intervju med NRK 27. oktober sies følgende om Fremskrittspartiets nye innvandrings- og integreringspolitiske talsperson:

«Han mener norsk innvandrings- og integreringspolitikk har en svakhet som så å si overskygger alle andre.»

Og det er at

«saksbehandlingstiden for asylsøknader er for lang».

I Fremskrittspartiets alternative budsjett foreslås kraftige kutt i rammene til asyl- og innvandringsfeltet – i år, som årene før. For å realisere Fremskrittspartiets ønske om en, etter deres mening, mer realistisk og bærekraftig innvandringspolitikk foreslår Fremskrittspartiet kutt i driftsutgiftene til UDI på til sammen 502 mill. kr. Mener Fremskrittspartiet at det harmonerer med så store kutt hvis man ønsker en raskere saksbehandlingstid?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:52:09]: Jeg får si tusen takk for velkomsten. Det har vært en fin start på det å komme inn i en ny komité, og jeg setter pris på de kollegaene jeg har i den komiteen.

Når det gjelder saksbehandlingstid, er det riktig, det jeg sa, at saksbehandlingstiden er for lang. Det er en

av de største utfordringene vi har når det gjelder integrering i Norge, selv om – og det skal i rettferdighetens navn bemerkes – saksbehandlingstiden har gått ned betraktelig.

Når det gjelder representantens spørsmål om våre kutt i bevilgningen, har det sammenheng med den innvandrings- og asylpolitikken vi vil ha. Hvis representanten også hadde lest hele budsjettinnstillingen vår, ser en at vi halverer antall innvandrere og asylsøkere. Dermed er det også muligheter for å kutte i bevilgningen til de forskjellige etatene, samtidig som vi forventer en viss effektivisering i både departementer og etater ellers.

Lars Egeland (SV) [12:53:22]: Det nærmer seg jul, det er surt og kaldt ute, og da er det noen av oss som får litt ekstra lyst til å være snille. For noen er det tydeligvis et problem.

Vi hørte på nyhetene i går at Fremskrittspartiet i Kristiansand har kommet på den ideen å botelegge folk som gir til tiggere. Er det noe Fremskrittspartiet på Stortinget også har vurdert? Synes representanten det er en god idé?

Så kan man lure på om en slik botelegging også skal omfatte det Fremskrittspartiet kaller organisert tigging, sånn at de av oss som pleier å gi til Frelsesarmeens julegryte, også i så fall vil bli botelagt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:54:03]: Vi som gir til veldedige formål og veldedige organisasjoner, vil verken Fremskrittspartiet eller noen andre botelegge. Det skulle bare mangle!

Når det gjelder den konkrete saken i Kristiansand Fremskrittsparti, har jeg dessverre ikke lest om den. Men det det er stor enighet om, også i det politiske miljøet, er de utfordringene vi har med de organiserte tiggerbandene som kommer fra Øst-Europa til Norge, der det viser seg at det ikke er enkeltpersoner som står bak tiggingen – de er rett og slett organisert i nettverk for å tigge for at bakmennene skal kunne tjene penger. Ja, er det opp til meg, skal hver eneste én som er med på slik organisert virksomhet, botelegges.

Håkon Haugli (A) [12:55:06]: Jeg er også blant dem som fikk meg en overraskelse da jeg så Dagsavisen i dag. Jeg har lyst til å følge opp det som representantens partileder, Siv Jensen, i dag sier der:

«Veldig mange føler at det har vært en klam, usynlig hånd over debatten» – altså integreringsdebatten.

Representanten Lise Christoffersen minte oss på at vi har hatt åtte debatter om integreringsfeltet – og i tillegg flere budsjettdebatter hvor dette har vært tema her i salen. Jeg er nysgjerrig på om representanten Ørsal Johansen mener at det også har vært en slik «klam, usynlig hånd» over integreringsdebattene her i salen, eller om det er andre debatter Fremskrittspartiet opplever som problematiske?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:55:51]: Når det gjelder de debattene som har vært i Stortinget, har de gått på et fritt og godt grunnlag – det skulle bare mangle. Ethvert forslag og enhver sak som er oppe til behandling i

Stortinget, skal ha en grundig og god behandling. Det har en hatt, og vi har hatt et debattklima som etter min mening har vært godt, der en har hatt mulighet til å komme med sine ytringer og framstillinger, uten at det er blitt slått ned på. Det har vært brukt saklige, gode argumenter. Så det skal Stortinget – og spesielt komiteen – ha ros for.

Når det gjelder den generelle samfunnsdebatten, har det etter 22. juli vært visse tendenser til at denne debatten på en måte har vært forsøkt dempet, slik at det ikke har vært like legitimt for alle å uttrykke sine meninger. Men jeg tror det er i ferd med å endre seg, og at debatten nå er på et slikt nivå at vi kan få lov til å ytre oss som vi vil, de aller fleste av oss – i hvert fall de som ikke har de helt ekstreme holdningene.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Trond Helleland (H) [12:57:19]: Når kommunal- og forvaltningskomiteen i år har fått gjennomslag for å dele budsjettdebatten i to, er det jo fordi vi har et svært vidt arbeidsområde – fra asylpolitikk til statsforvaltning, fra Husbanken til UDI, fra kommuneøkonomi til IMDI.

Jeg vil naturligvis i dette innlegget fokusere på integrerings- og innvandringspolitikken. Men sett i etterpåklokskapens klare lys er det veldig mange av de problemstillingene vi er inne på i denne debatten, som kunne vært reist i den forrige. For kommunesektoren, distriktspolitikk og regionalpolitikk henger i større og større grad sammen, også med ulike deler av innvandringspolitikken – ikke minst med arbeidsinnvandringen, som har blitt et viktig område.

Debatten om innvandring og integrering har i altfor stor grad fokusert på en liten andel av våre nye innbyggere, nemlig asylsøkerne. Det ser en også i budsjettet. Det er der hovedstolpene er når det gjelder bevilgninger.

Men som jeg har sagt: Jeg tror det blir viktigere framover å fokusere på den nye, store gruppen, nemlig arbeidsinnvandrerne. I det siste har det også vært veldig stort fokus på en gruppe som faktisk ikke skal være i Norge, nemlig returnekterne – eller de ulovlige innvandrerne.

En stor utfordring i årene som kommer, og som vi må legge til rette for og utvikle en politikk for, er nettopp arbeidsinnvandrerne. Noen drar tilbake til hjemlandet etter en tid, men stadig flere blir boende i Norge. Jeg snakket med minister Billström i Sverige om den sirkulære migrasjonen, der du kanskje vokser opp i ett land, studerer i et annet land, jobber i et tredje land, for så å flytte tilbake til enten fødeland eller studieland – eller kanskje blir værende. Dette vil vi se mer og mer av i tiden som kommer. Det vil bli mer og mer global migrasjon, og det blir mer og mer folk med kompetanse og behov for – jeg holdt på å si – bedre økonomi som flytter rundt i verden. Dette legger vår politikk i dag for lite opp til å møte.

Høyre mener at innvandrerne beriker samfunnet og arbeidslivet gjennom den erfaring, kunnskap og arbeidsvilje de har, og med de ideer de kan bidra med som følge av at de har en annen kulturell bakgrunn. Samtidig byr det flerkulturelle samfunnet på utfordringer som må løses for å kunne realisere hvert enkelt menneskes muligheter. Det

er derfor viktig å bruke den første fasen til økt språk- og samfunnsopplæring og inkludering i arbeidslivet.

Det er viktig at tiltakene for økt integrering i særlig grad retter seg mot kvinner og barn. Høyre ønsker å forsterke introduksjonsarbeidet, og i vårt alternative budsjett foreslår vi bl.a. å gi deltakere på introduksjonskurs med barn i barnehagealder tilbud om gratis barnehageplass og utvidelse av tilbudet om språkkartlegging av alle fireåringer.

Vi mener det er viktig å legge til rette for at introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere og flyktninger omfatter hele familien. Grunnleggende ferdigheter i norsk er svært viktig for barns mulighet til å lykkes i Norge. Derfor er det viktig at vi fanger opp alle barn med språkproblemer på et tidligere tidspunkt enn i dag. Ordningen med språkkartlegging, som har blitt gjennomført i enkelte kommuner i landet, omfatter ikke bare barn med minoritetsbakgrunn, men også barn med språkvansker. Ordningen må bli landsomfattende og utvikles i tråd med kunnskapen som framkom som en følge av den foretatte evalueringen.

Det er viktig å legge til rette for at introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere og flyktninger omfatter hele familien. Et viktig virkemiddel for å nå dette er å tilby gratis barnehagetilbud til denne gruppen, under forutsetning av at både mor og far deltar i ordningen eller er i arbeid eller utdanning. Det er svært mange frivillige organisasjoner som gjør et fremragende arbeid med integrering. Denne ressursen kan bety enda mer for at Norge skal lykkes med sitt integreringsarbeid. En av organisasjonene som jeg vil trekke fram, er MiRA-senteret, et ressursenter for innvandrere og flyktningkvinner fra hele landet og en møteplass for engasjerte og samfunnsaktive kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn som bidrar i både integrerings- og likestillingsarbeidet. Arbeidet ved dette sentret bør utvides. Disse tiltakene vil legge bedre til rette for integrering av kvinner og barn i det norske samfunnet.

Flere frivillige organisasjoner driver viktig integreringsarbeid. Røde Kors har i 2011 måttet avvise flere deltakere på mange av sine ulike arrangementer. Derfor mener Høyre at disse frivillige tilbudene må styrkes. Det er foreslått en styrking i det framlagte budsjett, men vi ønsker å styrke dette ytterligere med 10 mill. kr i budsjettet vårt for 2012. Det er allikevel kommunene som har hovedansvaret for introduksjonsarbeidet. Det er derfor viktig med fortsatt tilskudd til kommunale introduksjonstiltak.

Det er nødvendig å stramme ytterligere inn på asylpolitikken, slik at det kommer færre grunnløse asylsøkere til Norge. Høyre har i sitt alternative budsjett foreslått tiltak som strengere asylpolitikk. Anslaget for nye asylsøkere reduseres derfor med 2 000. Forslagene innebærer bl.a. å få på plass flere returavtaler, økt krav til underhold ved familiejenforening og informasjonstiltak i land der de fleste grunnløse asylsøkerne kommer fra. Samtidig foreslås det etablert en instruksjonsmyndighet for regjeringen overfor UNE i prinsippsspørsmål, tilsvarende ordningen som eksisterer overfor UDI, og regjeringen bes om å gjennomgå prosedyrene for hvordan straffbare forhold som framkommer gjennom saksbehandling og asyl-

intervju i UDI og UNE, blir videreformidlet og fulgt opp overfor statsadvokatene.

Det er behov for å utvikle en alternativ strategi til dagens politikk og en ny modell for drift av asylmottak som kan bidra til mer kompetanse innenfor fagfeltet. Det er relevant i den sammenheng å utvikle egne kompetansemottak, lokalisert i ulike deler av landet, som kan spesialisere seg på ulike områder innenfor fagfeltet, som f.eks. returproblematikk, kartlegging, enslige mindreårige asylsøkere, kvalifisering osv.

Vi foreslår ingen reduksjon i bevilgningen til norskopplæring selv om vi legger til grunn en politikk som vil redusere antall asylsøkere. Det betyr at vi i realiteten styrker norskopplæringen for asylsøkere og innvandrere.

Vi har ved flere anledninger fremmet forslag for å få kontroll på asylstrømmen, men også for å bedre integreringen av nyankomne innvandrere som skal leve sitt liv i Norge. Av og til opplever vi at regjeringspartiene slutter seg til forslagene – ikke når vi fremmer dem, naturligvis, men de velger å vente til de fremmer de samme tiltakene selv. Da går det bort mye unødig tid og ressurser for dem som skal ut av Norge, for dem som skal bli i Norge, og for det norske samfunn som helhet. Det er viktig å legge til rette for en vekstfremmende arbeidsinnvandring til Norge.

For å opprettholde dagens velferdsnivå og sikre verdiskaping gjennom en levende kunnskapsøkonomi må Norge føre en politikk som gjør oss i stand til å hevde oss internasjonalt i konkurransen om kompetent arbeidskraft. Norsk arbeids- og næringsliv vil ha behov for spesialkompetanse for å klare konkurransen med internasjonale selskap. Det utvidede internasjonale arbeidsmarkedet gir norsk næringsliv økte muligheter til å rekruttere nettopp den nødvendige arbeidskraften. I tillegg er det behov for flere tiltak som mer målrettet vil tiltrekke spesiell kompetanse til Norge. Det er ingen selvfølge at den kompetente arbeidskraften søker seg til Norge. Jeg viser her til Høyres forslag i Dokument 8:150 S for 2010–2011 om tiltak for å sikre vekstfremmende arbeidsinnvandring.

I tredje kvartal i år har Norges befolkning økt med ca. 20 000. Det er den høyeste folketallsveksten noensinne. Det var like høyt i tredje kvartal i fjor. Av dette har vi et innenlands fødselsoverskudd på 6 000, og vi har en innflytting fra utlandet på 14 000. To av tre nye innbyggere kommer altså fra utlandet, og langt de fleste av disse er arbeidsinnvandrere. I løpet av våren 2012 vil Norges befolkning passere 5 millioner innbyggere. Polen, Litauen, Filippinene, Tyskland og Latvia er nå de landene flest innvandrer fra. Mens det kom 3 000 personer fra Polen i siste kvartal, kom det i overkant av 300 fra det største asyllandet, Somalia. I 1982 lagde SSB en omfattende rapport om befolkningsutviklingen i Norge, der man antok at folketallet i Norge i 2016 ville være 4,3 millioner innbyggere. Det var et ganske høyt anslag man hadde da – fra 4,1 millioner i 1981. Nå passerer vi mest sannsynlig 5 millioner innbyggere våren 2012.

Hva er poenget med disse talløvelsene? Jo, Norge trenger på en helt annen måte enn fram til nå å utvikle en mo-

derne politikk for arbeidsinnvandrere og integreringen av disse.

For å oppsummere: Høyre er tilhenger av en liberal arbeidsinnvandringspolitikk, en streng, men rettferdig asylpolitikk og en svært streng tilbakesendelsespolitikk av ulovlige innvandrere eller returnektere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [13:07:00]: Jeg står her med en liten utskrift fra nettet hvor det står «Trond i England». Da skjønner sikkert alle hvilken Trond det er snakk om. Videre står det på nett fra de konservatives landsmøte i Storbritannia – det er vel halvannet år siden eller noe sånt – at stortingsrepresentant Trond Helleland uttalte: «Dette er som å være hjemme» – etter å ha hørt både partileder David Cameron og finanspolitisk talsmann George Osborne tale.

Nå har den samme Cameron, nå i rollen som statsminister, i likhet med Merkel og Sarkozy, faktisk uttalt at det flerkulturelle samfunnet har spilt fallitt. Jeg lurer på om representanten Helleland kjenner seg like mye hjemme i det utsagnet?

Trond Helleland (H) [13:07:48]: Vi hadde en tilsvarende replikkveksling om dette i fjor. Jeg har også vært på landsmøtet til de konservative i år, og jeg kan fortsatt rapportere med begeistring fra de landsmøtene – det er veldig interessant.

Det som det går en debatt om nå, er multikulturalismen, som har fått søkelyset på seg fra både den franske president, den tyske kansler og den engelske statsminister. Grunnen er at mange føler at en har vært for lite bevisst på sine egne røtter, sine egne verdier og sin egen identitet i forhold til hvordan en skal møte innvandrere. Jeg mener at en helt grunnleggende forutsetning for å kunne ha en vellykket integrering er både at den norske befolkningen er trygg på sine egne verdier, og at de nyankomne kjenner de norske verdiene. Derfor er jeg glad for at regjeringen foreslår som Høyre, nemlig å utvide språk- og samfunnskunnskapsopplæringen. Det bidrar til økt forståelse og mindre problemer i framtiden.

Presidenten: Lise Christoffersen får ordet til replikk nr. 2.

Lise Christoffersen (A) [13:08:57]: Det er fint med den ordningen med replikk nr. 2, for da er det jo en mulighet til også å få lov å takke for svaret.

Jeg vil samtidig bare forsikre meg om – men jeg tror jeg vet svaret på det – at, i likhet med den økonomiske politikken, vil det heller ikke bli Fremskrittspartiets flyktning- og asylpolitikk som kommer til å prege et eventuelt regjeringssamarbeid mellom de to partiene i framtiden.

Trond Helleland (H) [13:09:23]: Det jeg tror denne høsten har vist, og som både representanten Ørsal Johansen og representanten Christoffersen var inne på, er at det har vært en rekke debatter i denne sal om både integreringspolitikk og asylpolitikk.

Hvis en går gjennom de vedtakene som er fattet, se-
 nest i forrige uke, om utvidet adgang til fengsling bl.a.,
 ser en at det var et samstemt storting som sto bak. Det jeg
 sa i den debatten, og som jeg kan gjenta her, er at det er
 stor forskjell på de tabloide overskriftene, der det er om å
 gjøre å hausse opp motsetninger i innvandringspolitikken,
 og den reelle politikken som føres. I stor grad er det sam-
 stemthet i denne sal – fra SV til Fremskrittspartiet – om
 hvordan en skal håndtere dette med asylsøkere som kan-
 skje skal forvares, eller fengsles, og i integreringspolitik-
 ken, der jeg har opplevd at også Fremskrittspartiet er med
 på utvidet norskopplæring. Så jeg ser ikke dette som noe
 stort problem. Det er retorikken og ikke politikken som er
 problemet.

Lars Egeland (SV) [13:10:38]: I ordsiftet før i dag
 sa Ørsal Johansen at antallet asylsøkere kan øke som følge
 av det som skjer i Europa. Om det ikke kommer euro-
 peiske asylsøkere, er det jo et poeng, fordi vi blir en øy av
 rikdom – og jeg vil kunne legge til: asylsøkere fra Nord-
 Afrika. Det er i hvert fall åpenbart at det som påvirker an-
 tallet asylsøkere, har med situasjonen i resten av verden å
 gjøre – krig, kriser og – etter hvert – klimaendringer.

Høyre beregner en nedgang på 2 000 asylsøkere i sitt
 budsjett. Jeg skulle hatt moro av å høre litt om hvordan
 de har kommet fram til det tallet – om det er «tenk på et
 tall», eller om det ligger mer beregninger bak.

Trond Helleland (H) [13:11:24]: Det er i hvert fall
 interessant å kunne fastslå at de innstrammingene vi har
 foreslått tidligere, og der vi også har satt tall for hvordan vi
 ønsket at den forventede utviklingen skulle bli, i stor grad
 har slått til. Grunnen til det er at regjeringen har ført en
 strammere asylpolitikk. Regjeringen gjennomførte mange
 grep – det var vel noen dissenser fra SV i den saken – og
 det har bidratt til å få ned asylstrømmen.

Så er det helt klart at situasjonen i verden er veldig
 avgjørende for hvor mange asylsøkere som kommer til
 Norge. Men når det ble antydning at krisen i Europa ville
 bidra til at det kom flere utenfra, fra andre land – fra Nord-
 Afrika f.eks. – ligger det jo i det at fordi de økonomiske
 vilkårene endrer seg, vil flere komme til Norge. Da er det
 viktig at vi nå ser på Brochmann-utvalgets innstilling, føl-
 ger opp de tingene som ligger der, med hensyn til utelser,
 og ser på hvordan vi kan ha et system der vi tar vare på
 dem som har krav på asyl, som er reelle flyktninger, og
 sender tilbake dem som er økonomiske flyktninger.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Lars Egeland (SV) [13:12:50]: I 2010 var det 43 mil-
 lioner mennesker på flukt på grunn av krig, konflikt og
 grove brudd på menneskerettighetene. Halvparten av disse
 var barn.

Norsk asyldebatt dreier seg mye om tall og gjerne om
 at tallene skal være lavest mulig. Med 43 millioner men-
 nesker på flukt blir de 285 000 asylsøkerne som årlig kom-
 mer til Europa, et veldig lavt tall. Når vi samtidig vet at det
 er omtrent 400 000 grensevakter som passer på Europas

grenser, ser vi at det er halvannen grensevakt per asylsøker
 som kommer til Europa.

En av verdens største flyktningleire ligger i Kenya, og
 det er faktisk slik at det er de fattigste landene i verden som
 tar den største delen av ansvaret for å oppfylle menneske-
 rettighetene, retten til liv og retten til en trygg mulighet,
 som er grunnleggende i Flyktningkonvensjonen.

Noen er veldig opptatt av om vi tjener på flyktningene.
 Da tenker jeg ikke i betydningen berikes, men i kroner og
 øre. Er det rimelig å forvente at Norge skal tjene på flykt-
 ninger i et kortsiktig perspektiv? Jeg tenker på hva Arn-
 ulf Øverland skrev i diktet «Du må ikke sove», da Norge
 sto foran flyktningstrømmen før annen verdenskrig, og
 sviktet. Da skrev Øverland:

«Du må ikke gå til ditt kjøpmannskap
 og tenke på hvad der gir vinning og tap!»

Barn som kommer til Norge som asylsøkere, er en sær-
 lig sårbar gruppe. Jeg vil trekke fram to tiltak som er under
 arbeid for å bedre situasjonen for barn på flukt.

For det første er jeg glad for at vi nå får på plass
 en representantordning for enslige mindreårige asylsøke-
 re, med sikte på en innføring fra 2013, og at gjeldende
 vergeordning styrkes i mellomtida.

For det andre arbeider regjeringa med ei stortingsmel-
 ding om barn på flukt som vil ta for seg viktige problem-
 stillinger i situasjonen for barna. Justisdepartementet har
 gjennomført flere åpne diskusjonsmøter i tilknytning til
 meldinga og bl.a. fokusert på barn som har vært lenge i
 Norge uten lovlig opphold, barn som forsvinner fra mot-
 tak, enslige mindreårige asylsøkeres situasjon og spørsmål
 knyttet til uttransportering av barn og barnefamilier. Prak-
 tisering av hensynet til barnets beste etter utlendingsloven
 vil være et viktig tema.

Inkluderingspolitikken handler om å organisere sam-
 funnet slik at alle får like muligheter uavhengig av bak-
 grunn. Alle skal ha samme rettigheter, plikter og mulig-
 heter til å delta og bidra i fellesskapet. Inkludering er en
 toveisprosess som stiller krav om at både storsamfunnet
 og innvanderne må tilpasse seg.

Vi må sikre gode velferdsordninger som forhindrer at
 innvanderne blir en ny underklasse, bl.a. ved å sikre god
 språkopplæring, styrke innsatsen innenfor kvalifisering til
 arbeidsmarkedet, bekjempe frafallet i videregående skoler
 og skaffe billige barnehager til alle.

Arbeidsgiverne må gjøre sin jobb for å få bukt med
 diskriminering i arbeidslivet, og folk flest må mobilise-
 re mot hverdagsrasisme. Samtidig plikter innvanderne å
 gjøre en innsats for å lære språk og komme i arbeid. Det
 er viktig at minoritetsmiljøene selv mobiliserer til delta-
 telse på fellesarenaer, alt fra foreldremøter og idrettslag
 til deltakelse i valg.

Deltakelse i arbeidslivet gir den enkelte økonomisk sik-
 kerhet, muligheten til et sosialt nettverk og en meningsfull
 hverdag. En vellykket integrering er derfor avhengig av
 at kommunene har en aktiv arbeidsmarkedspolitikk rettet
 mot innvanderne.

For SV er det en prioritert oppgave å få flere kvin-
 ner med minoritetsbakgrunn i arbeid. Arbeid gir øko-
 nomisk selvstendighet, som er en forutsetning for kvin-

nefrigjøring og likestilling, og er et effektivt tiltak mot barnefattigdom.

Gode norskkunnskaper er nøkkelen til kontakt med andre, til vennskap, til forståelse av kulturfenomener og til å kunne beherske en jobb. Derfor er det så viktig at vi har utvidet retten og plikten til norskopplæring fra 300 til 600 timer og utvidet personkretsen for introduksjonsprogrammet. Satsing på gratis kjernetid i barnehager og omlegging av kontantstøtten er også viktige tiltak for å øke sysselsettingsgraden.

Så deler jeg regjeringas bekymring for at resultatene hva gjelder målet om rask overgang til arbeid og utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram, ikke er like gode som før. Det er store forskjeller i resultater fra kommune til kommune. Det er bra at regjeringa fokuserer på å forbedre dette, og at det vil bli et tema i den kommende stortingsmeldinga om integrering.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:18:21]: Jeg synes SVs representant hadde en veldig god innledning i sitt innlegg, hvor han beskrev noe av det store bildet – 43 millioner mennesker på flukt. Det er helt riktig som det ble sagt: De som tar det største ansvaret, er de fattige nabolandene. Det er ikke Europa som blir oversvømmet av flyktninger. 285 000 flyktninger kommer til Europa, og i år kommer det kanskje 9 000 til Norge. Vi oversvømmes ikke.

Regjeringen har lagt seg på et nivå når det gjelder kvoteflyktninger, dvs. mennesker som har flyktningstatus. Vi har ligget stabilt på 1 000 flyktninger. Nå er det snakk om å øke kvoten til 1 200. Kristelig Folkeparti har sagt at vi i hvert fall må kunne ta imot 2 000 kvoteflyktninger i Norge. Hva tenker SV om dette?

Lars Egeland (SV) [13:19:22]: Jeg er ikke medlem av komiteen og har ikke vært med i de enkelte diskusjonene – jeg må be om forståelse for det. Men det er et omforent vedtak om å øke kvoten til 1 200. Så kan det godt være at vi vil jobbe for å øke den ytterligere. Vi er enige om at problemet ikke er at vi oversvømmes av flyktninger, men at vi tvert imot bør ta vår del av ansvaret.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Heidi Greni (Sp) [13:20:10]: Jeg har lyst til å si noe overordnet først, noe om det store bildet og litt om verdier.

Integrering er et spørsmål om arbeidsdeltakelse og skolegang. Det er et spørsmål om å ta sine plikter på alvor og om å bruke rettighetene sine etter behov. En integrert innvandrер deltar aktivt på samfunnslivets ulike arenaer, ikke minst på lokalt nivå – i arbeid, på skole, i frivillighet og på dugnad.

Senterpartiet er også, som alle vet, glad i nasjonalstaten. Mer enn på lenge viser nasjonalstaten sin styrke i disse dagene med turbulente tider i Europa. Vi er garantisten i norsk politikk mot et EU-medlemskap. Vi bygger samfunnet nedenifra. Vi er partiet for sterke og levende lokal-

samfunn, og vi mener at den tryggeste rammen for folks hverdag fremdeles er nasjonalstaten. Den har ikke gått ut på dato.

En nasjonalstat er noe annet enn en løs forsamling med folk som tilfeldigvis befinner seg på samme område på et gitt tidspunkt. Dette fellesskapet må ikke defineres for snevert. Det er særlig viktig i vår tid, i innvandringens tid, i en verden som er mer mobil og global enn noen sinne. Fellesskap kan huse stor uenighet og mye krangel, men i et fellesskap snakker alle sammen. Vi forstår hverandres synspunkter, vi snakker samme språk, og vi søker kompromisser.

Norge skal ikke stenge seg inne i en liten boble. Vi skal være en naturlig del av en pulserende og hektisk verden, men samtidig bevare vår egenart. Et nasjonalt verdifellesskap må avgrenses til grunnleggende verdier: demokrati, likestilling, likeverd, toleranse, ytringsfrihet og de andre menneskerettighetene. I tillegg er det selvsagt avgjørende at de som ønsker å bli norske borgere, lærer seg norsk. Der er utvidelsen av antallet norsktimer i introduksjonsprogrammet et viktig virkemiddel.

Vi har en integreringspolitikk som tar sikte på å videreutvikle det verdifellesskapet som preger det norske samfunnet i dag, et verdifellesskap som er dypt nok til å bevare tilliten til enkeltpersoner og mellom grupper. Uten tillit på tvers av både gamle og nye skillelinjer i det norske samfunn tror jeg effektiviteten i samfunnet går ned, trivselen går ned, og det blir vanskeligere å forsvare og videreutvikle en omfordelende velferdsstat. For en rød-grønn regjering som ønsker å slå ring om og videreutvikle fellesskapsløsninger, blir det dermed viktig å legge til rette for at tilliten bevares og videreutvikles på tvers.

Innvandringen til Norge er en integrert del av vår historie, fra langt tilbake – hanseatene i Bergen, og tyske bergverksingeniører i mine hjemtrakter i Røros-området. Og fra 1970 har vi den nye innvandringen, som i antall og omformingskraft setter andre perioder helt i skyggen.

Som andre har understreket, er norsk integreringspolitikk i stort en suksesshistorie. En grunn til det er at regjeringen følger utviklingen tett og setter inn tiltak der det er nødvendig og fornuftig – ikke minst med tre NOU-er om dette temaet levert i år, og neste år kommer regjeringens integreringsmelding. Målsettingen er å fortsette en helhetlig, kunnskapsbasert og bærekraftig politikk.

Det er svært gledelig at antall restanser i UDI har gått ned, og at saksbehandlingstiden er redusert. Regjeringens ressursbruk gir effekt. Vi har grunn til å tro at effektiviseringen også vil bidra til å redusere antall asylsøkere som ikke har behov for individuell beskyttelse. En høyere innvilgelsesprosent kan tyde på at problemet med grunnløse asylsøknader allerede er redusert.

Jeg vil peke på at etableringen av Nasjonalt identitets- og dokumentasjonssenter hjelper politiet og utlendingsforvaltningen med å avklare identiteten til utlendinger som av ulike grunner oppholder seg i Norge. Dette er nok et eksempel på at denne regjeringen jobber godt med å takle de utfordringene som innvandrings- og integreringsfeltet til enhver tid gir.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:25:17]: La meg først slå fast at når det gjelder asyl- og integreringspolitikken i Norge, så er det en ganske stor tverrpolitisk enighet om den politikken som føres. Selv om Kristelig Folkeparti har utfordret regjeringen på noe av regelverket, som har blitt meget rigid, er det likevel ganske stor enighet om de store linjer. Det jeg tenker at vi bør bruke enda mer tid på, og som virkelig er den store utfordringen, er integreringsdebatten.

Nå er det varslet en melding til Stortinget på bakgrunn av både Brochmann-utvalget og Kaldheim-utvalgets rapporter, og at vi skal få en integreringsdebatt hit, ser jeg veldig fram til. Jeg tenker at skal det bli en god debatt, er det viktig at vi snakker sant om det store bildet. Det er lov til å sette fingeren på de utfordringene vi har – det skal vi gjøre – men det er like viktig å peke på de områdene der vi faktisk har lyktes. Det hjelper ingenting å påstå at integreringsdebatten er fullstendig mislykket, som om vi skulle være nødt til å starte fra scratch. Det hjelper ingenting.

Kaldheim-utvalgets rapport slår fast at politikken og virkemidlene ikke har gitt gode nok resultater, men at både kunnskapsgrunnlaget, tilgjengelig statistikk og andre fakta viser at det stort sett går bra med integreringen i Norge. Dette er et faktum. Derfor er jeg opptatt av at integreringsdebatten må handle mer om hvordan vi kan få politiske tiltak til å virke bedre – framfor hele tiden å snakke integreringsdebatten ned.

Kristelig Folkeparti tror at nøkkelen til god integrering ligger i det sivile samfunn. Ingen blir integrert gjennom et saksbehandlingsvedtak på et Nav-kontor. Vi trenger absolutt den kompetansen som er der, men det er først og fremst gjennom mellommenneskelige relasjoner, spesielt basert på gjensidig respekt og oppriktighet, at inkluderende vennskap kan føre til en god og verdig integrering. Viktige arenaer er møteplasser og sosiale fellesskap som inkluderer nordmenn og innvandrere, f.eks. arbeidsplassen, skolen, lag og foreninger. Mange frivillige organisasjoner sitter på en unik kompetanse og et nettverk som det offentlige bør benytte seg mer av. Mange har erfaringskompetanse fra innvandrernes opprinnelige hjemland og har også god kunnskap og kjennskap til både land, kultur og språk.

Kristelig Folkeparti har i sitt alternative statsbudsjett for 2012 foreslått å styrke nettopp dette området. Vi ønsker å styrke tilskuddsordningen til drift av landsdekkende organisasjoner på innvandrerfeltet med 15 mill. kr, hvorav 5 mill. kr er tiltenkt oppstart av et prosjekt med å innføre flyktningguider i alle kommuner og 5 mill. kr til stimuleringstilskudd til satsing på mangfold i de tradisjonelle og frivillige organisasjonene. Videre mener vi at vi må ha et enda større fokus på språkopplæring, og vi har derfor bevilget 16 mill. kr til språkopplæring for analfabeter. Fremskrittspartiets representant pekte på denne utfordringen. Det er viktig å følge det opp med penger også. Videre ønsker vi å bruke mer penger på helsestasjoner. Vi har bevilget 40 mill. kr i tilskudd til helsestasjoner for å drive språkstimulerende arbeid blant innvandrerbarn, noe vi ser på som svært viktig.

Den gode integreringen skjer i det sivile samfunn, og da må vi satse på dem som virkelig kan dette. Jeg peker på frivillige organisasjoner. MiRA-senteret er allerede nevnt. La meg også få lov til å nevne Kristent interkulturelt arbeid, KIA. Dette er to organisasjoner som jobber på grasrota – dette er grasrotorganisasjoner som *kan* integrering. Jeg er skuffet over at regjeringen ikke satser mer på kompetansen til disse organisasjonene som faktisk kan integrering. Jeg håper på å se en regjering som er enda mer offensiv på dette feltet, og at vi kan se mer av det når vi skal diskutere og debattere integrering. Da kommer vi ikke utenom å diskutere: Hva gjør vi med de aktørene der ute som har den unike kompetansen som frivilligheten faktisk har?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Håkon Haugli (A) [13:30:24]: Jeg vil stille representanten Geir Jørgen Bekkevold noen spørsmål om personer som ønsker å være i Norge. Mener representanten at det er norske myndigheter som skal avgjøre hvem som skal få opphold her, eller skal folk selv kunne bestemme? Når det gjelder personer som ikke får oppholdstillatelse, mener representanten at de skal reise hjem, eller skal de på egen hånd kunne bestemme seg for å bli i landet?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:30:55]: Det vi har stor politisk enighet om, er at de som kommer til Norge og søker opphold, må ha en begrunnet søknad. Det må være fordi de har krav på beskyttelse. Har man ikke krav på beskyttelse, skal man i utgangspunktet reise hjem. Dette er det stor enighet om, og det er også Kristelig Folkepartis politikk på dette området.

Hva som mer ligger i Håkon Hauglis spørsmål enn dette, vil han sikkert ta oppfølging på. Men utgangspunktet for det som sannsynligvis blir en oppfølging, må være at vi i alle fall er enige om at de som kommer til Norge og søker om asyl, de som har krav på opphold, de som har krav på beskyttelse, de skal få bli. Har du ikke krav på beskyttelse, skal du i utgangspunktet forlate Norge.

Presidenten: Etter anmodning fra representanten Bekkevold tar representanten Haugli replikk nummer to. – Det får han innvilget.

Håkon Haugli (A) [13:31:56]: Jeg er nysgjerrig på hva som ligger i begrepet «i utgangspunktet», som representanten Bekkevold bruker. Jeg vil minne om at han i mars hadde en interpellasjon der han etterlyste ordninger for å «regularisere» personer som oppholder seg ulovlig i Norge. For å spørre på en annen måte: Om to personer med like saker som begge får avslag på sine asylsøknader, og den ene tar vedtaket til etterretning og reiser tilbake, mens den andre blir ulovlig i Norge, mener representanten da det er riktig at sistnevnte etter en stund belønnes med opphold?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:32:29]: I utgangspunktet – nei. Men noe av utfordringen og problemet er at

dette er ikke mennesker som blir en liten stund til. Hvis det er de papirløse immigrantene Håkon Haugli nå trekker fram, må han være klar over at noen av disse har bodd i Norge i veldig mange år, noen har bodd her i opptil 16 år. Da er det ikke snakk om bare å bli her litt lenger enn andre. Det finnes en gruppe papirløse immigranter som Norge ikke kan returnere, fordi Norge ikke har returavtaler. Min interpellasjon i mars handlet om den lille gruppen som kanskje består av 3 000 mennesker. Hva gjør man med dem? Skal vi late som om de ikke finnes her? Skal vi overlate dem til det svarte markedet? Skal vi la dem gå for lut og kaldt vann, eller skal vi tenke en form for regularisering? Det var utgangspunktet mitt for den interpellasjonen.

Håkon Haugli (A) [13:33:27]: Jeg registrerer at Bekkevold bruker begrepet «papirløse». Nå er vel situasjonen den at disse personene ikke er uten papirer, men at de ikke liker det som står i papirene. Igjen brukes dette begrepet «i utgangspunktet» – i utgangspunktet reise hjem og i utgangspunktet forholde seg til de vedtak som er gjort. Kan representanten være så snill å presisere i hvilke situasjoner det er ok at folk ikke etterkommer lovlig fattede vedtak av norske myndigheter?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:34:00]: Vi ønsker alle at flyktninger som kommer til Norge, skal rette seg etter de vedtak de norske myndigheter gjør. Men vi får også – til representanten Hauglis opplysning – flyktninger som kommer hit som vi ikke kan tvangsreturnere. Vi har ikke returavtaler. Og de blir her fordi de har en subjektiv frykt for sitt eget liv. Det er en frykt som norske myndigheter ikke deler, og derfor får de avslag. Men det er en av årsakene til at de blir. Hva da når vi ikke kan returnere dem? Hva slags tanker gjør Arbeiderpartiet seg om denne gruppen som vi ikke kan returnere? Det er jeg interessert i å vite – for det eneste svaret jeg har fått til nå, er: retur, retur, retur.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Ola Elvestuen (V) [13:35:15]: Venstre ønsker at Norge skal forbli og utvikles som et inkluderende samfunn. Det er positivt at personer fra ulike deler av verden kommer til landet, det bidrar til sosial, økonomisk og kulturell utvikling. Innvandring og kulturelt mangfold gir muligheter for Norge, og er både nødvendig og naturlig. Spesielt arbeidsinnvandring vil det være sterkt behov for for landets økonomiske utvikling for årene framover. Samtidig vil jeg understreke at integrering er et gjensidig ansvar og en gjensidig prosess som krever respekt og stiller krav til alle parter. Vår nasjonale innvandrings- og integreringspolitikk må reflektere disse hensynene.

Når det gjelder vårt alternative budsjett for rammeområde 6, har Venstre flere forslag som avviker fra regjeringens budsjettopplegg. Vi foreslår at kvoten for antall overføringsflyktninger fra FN økes utover regjeringens forslag. Det handler om at Norge tar sitt ansvar internasjonalt for mennesker som er forfulgt i hjemlandet. FNs høykommis-

sær for flyktninger har tidligere meldt om et stort behov for at land tar imot flere flyktninger. Regjeringen har i Soria Moria II slått fast at regjeringens mål er å øke antallet kvoteflyktninger til minst 1 500, at de vil øke antallet kvoteflyktninger når antallet asylsøkere går betydelig ned. Det er akkurat det som har vært situasjonen de siste årene, men likevel har lite skjedd med kvoten for overføringsflyktninger. Vi mener at Norge er i stand til å ta imot flere overføringsflyktninger enn det regjeringen legger opp til, og foreslår å øke kvoten fra 1 200 til 1 700 i 2012.

Videre vil Venstre peke på de utfordringene utlendingsforvaltningen står overfor når det gjelder antallet ubehandlede saker. Det er bred enighet om at Utlendingsdirektoratet har hatt for lang saksbehandlingstid, og at rask saksbehandlingstid er viktig for å hindre at en usikker situasjon strekker ut i tid. For Venstre er det viktig å påpeke at når saksbehandlingstiden nå går ned i UDI, må dette følges opp også ved at det settes fokus på saksbehandlingstiden i UNE og i Politiets utlendingsenhet, slik at det er hele rekken som får ned saksbehandlingstiden, og at det gir en reell effekt.

I tillegg vil jeg peke på et annet moment knyttet til saksbehandlingen i utlendingsforvaltningen. Det handler om gebyrnivået med hensyn til behandling av søknader om statsborgerskap og arbeids-, bosettings- og utdanningstillatelser. Generelt mener Venstre at gebyrer for offentlige tjenester ikke skal være fordekte generelle avgifter, men gå til å dekke den reelle kostnaden for tjenesten. Høye gebyrer bør heller ikke brukes til å avgiftsbelegge atferd som vi vil ha mer av, og det gir et helt galt signal med høye gebyrer for å få behandlet søknader om statsborgerskap og arbeids-, bosettings- og utdanningstillatelser. Vi trenger flere som søker om dette, ikke færre. Gitt at vi har mangel på arbeidskraft i tiden som kommer, vil lave gebyrer være ett av mange tiltak som gjør Norge mer attraktivt for kompetente utenlandske arbeidstakere. Derfor foreslår vi i Venstre i vårt alternative statsbudsjett å redusere disse gebyrene med 25 pst.

Etter Venstres mening må integreringspolitikken i større grad også basere seg på private initiativ og frivillighet, og vi mener det vil være riktig å se integreringsarbeidet i enda sterkere sammenheng med frivillighetspolitikken. Norge har et godt offentlig tilbud til nyankomne flyktninger, men samtidig er det slik at også andre som kommer til landet, trenger å lære seg norsk og få bedre kjennskap til det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner kan etter vår mening bidra i dette arbeidet i enda større grad enn det de gjør i dag. Flere organisasjoner har svært gode tilbud som skaper kontakt og bygger broer over kulturforskjeller, rettet mot innvandrere.

I denne forbindelse vil jeg gjerne trekke fram, som også andre har gjort, MiRA-senteret, som jobber med å styrke minoritetskvinnens stilling i Norge. MiRA-senteret jobber bl.a. med å bekjempe tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Derfor foreslår vi i Venstre i vårt alternative budsjett å bevilge 12 mill. kr mer enn regjeringen til frivillige organisasjoner som jobber med integrering, herunder 2 mill. kr til MiRA-senteret.

Til slutt vil jeg gjerne sette fokus på betydningen av integrering i alle de andre samfunnsområdene vi også diskuterer i denne sal. Som Oslo-representant vil jeg gjerne påpeke at det kanskje viktigste og største integreringsarbeidet som pågår i Norge i dag, skjer i Oslo-skolen. Det gjøres en imponerende jobb i hele skolen for å styrke integreringen. Det gjøres også en imponerende jobb i mange av byens bydeler. Jeg vil også gjerne berømme det arbeidet som staten er med på omkring Groruddalssatsingen, der det utvikles særlig nye tiltak innenfor de områdeprogrammene som er etablert.

Dette er et viktig arbeid, det må gjøres kontinuerlig, og det må gjøres innenfor alle deler av det offentlige virkemiddelapparatet og samfunnsdebatten for øvrig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [13:40:32]: Jeg deler representantens oppfatning om at det foregår veldig mye viktig integreringsarbeid i Oslo-skolen, men jeg har lyst til å ta opp et annet forhold.

Venstre har i flere omganger forsøkt å skape et inntrykk av at de som motsetter seg å følge et vedtak fattet etter utlendingsloven, er papirløse og uten rettigheter – senest i Dokument 8:69 S for 2010–2011, og på nytt igjen i Dokument 8:13 S for 2011–2012. Min forståelse av begrepet «papirløs» er at det er et uheldig begrep, da det kan misforstås til å bety at vedkommende ikke har identitetspapirer eller skriftlig vedtak fra norske utlendingsmyndigheter. Et mer treffende begrep som jeg vil benytte, er «returnektare». De fleste returnektare i Norge er tidligere asylsøkere som har fått endelig avslag, og plikter å forlate landet. Da finner jeg det naturlig å spørre representanten om det ikke burde være på sin plass med en begrepsavklaring, også fra Venstres side.

Mener Venstre at det er formålstjenlig overfor asylsøkere å skape et inntrykk av at man ved å motsette seg eller unndra seg vedtak fattet etter utlendingsloven skal belønnes eller tilskrives nye rettigheter? Og hvor lang tid skal man eventuelt vente før det er greit?

Ola Elvestuen (V) [13:41:38]: Det dreier seg om irregulære migranter, og det er ingen tvil om at med regjeringens politikk har deres situasjon blitt betydelig forverret de siste årene. Det er flere kategorier. Først og fremst er vi bekymret for dem som riktignok har fått avslag på opphold, men som det ikke er mulig å returnere. De har ingen steder å returnere til, selv om de vil. De har nå ingen mulighet til å arbeide i Norge og er i en helt fortvilet situasjon. Så har vi selvfølgelig den kategorien som vi heller ikke kan sende hjem, fordi vi ikke har avtaler med hjemlandene. Der må vi også føre en annen politikk.

Når det gjelder dem som har fått avslag, og som ikke reiser hjem, men hvor vi har en returavtale, mener Venstre, som andre partier, at det er Politiets utlendingsenhets oppgave å få disse hjem så fort som mulig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Audun Lysbakken [13:42:43]: Aller først har jeg lyst til å si at på integreringsfeltet er bosetting, kvalifisering og arbeid helt sentrale spørsmål. Jeg er glad for å se at det er spørsmål som også løftes fram av et bredt flertall på Stortinget i komiteens innstilling.

Vi ser at en målrettet innsats over tid gir resultater. Innvandrere deltar i arbeids- og samfunnsliv, og de er økonomisk selvhjulpne. Unge med innvandrerbakgrunn tar utdanning og deltar i det politiske liv. Vi ser gode resultater fra flertallet av dem som har innvandret til Norge, og vi ser at resultatene forbedrer seg med botiden i Norge. Integreringspolitikken og integreringsprosessen virker med andre ord.

Likevel har vi fortsatt utfordringer. De består f.eks. i å tette de systematiske forskjellene i levekår mellom befolkningen generelt og mennesker med innvandrerbakgrunn. Innvandrere som gruppe har lavere sysselsetting og høyere ledighet.

Regjeringen er svært bevisst de utfordringene som vi har, og de områdene hvor vi trenger en ekstra innsats. Rask bosetting, arbeid og kvalifisering er og vil være prioriterte oppgaver for oss. Skal vi fortsatt få til dette, er vi avhengig av god kunnskap og gode ressursmiljøer på integreringsfeltet. I tillegg må barrierer for deltakelse i yrkes- og samfunnsliv brytes ned. Jeg er glad for at det er bred enighet i Stortinget om at frivillige organisasjoner har mye å bidra med på dette politikkområdet, og også om endringene i måten vi finansierer nasjonale ressursmiljøer på, som vi har lagt fram i dette budsjettforslaget.

I løpet av de siste årene har vi fått mye ny kunnskap på integreringsområdet. Jeg tenker da spesielt på de utredningene som vi mottok i løpet av 2011 fra Inkluderingsutvalget og fra Velferds- og migrasjonsutvalget.

Jeg ser fram til å legge fram en melding om integreringspolitikken for Stortinget neste år, der vi både vil kunne få anledning til å diskutere hva den nye kunnskapen betyr for framtidig politikk, og framtidige tiltak i Norge, og der jeg også ønsker å få en bred debatt og en solid forankring av prinsipper i innretningen for det som skal være Norges framtidige integreringspolitikk.

Integreringspolitikk er utfordrende. Debatten har endret seg og skiftet form flere ganger siden 1970-tallet, da de første arbeidsinnvandrerne fra Pakistan kom til Norge. Framveksten av nettmedia har på 2000-tallet skapt nye arenaer for debatt om innvandrere og integrering. For meg er det viktig å få fram et nyansert bilde av det flerkulturelle Norge. Fakta skal prege debatten. Det er fordi samfunnsdebatten påvirker holdninger. Den debatten om debatten som har fått mye oppmerksomhet i det siste, er ikke uviktig, for hvilket klima vi skaper rundt diskusjonen om det å være et flerkulturelt samfunn, er avgjørende for hvilke holdninger vi har til hverandre, og dermed også til hva slags resultater vi oppnår. En debatt som er virkelighetsnær, som er nyansert, som bygger på fakta, som tar avstand fra myter og gruppetenkning, er avgjørende bidrag til å lykkes med integreringspolitikken og som flerkulturelt samfunn. Det betyr ikke at vi skal ha en debatt der de vanskelige temaene ikke kommer opp. Tvert imot tror jeg at et mer saklig og nyansert klima rundt samfunnsde-

batten kan bidra til at det også er lettere å diskutere de tingene vi ennå ikke får godt til i Norge, på en tillitsfull måte.

I Statistisk sentralbyrås årlige undersøkelse om holdninger til innvandrere og innvandring har man sett på holdninger før og etter terrorangrepet i sommer. Etter 22. juli er holdningene som ble klarlagt, mer positive til innvandrere. Endringene kommer tydeligst fram i svarene til en påstand om at innvandrere er en kilde til utrygghet i samfunnet. Før terrorhandlingene sa 48 pst. seg uenig i denne påstanden. Etter 22. juli var 70 pst. uenig i at innvandrere er en kilde til utrygghet. Det må vi ta med oss og bruke til å bygge det fellesskapet som vi ønsker at det norske samfunnet skal være – til å bygge det nye «vi» som svært mange har sagt at de ønsker seg i framtidens Norge.

Norge er og skal være et mangfoldig samfunn, et samfunn hvor vi klarer å ta vare på forskjeller, samtidig som vi bygger et sterkt fellesskap basert på noen felles verdier. Regjeringens budsjettforslag er et bidrag til det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:47:40]: Jeg er glad for at statsråden nå har et fokus på det som har med integrering å gjøre, og som er den viktigste utfordringen vi står overfor. Statsråden sa også at vi også skal ta opp de vanskelige temaene.

Et av de vanskelige temaene når det gjelder integrering, er tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Nå la statsråden fram en handlingsplan for en ukes tid siden, som går på de to områdene. I den handlingsplanen var det mange punkter. Noen av dem var bra, og noen av dem var kanskje ikke riktig så bra. Mye av det går på samtaler og dialog, bl.a. med de land som har utfordringer når det gjelder disse to tingene. Hvilke konkrete tiltak vil statsråden igangsette for å hindre at tvangsekteskap og kjønnslemlestelse får lov til å fortsette?

Statsråd Audun Lysbakken [13:48:48]: Både tvangsekteskap og kjønnslemlestelse innebærer menneskerettighetsbrudd, alvorlige brudd på norsk lov og alvorlige overgrep mot enkeltmennesker. Derfor skal vi fortsette arbeidet vårt helt til det ikke forekommer i Norge.

Vi har nylig lagt fram nye handlingsplaner for 2012 knyttet til begge disse utfordringene. Vi har nå valgt å forlenge dette arbeidet med ett år, nettopp for at vi skal bruke 2012 til å få lagt en bredere strategi. Jeg mener vi trenger en gjennomgang av både hva som har virket, og hva som ikke har virket, for å kunne få til et enda bedre arbeid i framtiden. Men jeg er veldig stolt av mye av det som ligger i handlingsplanen, ikke minst satsingen på minoritetsrådgiverne, som gjør en utrolig god jobb på skolene, og som nå skal få anledning til å jobbe på ungdomsskolene.

Da er jeg litt forundret over at Fremskrittspartiet i sitt budsjett foreslår å nedlegge IMDi, som jo har ansvaret for flere av de viktigste tiltakene i handlingsplanen, bl.a. minoritetsrådgiverne, som hindrer tvangsekteskap og sosial kontroll på våre skoler.

Trond Helleland (H) [13:49:52]: Denne regjeringen gjorde jo et litt utradisjonelt og spennende grep da de delte innvandringspolitikken og integreringspolitikken. Statsråd Faremo er ansvarlig for innvandringspolitikken og Lysbakken for integreringspolitikken.

Det siste året har det vært fokusert mye på en gruppe som også har vært omtalt her, nemlig dem som jeg vil kalle ulovlige innvandrere, som unndrar seg retur til hjemlandet. Det er satt i gang PR-kampanjer fra organisasjoner med støtte av PR-byrå for de såkalte papirløse.

Statssekretær Lønseth i Justisdepartementet bruker nå konsekvent begrepet «returnektere». Jeg lurer på om dette er regjeringens offisielle begrep, og om det er sånn at statsråd Lysbakken også foretrekker å bruke begrepet «returnektere» om dem som unndrar seg å reise tilbake til hjemlandet.

Statsråd Audun Lysbakken [13:51:04]: Jeg kom tilbake fra Genève i går. Jeg har vært to dager der i forbindelse med 60-årsjubileet til Flyktningskonvensjonen og har hatt interessante samtaler med kolleger fra en rekke land, bl.a. når det gjelder praksis overfor papirløse og ureturnerbare.

Det er ulik praksis i mange land, knyttet f.eks. til retten til arbeid. Jeg tror den debatten vil måtte tas i Norge i større grad også i framtiden. Det er viktig at vi skiller mellom ulike grupper i denne debatten. Noen mennesker har fått avslag, de kan returnere til sine land, og de skal og må gjøre det. Men det er også grupper der vår egen politikk hindrer retur, bl.a. fordi vi er opptatt av å følge rådene fra FNs høykommissær for flyktninger. Det er jo det denne debatten i stor grad handler om. Jeg tror det er viktig at vi ser på ulike måter å møte utfordringene i ulike grupper på.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:52:16]: Jeg vil gjerne følge opp dette temaet, for vi har jo hatt papirløse innvandrere i Norge som har fått lov til å jobbe, bl.a. etiopiske flyktninger som har bodd her over tid. Fra 1. januar ble de fratatt muligheten til å kunne jobbe. Her snakker vi ikke om tre måneders oppsigelse, dette skjedde på dagen. Dette er også mennesker som faktisk fikk startlån i noen kommuner. Betyr det som statsråden nå sier, og med den erfaringen han nå har med seg tilbake fra Genève, at dette er noe han vil se på og vurdere å endre på, slik at de som man ikke kan returnere, kan få et noe mer verdig liv ved å få muligheten til å kunne jobbe, bidra til fellesskapet og forsørge seg selv i den tiden de er her?

Statsråd Audun Lysbakken [13:53:16]: Spørsmålet om arbeidstillatelse tilligger ikke mitt departement, men jeg har sagt ved flere anledninger at diskusjonen rundt de menneskene som i kortere eller lengre tid er i vårt samfunn, og som av ulike grunner ikke blir returnert til sine opprinnelsesland, også er en viktig diskusjon integreringspolitisk. Det er bl.a. viktig at vi unngår at det bidrar til utviklingen av et svart arbeidsmarked. Det er også noe som flere av mine kolleger i andre land tok opp med meg, og som selvfølgelig også regjeringen diskuterer. Her må vi

finne en klok balanse mellom det som vi også skal, nemlig å ha en politikk som oppfordrer til retur av folk som skal returneres, som ikke har grunnlag for flyktningstatus. Jeg tror ingen partier på Stortinget er uenig i det. Så må vi samtidig se på hvordan vi best mulig kan løse situasjonen for mennesker som av ulike grunner blir i landet over tid.

Ola Elvestuen (V) [13:54:32]: Ord er viktig i den politiske debatten, og jeg legger merke til at de nå har blitt returnektere, de som tidligere var papirløse. Jeg er veldig glad for at statsråden nå er veldig tydelig på at det i debatten må skilles mellom dem som omtales som returnektere, og dem som ikke er det, og som rent faktisk ikke kan returnere.

Jeg vil bare spørre litt mer i forlengelsen av forrige spørsmål: Kan statsråden være litt mer tydelig på hvordan man nå konkret vil jobbe videre med akkurat den gruppen som reelt sett ikke kan returneres, i forhold til dem som har mulighet for å få et mer regularisert opphold i Norge, med midlertidig oppholdstillatelse og med mulighet for å arbeide? Slik situasjonen er nå, dyttes problemene omkring disse menneskene – de er i en fortvilet personlig situasjon – eller så dyttes problemene med dem over på kommunene.

Statsråd Audun Lysbakken [13:55:30]: Jeg tror det er viktig å skille disse diskusjonene. Jeg tror det er viktig å diskutere hvordan vi på en best mulig måte håndterer de menneskene som vi av ulike grunner ikke kan returnere. Så er det sann at de konkrete tiltakene på dette området tilligger et annet departement enn mitt å diskutere.

Den debatten som har kommet til Norge den siste tiden, i kjølvannet bl.a. av flere kommunestyrevedtak som mange partier i denne sal har vært med på, er en nødvendig debatt for flere partier å ta, og for regjeringen å ta, og så får tiden vise hvilke tiltak vi kommer fram til. Der tror jeg vi har mye å lære av ulike lands praksis. Vi har behov for å finne en god balanse mellom integreringshensyn og de hensyn vi skal ta for å unngå at mennesker som ikke tilfredsstiller de krav som Flyktningkonvensjonen setter, blir værende i landet.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Ingalill Olsen (A) [13:56:55]: Arbeid til alle er jobb nr. én for Arbeiderpartiet. Dette har alltid vært vår viktigste sak. I den internasjonale økonomiske krisen vi er inne i, er det av avgjørende betydning å holde arbeidsledigheten lav. Vi vil gjøre arbeidslivet mer inkluderende og menneskevennlig.

I Arbeiderpartiet tror vi at arbeid er et egnet inkluderingsvirkemiddel. Det å ha et lønnet arbeid betyr at mennesker kan forsørge seg selv, det betyr en inngang til det norske samfunn gjennom arbeidsmarkedet, og det betyr at en får arbeidskollegaer. En arbeidsplass er så å si en naturlig inkluderings- og sosialiseringarena. Men det er ikke enkelt å komme som utlending på en norsk arbeidsplass.

For mange arbeidstakere fra andre land er språk en utfordring. Å beherske norsk er en forutsetning for å bli inkludert i det norske samfunn og for i det hele tatt å kunne forstå samfunnet. En arbeidsplass er således en praktisk tilnærming til språket og gir en mulighet for å lære arbeidsrelevant språk, som også kan være en inngang til videre språkutvikling og språkforståelse.

Vi vet at vi trenger arbeidskraft i Norge. Enkelte sektorer går ikke rundt uten utenlandsk arbeidskraft. Det er viktig at vi tar inn over oss og anerkjenner behovet for arbeidsinnvandring og det viktige og nødvendige arbeidet som mange gjør.

Som finnmarking, oppvokst og bosatt i fiskeværet Havøysund, vet jeg at fiskeindustrien mange steder i Norge er avhengig av sin utenlandske arbeidskraft. I Havøysund har vi ikke asylsøkere eller ordinære flyktninger, men vi har mange eksempler på ikke-etniske nordmenn som bidrar til at vårt samfunn går rundt, og til at eksportverdien i norsk fiskerinæring er så høy som den er. Fiskeværene langs kysten har alltid vært preget av stor mobilitet og utskifting av arbeidskraft. Derfor er de også mer preget av gjestfrihet enn mistenksomhet. Vi er rett og slett vant til fremmede. For meg er det gledelig å se at arbeidsinnvandrerne på mitt hjemsted i større og større grad deltar i samfunns- og kulturliv, i ulike partier, kjøper seg hus og etablerer seg og blir nye kystbeboere, selv om de er født et sted der nordavinden ikke tar riktig så hardt som hos oss.

Jeg vil ikke skjønne noe, men jeg tror jeg kan si at vi har minimale konflikter mellom etniske nordmenn og utlendingene, og at årsaken er at fellesskap i arbeid og bosted bidrar til å lime sammen, ikke skille mellom dem og oss.

Jeg mener at et hovedgrep for å lykkes med integrering er å holde ledigheten nede og sysselsettingen høy kombinert med mulighet til å lære norsk. På den måten kan vi også bedre benytte oss av den kompetansen arbeidsinnvandrerne har med seg. Jeg vil at arbeidssøkere i Norge skal føle seg ønsket og velkommen, bli behandlet skikkelig og delta i norsk samfunnsliv for å berike det og forbedre det.

Mye tyder på at innvandreren i Bygde-Norge er bedre integrert enn byinnvandreren. En publikasjon utgitt ved Universitetet i Bergen fra 2010 med tittelen «De fleste innvandrere i Norge er ikke muslimer, de bor heller ikke i Oslo. Hvem skulle trodd det?» underbygger denne oppfatningen. Kanskje svaret på dette er så enkelt at i Distrikts-Norge er vi så få at vi ikke kan unngå å se hverandre og bli kjent med hverandre.

Også for asylsøkere som får flyktningstatus og opphold i Norge, er det svært viktig å komme raskt ut i jobb eller utdanning. Deltakelse på ulike felt i samfunnet binder mennesker sammen, gir dem et felles ståsted og en mulighet for å treffes utover etniske skillelinjer.

Arbeid bygger landet, men bygger også fellesskap og samarbeid på tvers av etniske skillelinjer.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Michael Tetzschner (H) [14:02:00]: Jeg gir min fulle tilslutning til det poenget foregående taler hadde om at et godt fungerende arbeidsmarked kanskje også er den viktigste integreringsarenaen for folk som kommer hit i voksen alder for å arbeide. Når det da gjelder neste generasjon, som har annen kulturell bakgrunn, er skolen den viktigste integreringsarena, som også noen har vært inne på.

Men så må vi prøve å skille litt. Vi må ha en flyktningpolitikk som tar utgangspunkt i den enkeltes behov for beskyttelse. Det er et noe annet spørsmål enn det norske samfunns behov for arbeidskraft. Litt grovt kan man si at arbeidskraftinnvandring vil være diktert av vårt eget arbeidsmarked og vårt behov for å øke vår arbeidsstyrke ved hjelp av innvandring fra utlandet, og man kan si at det er av hensyn til Norge, mens flyktningpolitikken er av hensyn til dem som trenger beskyttelse.

Så vil jeg si at for dem som kommer hit og søker vern i Norge – vårt trygge område i verden – er det ikke helt likegyldig hvilken politikk vi fører for å få dem integrert. De blir ikke integrert hvis vi tilbyr dem ordninger som betyr at de takker ja til varige klientroller i statlig regi. Da kommer de ikke videre. Derfor bør man legge vekt på generelle virkemidler, som ikke atskiller seg så mye fra dem som gjelder for andre arbeidssøkende i Norge. Man bør ikke ha favorisering av grupper, for vi har også behov for å kunne forsvare disse ordningene overfor norske arbeidssøkende.

Jeg merket meg at statsråden pekte på at i innvandergruppen var det sosial ulikhet. Ja, det vil det alltid være. Vi må aldri komme dit hen at en innvandergruppe til forveksling likner en tilfeldig utvalgsgruppe av det norske samfunn. Det politikken skal legge til rette for, er at det ikke blir varige forskjeller som gjør at man ikke kan arbeide seg frem til velstand når man har kommet til landet. Men i utgangspunktet må det være slik at man må klare seg med mindre, og at man ikke kan regne med at alle ordninger og alle dører åpnes, og at man skal ha fortrinnsrett i forhold til bedre kvalifiserte i en konkurransesituasjon – det vil ikke være rettferdig overfor dem som taper en slik konkurranse og faktisk er bedre kvalifisert.

Jeg er veldig enig i det statsråden også var inne på om at man skal bygge ned barrierer. Da kan man også tenke seg at det er helt uhensiktsmessige barrierer i forbindelse med ansettelser, hvor arbeidsgivere ikke blir klar over at det er tilgjengelig god og kompetent arbeidskraft. Det kan være slik at vi må legge forholdene til rette for at man kan få godkjent utdanning som man har tatt i sitt hjemland.

Jeg vil også peke på at vi har en noe forskjellig holdning ettersom vi ikke ser for oss at disse nye gruppene skal bli ansatt i staten, men i det vanlige arbeidslivet. Så det er også veldig viktig at vi høyler ned tersklene til det alminnelige arbeidsliv. Da er det faktisk arbeidsgiverne som bestemmer hvem de tar sjansen på i bedriften. Da er det også viktig med et fleksibelt arbeidsliv, hvor det er helt avgjørende at man kan ha prøveperioder, midlertidige ansettelser, deltid og så gjør man seg kjent med vedkommende. Det er faktisk vår holdning at etter hvert som folk blir bedre kjent, kan de satse mer på arbeidskraft som de i utgangspunktet ikke ville ansatt hvis alle ideelle krav om fast ansettelse, ingen fleksibilitet og ingen prøvetid skulle slå inn fra dag

én. Her er vi uenige, men her mener jeg igjen at Høyre har de beste virkemidlene for en arbeidsintegrering hvis man også er villig til å gjøre arbeidslivet mer fleksibelt.

Til slutt vil jeg også si at det hadde vært en vinning ved denne debatten hvis vi nå bestemte oss for å si at vi har papirløse – det ordet kan vi fortsatt godt bruke om folk som er nektet papirer av sine hjemlige myndigheter. Men det er altså slik at hvis man ikke selv kaster lys over sin egen identitet og nekter å reise hjem, er man returnekter. Det er faktisk et godt uttrykk, som jeg ser statssekretær Lønseth bruker nokså konsekvent. Det synes jeg også godt statsråd Lysbakken kunne brukt.

Statsråd Grete Faremo [14:07:28]: Budsjettforslaget på innvandringsområdet reflekterer at regjeringen vil fortsette å føre en helhetlig, konsekvent og rettferdig asylpolitikk. Vi vil korte ned saksbehandlingstiden i utlendingsforvaltningen. Det er viktig at de som har en søknad til behandling, slipper å sette livet på vent, men får en avklaring så raskt som mulig. Retur av personer uten lovlig opphold har fortsatt høy prioritet.

Regjeringen prioriterer tiltak for å effektivisere den samlede utlendingsforvaltningen og forbedre servicen. Utviklingen av felles IKT-løsninger for hele utlendingsforvaltningen – det såkalte EFFEKT-programmet – ligger inne i budsjettet som en viktig prioritering. Dette investeringsprogrammet skal i all hovedsak være gjennomført i løpet av 2012.

Budsjettforslaget for neste år er basert på en prognose på 11 000 asylsøkere. Siden budsjettet ble fremlagt, er prognosen satt ned til 10 000. Sett i forhold til europeiske land vi ofte sammenlignes med, mottar Norge nå en lav andel asylsøkere uten beskyttelsesbehov. Det viser at regjeringens innstramningstiltak på asylområdet har hatt effekt.

Fremdeles er det et høyt antall ubehandlede oppholds- og asylsaker i Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda. Dersom den justerte prognosen slår til, bør det gi rom for noe nedbygging av antallet ubehandlede saker i 2012 i UDI.

Jeg merker meg at komiteen foreslår å sette av 3 mill. kr av UDIs driftsbudsjett til en informasjonstjeneste for au-pairer. Jeg har stor forståelse for komiteens forslag.

Til tross for lave ankomstprognoser må vi huske at situasjonen i middelhavsregionen, både i og utenfor Europa, på mange måter er usikker. Vi kan ikke se bort fra at vi i 2012 må forholde oss til flere nye grupper asylsøkere og flyktninger, og utfordringer som følger av at tredjelandsborgere med opphold eksempelvis i Spania, beveger seg nordover. Det er derfor flere grunner til å stille spørsmål ved realismen i Fremskrittspartiets alternative budsjett der en bærende forutsetning er en betydelig nedgang i antall asylsøkere neste år. Regjeringen følger utviklingen nøye. Vi vil også fortløpende vurdere eventuelle nye tiltak for å redusere ankomst av asylsøkere uten behov for beskyttelse.

Enslige mindreårige asylsøkere er en særskilt sårbar gruppe. Regjeringen tar sikte på å innføre en representantordning for enslige mindreårige asylsøkere fra 1. juli 2013,

til erstatning for dagens vergeordning. Representantordningen vil styrke deres rettsstilling. Fram til den nye ordningen trer i kraft, foreslår vi å styrke den eksisterende ordningen og øke gjeldende tilskudd med 3 000 kr per vergetrengende, noe som vil gi rom for økt tilgang til tolk og mer kontakt mellom verge og den enslige mindreårige.

Retur av personer uten lovlig opphold er en krevende del av utlendingsfeltet. Regjeringen har styrket innsatsen for å motivere til frivillig retur betydelig de siste årene. Jeg er glad for at mange asylsøkere med avslag tar imot tilbud om assistert frivillig retur til hjemlandet. Antallet økte med ca. 230 pst. fra 2006 til 2010, da vel 1 400 returnerte på denne måten. Så langt i år har allerede over 1 700 personer returnert frivillig med assistanse fra Den internasjonale organisasjonen for migrasjon. Regjeringen vil neste år videreføre innsatsen for assistert frivillig retur.

Regjeringen legger stor vekt på praktisk samarbeid med opprinnelsesland om retur. Norge har nå returavtaler med 28 land, og arbeidet med å få avtaler med flere land fortsetter med uforminsket kraft i 2012.

Jeg vil understreke at også politiets innsats for å gjennomføre tvangsreturer har stor betydning. Det å bli værende i Norge uten oppholdsgrunnlag blir dermed ikke premiert. Regjeringen har i 2012 økt bevilgningen til uttransporteringer med 24 mill. kr.

Avslutningsvis vil jeg peke på at et regjeringsoppnevnt utvalg har vurdert organiseringen av klagesaksbehandlingen på utlendingsfeltet. Utredningen har nylig vært på offentlig høring. Jeg vil komme tilbake til Stortinget med en lovproposisjon i denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [14:12:26]: Statsråden var inne på tvangsreturer, og tvangsretur er jo Politiets utlendingsenhets ansvar. Det er slik at det i stor grad blir brukt politipensjonister til å utføre denne jobben. Det synes undertegnede er positivt. Det har to gode, positive effekter. Den ene er at det er litt rimeligere å bruke politipensjonister, og det andre er at politipensjonister er eldre mennesker med stor integritet. I en del av de samfunnene som de som skal tvangsreturneres kommer fra, nyter eldre en stor respekt, og pensjonistene bidrar dermed til at en uttransportering foregår lettere.

Vil statsråden fortsette med, eventuelt utvide, bruken av pensjonister til uttransportering?

Statsråd Grete Faremo [14:13:21]: Tvangsreturer er et sentralt område i det å gjennomføre norsk asylpolitikk. Jeg er likevel ennå ikke så godt kjent med hvordan politiet har organisert denne aktiviteten. Det som er viktig, er at dette gjennomføres på en god måte, at det skjer ressurs-effektivt og også tar vare på rettssikkerheten og sikkerhet rundt returen, slik det er forutsatt fra lovgiver.

Trond Helleland (H) [14:14:02]: Jeg er glad for at statsråden viderefører det tydelige engasjementet for å

bidra til økt retur av ulovlige innvandrere, folk uten oppholdstillatelse og som har fått endelig avslag på sine søknader. Jeg kan jo utfordre statsråden på om hun deler begrepsbruken som statssekretær Lønseth har, nemlig å kalle dem for «returnektere».

Men det er noe annet jeg egentlig kunne tenke meg å spørre om. I denne debatten – og stadig vekk – blir det hevdet at det finnes flere tusen personer i Norge som er ureturnerbare, som ikke kan returneres. Har statsråden oversikt over om det finnes flere tusen i denne kategorien, eller er det simpelthen folk som nekter å returnere frivillig, vi snakker om i denne sammenheng, og som da har fått vurdert situasjonen sin av utlendingsmyndighetene dit hen at det er trygt for dem å reise tilbake til hjemlandet, men som likevel nekter å reise?

Statsråd Grete Faremo [14:15:08]: Jeg tror det er få områder i politikken hvor fakta er så grunnleggende viktig som på utlendingsfeltet, og utlendingsmyndighetene behandler sterke enkeltskjebner hver eneste dag. Så det er helt sentralt med solide krav til saksbehandling, til individuell behandling og til at vi stiller høye krav om rettssikkerhet i alle ledd.

Det er en grunnleggende forutsetning at den som har fått avslag, skal returnere frivillig. Det er derfor en del returnektere blant de asylsøkerne som har fått avslag på opphold i Norge. Og når vi snakker om papirløse, har vi å gjøre med personer som for en dels vedkommende har svært mange papirer, papirer som kanskje ikke inneholder den teksten de gjerne hadde sett de skulle inneholde.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:16:25]: Jeg har lyst til å ta opp et spørsmål knyttet til underholdskravet. Det ble innført i Bondevik II-regjeringen, og tanken var at dette skulle være et ledd i kampen mot tvangsekteskap. Nå viser det seg dessverre at kravet til underhold slår veldig skjevt ut. Det rammer mennesker som helt åpenbart ikke er offer for tvangsekteskap. Jeg skal gi et lite eksempel.

En norsk kvinne i midten av 20-årene giftet seg med en jevnaldrende fra Canada. Alt var fryd og gammen, helt til svaret fra UDI kom. Det viste seg at hun hadde tjent 986 kr for lite i 2010 til at hun kunne bli forent med sin mann og han kunne komme og bosette seg i Norge. Resultatet var at denne mannen måtte returnere til Canada.

Det finnes flere slike urimelige utslag. Det gjør at vi må kunne snakke om at utlendingsforvaltningen må kunne ta rimelige hensyn. Vil statsråden gi utlendingsforvaltningen det verktøyet, slik at de kan ta rimelige hensyn i så urimelige saker?

Statsråd Grete Faremo [14:17:42]: Både utlendingsloven og forskriftene til den stiller krav som må være oppfylt for at man skal kunne få opphold i Norge. Man kan diskutere om disse kravene er å ligne på en port, en dør eller et nåløy. Det er et avgrenset gode, og det må behandles deretter.

Jeg har ingen kommentarer til den enkeltsaken som representanten refererer til. Jeg er klar over at diskusjonen om underholdskrav er en svært krevende diskusjon,

og dette er derfor forhold som må følges nøye. Dette vil vi helt sikkert komme tilbake til på generelt grunnlag, men enkeltsaken det refereres til, er ikke grunnlag godt nok for meg til akkurat på dette punkt å si fra talerstolen her at det gir grunnlag for å komme tilbake.

Ola Elvestuen (V) [14:19:05]: Jeg vil følge opp tidligere spørsmål.

Uavhengig av hvor mange personer det er som har fått avslag på sin asylsøknad, lurer jeg på hvor mange som reelt sett ikke kan sendes tilbake – fordi det ikke er noe mottakerland, eller fordi det er land som ikke vil ta dem tilbake. Helt uavhengig av hvor mange dette er: Er statsråden enig i at de burde ha mulighet til livsopphold og mulighet til å få midlertidig opphold i Norge inntil de kan reise hjem?

Statsråd Grete Faremo [14:19:43]: Når det gjelder utgangspunktet for arbeidstillatelse, bygger det på at asylsøkere som har fått endelig avslag på sin asylsøknad og dermed ikke har et beskyttelsesbehov, har en plikt til å forlate Norge, og at de derfor som hovedregel ikke gis en samtidig rett til å arbeide i Norge. Det er ut fra begrunnelsen for hele asylinstituttet lett å forstå hvordan dette ville kunne være med på å svekke ikke bare asylinstituttet, men også hele returarbeidet.

Det finnes en snever åpning i regelverket for at en asylsøker likevel kan få en midlertidig arbeidstillatelse. Det er sikkert også spørrenes godt kjent med. Men fokus på hovedregelen er utgangspunktet.

Presidenten: Replikskiftet er avsluttet.

Håkon Haugli (A) [14:21:09]: Dette har vært en god debatt, men som i mange andre debatter om innvandring kan man få et galt inntrykk av hvem innvandrerne i Norge er. Jeg vil derfor begynne med å minne om at i 2010 innvandret 65 000 utenlandske statsborgere til Norge. Samtidig utvandret ca. 22 000. Nettoinnvandringen var på ca. 43 000, og det representerer en svak økning fra 2009, men er lavere enn i 2008. Det store flertallet kommer fra Europa: 64 pst. fra EU-land; flest fra Polen, deretter fra Litauen og fra Sverige. Jeg synes representanten Tetzschner hadde et godt poeng – de fleste innvandrere kommer hit fordi det er i vår interesse at de gjør det.

Norge er helt avhengig av innvandrere. Det er over 100 000 utenlandske statsborgere i arbeid i Norge. I Oslo har hver tredje ansatte i pleie- og omsorgssektoren innvandrerbakgrunn.

Av mange grunner – både gode og dårlige – er det asylpolitikken som får mest oppmerksomhet. Etter å ha hørt flere av de forrige innleggene har jeg behov for å si litt om den. Det har skjedd mye på dette området de siste årene. Jeg vil løfte fram noen viktige ting som regjeringen har gjort, og som i sum bidrar til å trygge asylinstituttet.

Justisministeren nevnte nettopp i sitt innlegg at det er viktig at de som har en asylsøknad til behandling, slipper å sette livet på vent. Saksbehandlingstiden i UDI er halvert siden 2010. Fortsatt ligger det noen ubehandlede søk-

nader til behandling der, men dagens budsjettforslag gir rom for ytterligere reduksjon i saksbehandlingstiden.

Returarbeidet har høy prioritet. Det er viktig for asylinstituttets troverdighet og oppslutning at de som har krav på beskyttelse, får opphold i Norge. Men det er like viktig at de som får avslag, returnerer. Lovlig fattede vedtak av norske myndigheter skal etterleves.

Regjeringen har de siste årene økt støtten til frivillig retur. Samtidig er arbeidet med tvangsretur styrket. Det har ført til at vi fra 2009 til 2010 hadde en 40 pst. økning i både frivillige og ufrivillige returer. Så langt i år har 1 700 personer returnert frivillig. Det er 300 flere enn i hele fjor,

Høyre og Fremskrittspartiet står i dag sammen om et forslag om å be regjeringen

«få på plass flere returavtaler slik at grunnløse asylsøkere kan sendes tilbake».

Dette er å sparke inn åpne dører. Norge har i dag tilbaketakelsesavtaler med 28 land, og det jobbes med flere. Siden 2005, da Høyre satt i regjering, er antallet returavtaler tredoblet.

Fram til 31. oktober i år kom det 7 651 asylsøkere til Norge. Det er 8 pst. færre enn i samme periode i 2010. Samtidig som tallene går ned, går innvilgelsesprosenten opp. Det er bra. Det tyder på at det er de grunnløse søknadene som går ned. Sett i forhold til europeiske land vi ofte sammenlignes med, mottar Norge nå en lav andel asylsøkere uten beskyttelsesbehov. Politikken har som mål at de som trenger beskyttelse, skal få det.

Tidligere i år besøkte representanten Lise Christoffersen og jeg asylmottaket for enslige mindreårige asylsøkere på Hvalstad i Asker. Enslige mindreårige asylsøkere er en veldig sårbar gruppe. Mange har vært på flukt lenge og tatt stor risiko.

Jeg er veldig glad for at regjeringen nå tar sikte på å innføre en representasjonsordning for enslige mindreårige fra 1. juli 2013. Det gir en sårbar gruppe økt rettssikkerhet.

Regjeringen fører en konsekvent og rettferdig asylpolitikk. For å unngå at Norge, i forhold til folketallet, ikke mottar en uforholdsmessig stor andel av de asylsøkerne som kommer til Europa, er det viktig at vår politikk ikke framstår som vesentlig mer liberal enn andre vestlige lands politikk. Men vi skal heller ikke ha den motsatte situasjonen. Norge skal ta sin del av ansvaret.

Eirik Sivertsen (A) [14:25:21]: Norge er mulighetenes samfunn. Vårt land er rikt på naturressurser, forvalter store overskudd og ligger i en fredelig del av verden. Men tross alt er det menneskene som er Norges framtid. Norge er aldri bedre enn summen av sine innbyggere. Hver enkelts bidrag har betydning for at vi som samfunn skal lykkes.

Derfor er det også en hovedoppgave i politikken å legge til rette for at alle kan lykkes, å sikre at samfunnet gir trygghet, ansvar, rettigheter og utviklingsmuligheter for alle. Sosialdemokratiet bygger på alle menneskers likeverd og på solidariteten mellom mennesker som en bærende kraft for å løse oppgaver og møte samfunnets utfordringer.

Norge er ikke et monokulturelt samfunn, og har aldri vært det. Fortellingen om den bunnsolide, urnorske ho-

mogene kulturen er ikke en sannferdig fortelling, det er et eventyr. Det samiske folk har vært i de områdene som nasjonen Norge omfatter, i uminnelige tider. Som kystnasjon har Norge hatt en betydelig innvandring av f.eks. dansker, engelskmenn og tyskere, og ikke minst har vandring over grensen til Sverige alltid foregått. Alle disse gruppene har tatt med seg sine kulturuttrykk, skikker, matretter, normer og tradisjoner. Mange av disse tradisjonene har også blitt en del av det som i dag oppfattes som norsk, og det endrer seg hele tiden. Vi tar stadig opp nye tradisjoner og nye uttrykk. For eksempel får tradisjonen med halloween stadig større fotfeste i Norge, en skikk som ikke var spesielt utbredt for bare noen få år siden. Vi har egentlig holdt oss til skikken med julebukk i romjula – det har kanskje vært mer utbredt i noen deler av landet.

I det offentlige ordsiftet ligger det som en uuttalt premiss at utlendinger som kommer til Norge, skal bli norske. Spørsmålet blir selvfølgelig da: Hva er det å være norsk? Eller sagt på en annen måte: Hva er det å være nok norsk? Poenget er at en slik kategorisering av mennesker basert på gruppetilhørighet ikke fører til en konstruktiv debatt. Det bidrar i stedet til en debatt hvor vi er opptatt av å identifisere forskjeller mellom mennesker for å kunne plassere dem inn i en eller annen kategori. Det bidrar til en tenkning der vi er opptatt av å identifisere «oss» i motsetning til – eller for å skille oss fra – «de andre». For nordlendinger var det på 1970-tallet vanskelig å få seg hybel i Oslo, fordi de var nordlendinger. Mange la som følge av det om dialekten sin for å dekke over hvor de egentlig kom fra, og dermed kunne de skaffe seg husly. I dag flirer vi av det og synes det er litt morsomt. Men synes vi egentlig at det var greit? I dag opplever Mohammed ikke å bli innkalt til intervju fordi han heter Mohammed. Synes vi det er greit?

Hvis ideen er at de som immigrerer til Norge, skal bli norske, følger det implisitt at de skal endre seg fra noe de er, til noe annet, fra å være iraker, kurder, muslim eller svensk til å bli norsk. Et interessant spørsmål da er om de må slutte å være irakere, kurdere, muslimer eller svensker. Eller for å snu det på hodet: Hvis jeg giftet meg med en pakistaner og levde et liv med mange skikker, tradisjoner og verdier fra Pakistan med min familie, var jeg ikke da lenger norsk?

For minoriteter kan det likevel være viktig å dyrke sine kulturelle særtrekk. De aller fleste mennesker stiller seg på et eller annet tidspunkt spørsmålet: Hvem er jeg? Ofte vil en stor del av svaret være betinget av hvilken gruppe man opplever tilhørighet til. Norskamerikanere kan i så måte tjene som et eksempel. De kan oppfattes som å være mer norsk enn noen nordmann i sin forherligelse og bruk av lusekofter, bunader og matretter, og det er altså fjerde eller femte generasjons innvandrere til USA. Nylig så jeg et tv-innslag der norskamerikanere ukentlig møttes for å spise lutefisk. Jeg har ennå til gode å møte en nordmann som faktisk gjør det. Men vi oppfatter likevel norskamerikanere som amerikanere – gjør vi ikke det? Men hvis du spør norskamerikanerne i fjerde eller femte generasjon, vil de fortsatt si: Ja, vi er amerikanere, men vi er også norske.

For majoritetsbefolkningen i Norge er det ingen trus-

sel at grupper av mennesker har sine kulturelle særtrekk. Rammeverket for alle som bor i Norge, er selvfølgelig norsk lov. Det er derimot en trussel for samfunnet hvis majoritetsbefolkningen ekskluderer grupper gjennom fokus på forskjellene mellom dem og oss. Det vil føre til sosial uro og sterke motsetninger. Det er mange eksempler opp gjennom historien på at den typen motsetninger også fører til voldelige motsetninger. Målet er integrering og inkludering, ikke assimilering.

For Arbeiderpartiet er mangfoldet en styrke for kreativitet, for utveksling av erfaringer og kontakter mot andre land og kulturer. Det er mangfoldet som gjør det mulig for enkeltmennesker selv å velge hvordan de vil leve livet sitt. Unge mennesker som vokser opp i et mer mangfoldig og flerkulturelt Norge, kan møte verden med større erfaring og mestring.

På denne bakgrunn imøteser jeg derfor den stortingsmeldingen om integrerings- og inkluderingspolitikken som regjeringen i statsbudsjettet varsler vil komme våren 2012.

Roald Aga Haug (A) [14:30:46]: Det er få tilhørarar, men eg håper ikkje det betyr at debatten er kjedeleg. Det er seint fredag, og folk vil kanskje ha helg.

Deltaking på mange felt er nødvendig dersom folk skal integrerast i det norske samfunnet. Arbeiderpartiet ser mangfald som ein ressurs. Vi meiner at integrering krev aktiv oppfølging – og krav – på en raus måte.

Kvalifisering og arbeid har vore og er sentrale prioriterte oppgåver.

Rask busetjing er viktig. Derfor har vi styrkt integreringstilskotet. IMDi har òg fått auka midlar til busetjingsarbeidet. Arbeidet bør effektiviserast, og vi har mål om å ha ei ny og raskare busetjingsordning for flyktningar på plass frå og med 2013.

Vidare har regjeringa løyvd midlar til Husbanken for å møta ufordringane med å finna tilstrekkeleg nok bustader til busetjing. Regjeringa har foreteke endringar i introduksjonsloven og i statsborgarloven. Det er m.a. vedteke å utvida rett og plikt til norskopplæring frå 300 til 600 timar og å utvida personkretsen for introduksjonsprogrammet.

Obligatoriske prøver i norsk og samfunnskunnskap kjem skuleåret 2013. I tillegg er det vedteke at staten skal føra tilsyn med kommunanes forvalting av introduksjonsloven, og at kommunane skal ha plikt til internkontroll.

Vi har òg lagt om tilskotsordninga for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til utbetaling over tre år, slik at kommunane mottok tilskot når dei faktisk har utgifter til opplæring, og ikkje over fem år som tidlegare.

Språk er nøkkelen til å forstå og ta del i det norske samfunnet. Vi vil derfor ha fleire barn i barnehage, òg for å gjera det mogleg for begge foreldra å vera i arbeid. Dette er viktige integreringstiltak. Bebuarar på mottak blir òg gitt anledning til å arbeida i frivillige organisasjonar.

Framstegspartiet sitt bidrag i integreringsdebatten har mykje vore å telja forslag dei har fremma tidlegare. Det er lite spennande. Ikkje alt Framstegspartiet foreslår, er feil, men mens vi gir rettar og så stiller krav, stiller Fram-

stegspartiet krav og kuttar i tiltak som verkar. Dei plasserer ansvaret for integrering på den enkelte innvandraren. Vi meiner derimot at dette er ein tovegsprosess.

Livet blir ikkje berre levd på norskurs. Deltaking i samfunnet på mange felt er nødvendig for å lukkast med integrering. Ei eiga stortingsmelding om inkludering i kulturlivet er på trappene og tek opp eksempel på korleis inkluderinga i kulturlivet kan bidra til deltaking og reell integrering i samfunnet.

Spørsmålet er ikkje om vi blir eit meir mangfaldig samfunn. Det blir Noreg og dei fleste andre land. Spørsmålet er om vi klarer å utnytte mangfaldet til å bli ein styrke og eit konkurransefortrinn.

Lise Christoffersen (A) [14:34:04]: Jeg vil litt tilbake igjen til Siv Jensens ønske om å stenge Oslos bygrense for innvandrere. Jeg vil tilnærme meg det med noen fakta.

Dagens Nyheter i Sverige har hatt en interessant artikkelserie i det siste. Én av overskriftene var: Uten innvandrere stopper Sverige. Deretter fulgte en oversikt over forskjellige bransjer – helsesektoren, eldreomsorgen, hotell- og restaurantbransjen og transportsektoren. Hver fjerde svenske lege er født utenfor Norden. Bak rattet i busser og drosjer sitter folk med høyskoleutdanning. Det viser en litt annen side. Det handler dels om diskriminering, dels om problemer med å få godkjent utdanning fra utlandet. I folketannrøkta i Hallunda kommer mer enn halvparten av tannlegene fra Bagdad, men veien dit har vært kronglete. Selv om pensumliste og praksis var nesten identiske, var det svært vanskelig å få utdanningen godkjent i Sverige. Og helt i den andre ytterkanten viser statistikken en overvekt av innvandrere blant fattige sosialhjelpsmottakere.

De svenske erfaringene kunne like gjerne vært en beskrivelse fra Norge. Tall fra SSB viser at innvandrere utgjør 13 pst. av alle sysselsatte i Norge – 12,2 pst. av befolkningen. Men de er kraftig overrepresentert i renhold, både menn og kvinner. Det samme er tilfelle innenfor overnattings- og serveringsvirksomheten. Innvandrerkvinner er sterkt overrepresentert i undervisning, helse og sosial. Innvandrer menn er underrepresentert i finans og forsikring, undervisning, helse og sosial, offentlig administrasjon, men overrepresentert i primærnæringer, industri, bygg, anlegg og transport. Fra 2002 til 2010 har andelen innvandrere av etablerere blant personlig eide foretak økt fra 11 pst. til 18,7 pst. – også her en overrepresentasjon. Innenfor overnattings- og serveringsvirksomhet gjelder det for 56 pst. av etablererne, en tredjedel innenfor bygg og anlegg, og 24 pst. blant etablerere i transport og lager. En del av disse er personer som ble lei av å møte stengte dører i norsk arbeidsliv, eller som slet med å få godkjent utdanningen sin i Norge. Og også her er innvandrere og deres barn overrepresentert blant fattige akkurat som i Sverige. Med andre ord, det er sannsynligvis full dekning for den samme påstanden her som i Sverige: Uten innvandrere stopper Norge. Om alle bare plutselig forsvant, ville mange av oss få problemer med å komme oss på jobb. En del av de planlagte juleavslutningene våre, eller kurs og seminarer, måtte nok avlyses, sykehjemskøene ville trolig vokst – og hva med sykehusene? Så på samme måte som

når det gjelder nordmenns holdninger, er det faktiske bildet av hva innvandrere betyr for viktige norske samfunnsfunksjoner, ofte underkommunisert, og debatten er mer problemfokustert enn det er grunnlag for. Noen ønsker at det skal forbli slik. Det må vi andre påpeke.

Til slutt: For øvrig kommer «Pål sine høner» fra Tyskland.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 24 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2–5, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 6–19, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 20, fra Michael Tetzschner på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 21–23, fra Michael Tetzschner på vegne av Høyre
- forslag nr. 24, fra Geir Jørgen Bekkevold på vegne av Kristelig Folkeparti

Det votes over forslag nr. 24, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kommunene får tilstrekkelig kompensasjon for utgifter til ressurskrevende tjenester i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 90 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.44.57)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 22 og 23, fra Høyre.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå prosedyrene for hvordan straffbare forhold som fremkommer gjennom saksbehandlingen og asylintervju i UDI og UNE, blir videreformidlet og fulgt opp overfor statsadvokaten.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om at ordningen med språkkartlegging av 4-åringer videreføres og gjøres gjeldende for hele landet.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Høyre ble med 80 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.45.22)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en instruksjonsmyndighet for regjeringen overfor UNE i prinsippsspørsmål, tilsvarende ordningen som eksisterer overfor UDI.»

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.45.41)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 20, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere reglene for dagpenger slik at utlendinger som mottar dagpenger ikke mister dem dersom de begynner med norskopplæring.»
Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 74 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.46.04)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6–19, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å oppheve lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som innebærer likebehandling av kommunene i tiltakssonen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for avvikling av fylkesmannsembetene og at disse embeter erstattes med en egen forvaltningsdomstol.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en fullstendig gjennomgang av all bygnings- og eiendomsmasse med tanke på salg og fremme forslag i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 om salg av statlige eiendommer for 4 mrd. kroner i 2012.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skille ut Statskonsult fra Direktoratet for forvaltning og IKT som et eget selskap og selge dette.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen revidere «Reglement for økonomisk hjelp til personer i statlige mottak» slik at utelser ikke kan bli gitt før asylsøkeren har bidratt til å identifisere seg for myndighetene.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget om nedleggelse av Utlendingsnemnda, der ansvaret for klagebehandlingen overføres til Justisdepartementet.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen begynne avviklingen av Kompetansesenter for distriktsutvikling i 2012.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedlegge Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og overføre dets oppgaver til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 fremme forslag om igangsettelse av obligatorisk helsekontroll i forbindelse med 4-årskontrollen, for å avdekke kjønnslemlesting av jentebarn fra land og landområder hvor det er risiko for at slike overgrep utføres.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge ned Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene (KIM) fra 1. januar 2012.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppløse det statsfinansierte Samefolkets fond og tilbakeføre pengene uavkortet til givene.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedlegge Kompetansesenteret for urfolks rettigheter.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppløse det statsfinansierte Romanifondet og tilbakeføre pengene uavkortet til givene.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 75 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.46.27)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 5, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen få på plass flere returavtaler slik at grunnløse asylsøkere kan sendes tilbake.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å dreie støtten over kap. 821 post 71 fra innvandrersorganisasjoner basert på opprinnelsesland og etnisk tilhørighet til frivillige organisasjoner som jobber med integreringsarbeid i lokalmiljøene. Departementet må iverksette kontroll med de bevilgede midler.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 58 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.46.53)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3 og 4, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om, og på hvilken måte, returavtaler kan inngå i bistandsavtaler med aktuelle land.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedlegge Husleietvistutvalget.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 59

mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.47.17)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at private skoler får mulighet til å søke om midler fra rentekompensasjonsordningen for skolebygg på like vilkår som den offentlige skolen.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.47.44)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 1 (Statsforvaltning)

I

På statsbudsjettet for 2012 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
20		Statsministerens kontor		
	1	Driftsutgifter	92 800 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, 22. juli-kommisjonen, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
21		Statsrådet		
	1	Driftsutgifter	139 100 000	
24		Regjeringsadvokaten		
	1	Driftsutgifter	51 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	14 900 000	
1500		Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet		
	1	Driftsutgifter	179 441 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 750 000	
	22	Forskning, <i>kan overføres</i>	18 726 000	
1503		Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte		
	70	Tilskudd	144 693 000	
1510		Fylkesmannsembetene		
	1	Driftsutgifter	1 348 790 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	164 547 000	
1520		Departementenes servicesenter		
	1	Driftsutgifter	469 119 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	22	Fellesutgifter i regjeringskvartalet ...	83 467 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	71 856 000	
1530		Tilskudd til de politiske partier		
	1	Driftsutgifter	2 918 000	
	70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	237 573 000	
	71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	31 129 000	
	73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	67 992 000	
	75	Tilskudd til de politiske partiers fylkes ungdomsorganisasjoner	19 327 000	
	76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	7 221 000	
1560		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	1	Driftsutgifter	156 946 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	48 056 000	
	22	Betaling av eID til private leverandører	11 900 000	
	23	Elektronisk ID, <i>kan overføres</i>	79 701 000	
1570		Datatilsynet		
	1	Driftsutgifter	35 014 000	
1571		Personvernemnda		
	1	Driftsutgifter	1 773 000	
1580		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen		
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	57 000 000	
	31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	395 600 000	
	36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	13 840 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	52 400 000	
1581		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Driftsutgifter	23 484 000	
	30	Større rehabiliteringsprosjekter, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 568 000	
1582		Utvikling av Fornebuområdet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	300 000	
	30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	3 500 000	
1584		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	1	Driftsutgifter	18 791 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
2445		Statsbygg		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	-3 686 291 000	
		2 Driftsutgifter	1 603 149 000	
		3 Avskrivninger	691 663 000	
		4 Renter av statens kapital	56 134 000	
		5 Til investeringsformål	924 594 000	
		6 Til reguleringsfondet	-23 248 000	
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	-433 999 000	
	32	Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	205 750 000	
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	168 350 000	
	34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 356 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	653 175 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	70 000 000	
		Totale utgifter	70 000 000	6 267 898 000
Inntekter				
3021		Statsrådet		
	1	Leieinntekter	300 000	
3024		Regjeringsadvokaten		
	1	Erstatning for utgifter i rettssaker	13 000 000	
	3	Oppdrag	500 000	
4510		Fylkesmannsembetene		
	1	Inntekter ved oppdrag	164 504 000	
4520		Departementenes Servicesenter		
	2	Ymse inntekter	21 231 000	
	3	Brukerbetaling for tilleggstenester fra		
		departementene	70 507 000	
	7	Parkeringsinntekter	1 715 000	
4560		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	3	Diverse inntekter	3 721 000	
	4	Internasjonale oppdrag	2 062 000	
	5	Tilbakebetaling fra kommuner for elektronisk ID	3 700 000	
	6	Tilbakebetaling fra tjenesteeiere for elektronisk ID	1 500 000	
4581		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Ymse inntekter	143 000	
4584		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	2	Ymse inntekter	2 938 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5445	39	Statsbygg Avsetning til investeringsformål	924 594 000	
5446	40	Salg av eiendom, Fornebu Salgsinntekter, Fornebu	200 000	
Totale inntekter				1 210 615 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornying-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1510 post 21	kap. 4510 post 1
kap. 1520 post 1	kap. 4520 postene 2 og 3
kap. 1560 post 22	kap. 4560 post 5
kap. 1560 post 23	kap. 4560 post 6
kap. 1584 post 1	kap. 4584 post 2

III

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Fornying-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1510 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

IV

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Fornying-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 175 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer inntekter fra salg av eiendommer, og medregne ubrukte inntekter fra salg av eiendom ved beregning av overført beløp.

V

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornying-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan omdisponere:

1. under kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 30–45.
2. under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, fra post 1 til post 45.
3. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, samt post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av et kurantprosjekt.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekt

Stortinget samtykker i at Fornying-, administrasjons-

og kirke departementet i 2012 kan pådra staten forpliktelse utover budsjettåret for å gjennomføre de byggeprosjektene og andre investeringsprosjekter som er omtalt under kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet, og kap. 2445 Statsbygg, i Prop. 1 S (2011–2012), innenfor de kostnadsrammene som der er oppgitt.

VII

Fullmakter i forbindelse med kurantprosjektordningen

Stortinget samtykker i at Fornying-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan:

1. under kap. 2445 Statsbygg, post 32, Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, sette i gang byggeprosjekt uten at disse er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettammer.
2. under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter og post 34 Videreføring av kurantprosjekter, pådra staten forpliktelser utover budsjettåret innenfor en samlet ramme på 1 500 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser i forbindelse med gjennomføringen av byggeprosjektene.

VIII

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Fornying-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan:
 - a) godskrive det enkelte bygge- og eiendomsprosjektet med innbetalt dagmulkt, konvensjonalbot og erstatning for misligholdt entreprise, ved at innbetalingen blir postert i statsregnskapet på vedkommende investeringspost som utgiftsreduksjon.

- b) godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige etater som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 500 mill. kroner totalt i budsjettåret.
- c) godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 150 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle, og for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49 Kjøp av eiendom.
- d) overdra statlige spesialskoleeiendommer til underpris eller vederlagsfritt til kommuner og fylkeskommuner, dersom ansvaret for skoledriften blir overtatt av kommunen eller fylkeskommunen.
- e) gjøre bortfeste, salg og makeskifte av eiendommer som det er behov for ved disponering av sta-

tens eiendommer på Fornebu for inntil 100 mill. kroner.

- f) korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapittel eller prosjektene ikke blir realisert.
 - g) avhende statlig fast eiendom til barnehageformål direkte til kommuner til markedspris.
2. Kongen i 2012 kan avhende statlig eiendom til lavere pris enn markedspris der særlige hensyn tilsier det.

IX

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at:

- 1. Statsministerens kontor i 2012 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 1 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.

Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig)

I

På statsbudsjettet for 2012 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	763 105 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	1 757 100 000	
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	57 581 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling og migrasjon, <i>kan overføres</i>	7 217 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, Effektprogrammet, <i>kan overføres</i>	58 311 000	
	60	Tilskudd til vertskommuner for statlige mottak for asylsøkere og flyktninger	263 185 000	
	70	Økonomiske ytelser til beboere i asylmottak	518 596 000	
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i mottak mv.	14 000 000	
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	125 325 000	
	73	Gjenbosetting av flyktninger, støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 821 post 60</i>	6 526 000	
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	14 415 000	
491		Utlendingsnemnda		
	1	Driftsutgifter	249 032 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling	11 303 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
500		Kommunal- og regionaldepartementet		
	1	Driftsutgifter	152 890 000	
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 000 000	
	50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	15 000 000	
551		Regional utvikling og nyskaping		
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 500 950 000	
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	628 600 000	
552		Nasjonalt samarbeid for regional utvikling		
	21	Kunnskapsutvikling, informasjon, mv., <i>kan overføres</i>	15 500 000	
	62	Nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	484 100 000	
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling		
	1	Driftsutgifter	27 200 000	
579		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	15 000 000	
580		Bostøtte		
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	3 250 000 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak		
	21	Kunnskapsutvikling og -formidling	4 600 000	
	61	Husleietilskudd	3 400 000	
	70	Boligetablering i distriktene	20 000 000	
	74	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	47 500 000	
	75	Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	435 000 000	
	76	Tilskudd til utleieboliger, <i>kan overføres</i>	425 600 000	
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, <i>kan overføres</i> .	26 700 000	
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd, <i>kan overføres</i>	68 500 000	
582		Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirkebygg		
	60	Rentekompensasjon - skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	764 500 000	
	61	Rentekompensasjon - kirkebygg, <i>kan overføres</i>	69 225 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
585	1	Husleietvistutvalget Driftsutgifter	21 400 000	
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	1 253 700 000	
	64	Investeringsstilskudd, <i>kan overføres</i>	1 071 900 000	
587		Direktoratet for byggkvalitet		
	1	Driftsutgifter	66 500 000	
	22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	17 600 000	
820	1	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet Driftsutgifter	186 554 000	
821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	49 020 000	
	50	Norges Forskningsråd	6 186 000	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	4 563 218 000	
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	334 262 000	
	62	Kommunale innvandrertiltak	108 494 000	
	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	4 145 000	
	71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	49 462 000	
	72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	2 442 000	
	73	Tilskudd	1 765 000	
822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	22 354 000	
	22	Norskprøver for voksne innvandrere ..	14 325 000	
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 690 352 000	
823		Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene		
	1	Driftsutgifter	6 441 000	
1533		Sametinget		
	50	Sametinget	233 650 000	
	54	Avkastning av Samefolkets fond	2 535 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1534		Tilskudd til samiske formål		
	50	Samisk høgscole	4 610 000	
	51	Divvun	5 246 000	
	72	Samisk språk, informasjon m.m.	9 446 000	
1535		Galdu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter		
	1	Driftsutgifter	3 214 000	
1536		Internasjonalt reindriftssenter		
	1	Driftsutgifter	3 613 000	
1540		Nasjonale minoriteter		
	60	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	5 803 000	
	70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	6 222 000	
	71	Avkastning av Romanifolkets/taternes kulturfond	3 550 000	
2412		Husbanken		
	1	Driftsutgifter	324 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 400 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 400 000	
	71	Tap på utlånsvirksomhet	19 000 000	
	72	Rentestøtte	14 000 000	
2426		SIVA SF		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	44 500 000	
		Totale utgifter		22 018 770 000
Inntekter				
3490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, ODA-godkjente utgifter	112 232 000	
	2	Gebyr for nødvisum	266 000	
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	14 270 000	
	4	Statlige mottak, ODA-godkjente utgifter	961 661 000	
	5	Refusjonsinntekter	10 310 000	
	6	Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak, ODA-godkjente utgifter ...	6 526 000	
3585		Husleietvistutvalget		
	1	Gebyrer	900 000	
3587		Direktoratet for byggkvalitet		
	4	Gebyrer, sentral godkjenning foretak .	30 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	82 100 000	
	2	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	13 124 000	
3822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	116 614 000	
4533		Sametinget		
	51	Avkastning av Samefolkets fond	2 535 000	
4540		Nasjonale minoriteter		
	71	Avkastning av Romanifolkets/taternes kulturfond	3 550 000	
5312		Husbanken		
	1	Gebyrer m.m.	14 400 000	
	11	Tilfeldige inntekter	500 000	
5326		SIVA SF		
	70	Låne- og garantiprovisjoner	6 600 000	
5613		Renter fra SIVA SF		
	80	Renter	29 500 000	
5615		Husbanken		
	80	Renter	4 349 000 000	
		Totale inntekter		5 754 588 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 490 post 1	kap. 3490 post 5
kap. 491 post 1	kap. 3491 post 1

III

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgning-

ger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
490		Utlendingsdirektoratet	
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger	50 mill. kroner

IV

Midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan inngå avtaler om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger med varighet utover 2012. Der- som behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flykt- ninger blir større enn antatt i statsbudsjettet for 2012, samtykker Stortinget i at Justis- og politidepartementet kan øke antall plasser i statlige mottak innenfor gjel- dende rammer for etablering og drift av det statlige mot-

taksapparatet, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for statlige mottak for asylsøkere og flyktninger eller post 70 Økonomiske ytelser til beboere i asylmottak.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepar- tementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 1	kap. 3500 post 1
kap. 554 post 1	kap. 3554 post 1
kap. 585 post 1	kap. 3585 post 1
kap. 587 post 1	kap. 3587 post 4
kap. 2412 post 1	kap. 5312 post 1

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepar- tementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte be-

vilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	
551	61	Regional utvikling og nyskaping Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	100,0 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	76	Tilskudd til utleieboliger	328,5 mill. kroner
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet	25,9 mill. kroner
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd	71,4 mill. kroner
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
	64	Investeringsstilskudd	2 290,2 mill. kroner

VII

Investeringsramme skole- og svømmeanlegg

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepar- tementet i 2012 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 2 mrd. kroner over kap. 582 Rentekompensasjon for skole- og svømmean- legg og kirkebygg, post 60 Rentekompensasjon – skole- og svømmeanlegg.

VIII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne-, likestillings- og in- kluderingsdepartementet i 2012 kan:

Overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 820 post 1	kap. 3820 post 1
kap. 823 post 1	kap. 3823 post 1

IX

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1535 post 1	kap. 4535 post 2
kap. 1536 post 1	kap. 4536 post 2

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 50 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.48.24)

Videre var innstilt:

X

Investeringsramme kirkebygg

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2012 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 150 mill. kroner over kap. 582 Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirkebygg, post 61 Rentekompensasjon kirkebygg.

XI

Stortinget ber regjeringen i 2012 sette av 3 mill. kroner fra UDIs driftsbudsjett til å opprette en informasjonsordning for au pairer.

Presidenten: Kristelig Folkeparti støtter innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.49.00)

Sak nr. 2 [14:49:11]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.50.
